

**VZÁCNÉ A OHROŽENÉ
DRUHY BEZOBRATLÝCH**
Zlínského kraje

Pavel Šnajdara a kolektiv

**VZÁCNÉ A OHROŽENÉ DRUHY
BEZOBRATLÝCH ZLÍNSKÉHO KRAJE**

ISBN 978-80-87833-39-1

PŘEDMLUVA

Zlínský kraj vydává další z řady regionálních populárně naučných publikací, tentokrát na téma vzácných a ohrožených druhů bezobratlých živočichů. Bezobratlí jsou skupina živočichů zahrnující až 95 % všech živočišných druhů, přičemž nejpočetnější skupinou je hmyz, čítající podle některých odhadů až 10 milionů druhů na světě. Hmyz je nepostradatelnou složkou naší přírody, řadí se mezi něj např. významní opylovači rostlin, jako jsou včely, vosy, motýli a mravenci.

Tato významná skupina živočichů je bohužel také ohrožena vymíráním. Množství vymřelých druhů v České republice za posledních 100 let se odhaduje až na 3 000. V současné době zde žije nejméně 30 000 druhů, z nichž je ohroženo vyhynutím dalších více než 6 000 druhů. Česká krajina prošla během krátkého období zmiňovaných 100 let zásadními změnami. Původní mozaiku nejrůznějších biotopů nahradila uniformní krajina obrovských polních bloků a lesních plantáží. Tradiční hospodaření přešlo na intenzivní za pomoci těžké techniky a pesticidů. Živočichové, kteří původně migrovali krajinou po mozaice různých stanovišť, se během několika desetiletí ocitli v krajinně lánů polí a monokulturálních lesů izolováni na ostrovech, ze kterých není úniku. Negativním fenoménem posledních let s devastujícím dopadem na luční druhy hmyzu, zejména motýlů, je intenzivní a často i několikanásobné strojové kosení luk, parků, sadů i příkopů cest. Přesto určitá naděje na změnu existuje ve využití ekozemědělských dotací, krajinného inženýrství, cílených revitalizací a v nástrojích ochrany přírody. Zejména chráněná území mohou při odpovídající speciální péči znamenat pro řadu druhů refugia výskytu s cílem opětovného návratu těchto druhů zpět do zrevitalizované krajiny. Zlínský kraj naštěstí disponuje zachovalými krajinnými celky Bílých Karpat, Chřibů, Beskyd, Javorníků, Prácheňské pahorkatiny, Litenčické pahorkatiny i částmi Pomoraví a Pobečví, ve kterých nachází dobré životní podmínky celá řada vzácných a ohrožených druhů.

Autoři této publikace vybrali 165 ohrožených druhů bezobratlých, významných pro přírodu Zlínského kraje. Údaje o druzích poskytly Entomologický ústav Biologického centra AV ČR, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, Muzeum regionu Valašsko, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Krajský úřad Zlínského kraje a řada „amatérských“ entomologů. Zvláštní poděkování patří entomologickým mapovatelům regionu, odbornému týmu spolupracovníků a také plejádě fotografů, bez kterých by tato publikace nemohla vzniknout. Práce na odborných textech pro tuto publikaci byla podpořena grantem Technologické agentury ČR (SS01010526) a programem Záchrana a obnova krajiny Strategie AV21 Akademie věd ČR.

Pavel Šnajdara

VÝVOJ PŘÍRODY VE ZLÍNSKÉM KRAJI, JEHO BEZOBRATLÁ ZVÍŘENA A HISTORIE FAUNISTICKÝCH VÝZKUMŮ

Zlínský kraj se nachází na západě Karpatského oblouku a z této polohy se odvíjí i charakter zvířeny na jeho území. Během geologického vývoje v průběhu třetihor docházelo v tomto prostoru k významným změnám reliéfu. Mocné vrstvy pískovců, jílovců a slínovců, které vznikaly miliony let sedimentací v někdejších mořích (souborně se označují jako flyš), byly mocnými horotvornými pohyby zvednuty a posunuty, čímž vznikla v těchto místech dnešní pohoří – Beskydy, Javorníky, Bílé Karpaty, Vsetínské, Hostýnské a Vizovické vrchy. Směrem na západ za řekou Moravou jsou pak Chřiby a navazující Litenčická pahorkatina posledními výspami Karpat. Nížiny Dolnomoravského a Hornomoravského úvalu byly ještě v mladších třetihorách zalaty mořem, což bylo naposledy v geologické minulosti České republiky. Krajina se postupně vyvíjela do současné podoby kombinací dalších pohybů zemské kůry a denudačními procesy – vodní a větrnou erozí. Z hlediska živé přírody se na území Zlínského kraje potkávají bioregiony západokarpatské podprovincie s bioregiony severopanonské podprovincie, prolíná se tady biota karpatských pohoří a teplomilná flóra a fauna panonské oblasti. Zájemci, kteří by se chtěli dozvědět více o přírodních poměrech kraje, nechť zalistují II. svazkem edice Chráněná území ČR (Mackovčín et al. 2002), popřípadě nahlédnou do Atlasu krajiny ČR (Hrnčiarivá et al. 2009).

Zlínský region byl osídlen již ve starší době kamenné, avšak tehdejší způsob života lidí krajinu nijak výrazně neovlivňoval. K zásadnějším změnám začalo docházet až v mladší době kamenné, přibližně od 5. tisíciletí před našim letopočtem, což souvisí s počátky zemědělství. V té době vznikaly první osady v nížinách kolem řeky Moravy a v přilehlých pahorkatinách a docházelo k významnějším zásahům v podobě postupného odlesňování, zakládání polí, luk a pastvin. S rozvojem civilizace a nárůstem populace se osídlení šířilo do vyšších poloh. V období tzv. valašské kolonizace, která probíhala v několika vlnách od 15. do 18. století, se lidé trvale usídlili také ve vrcholových polohách zdejších horských oblastí. Především od konce 19. století se datují masivní zásahy do přirozeného režimu potoků a řek, které spočívají v napřimování jejich toků a úpravě břehů. Krajina a příroda, kterou kolem sebe máme, je výsledkem kontinuálního působení mnoha činitelů. K těm hlavním patří geologický vývoj a s ním související tvary reliéfu, geografická poloha, povětrnostní podmínky a v neposlední řadě hospodaření člověka a jeho další aktivity.

Teplomilná fauna na Zlínsko proniká nivou řeky Moravy a Vlár, nižšími polohami Bílých Karpat a Vizovických vrchů na jedné straně a jižními a jihovýchodními úbočími Chřibů na straně druhé. Intenzivní zemědělství však výrazně ochuzuje a potlačuje stepní faunu. K představitelům této zvířeny patří třeba sklípkánek černý (*Atypus piceus*), slíďák tatarský (*Lycosa singoriensis*), klopuška bílojetelová (*Heterocapillus tigripes*) nebo kozlíček hnědý (*Dorcadion fulvum*). Výrazné zastoupení karpatských faunistických elementů poukazuje na zoogeografickou sounáležitost s karpatskou soustavou. Většina těchto druhů zde má západní hranici svého rozšíření (např. stěvlíci *Carabus obsoletus*, *Abax schueppeli rendschmidtii*, *Pterostichus pilosus*, *Pterostichus foveolatus* nebo sekáč *Paranemastoma kochi*). Za řekou Moravou je těchto karpatských prvků mnohem méně a Chřiby s Litenčickou pahorkatinou už představují přechodovou oblast k fauně horstev Českého masivu. Ve vyšších polohách se můžeme setkat i s druhy horskými a chladnomilnými. Ty reprezentují například stěvlík hrbolový (*Carabus variolosus*), plž sudovka skalní (*Orcula dolium*) nebo žížala svítivá (*Eisenia lucens*).

Při sestavování výběru bezobratlých živočichů, kteří jsou v této publikaci představeni, autoři kromě vlastních pozorování (třeba i dosud nezveřejněných) vycházeli z publikovaných prací, které se zabývají zvířenou na územích náležejících do Zlínského kraje. Tyto primární zdroje informací jsou u jednotlivých druhů citovány a uvedeny v přehledu literatury. V těchto pracích je možno nalézt další podrobnosti, které se do této knihy již nepodařilo vtěsnat. A ještě několik slov k samotnému výběru druhů. Výraznou převahu v něm mají dva řády hmyzu – brouci a motýli. Jednak patří k těm nejlépe prostudovaným skupinám a také díky jejich velikosti většinou nedělá potíže pořádit i jejich kvalitní fotografie, což bylo jedním z kritérií pro zařazení. Jinak jsou v přehledce ještě zastoupeni měkkýši, kroužkovci, pavouci, sekáči, korýši, vážky, kudlanky, rovnokřídlí, ploštice, křísi, sítkokřídlí, srpice a blanokřídlí.

Na základě výskytu vybraných druhů lze lokalizovat místa, která představují cenné enklávy se zachovalou přírodou. Většinou alespoň některé jejich partie jsou nějakou formou chráněny. Z lesních porostů k nejzajímavějším místům patří PR Holý kopec v Chřibech, v Bílých Karpatech pak NPR Javorina, PR Sidonie, PP Okrouhlá a k ní přiléhající zalesněné jižní svahy, v Hostýnských vrších PR Čerňava a Kelčský Javorník, v Beskydech NPR Razula. Velice cenný

je komplex lužních lesů a podmáčených a vlhkých luk v nivě řeky Moravy mezi Uherským Ostrohem a Starým Městem, mezi Jarošovem a Spytihněví, také mokřady a lužní porosty mezi Tlumačovem a Záhlicemi a v okolí Chropyně. Charakteristickým fenoménem naší oblasti jsou svahová pěnovcová prameniště. Nejvíce jich je v Bílých Karpatech – např. PP Kalábová a PP Mechnáčky. Unikátním biotopem jsou louky a pastviny Bílých Karpat a Valaška. Snad není nadnesené tvrzení, že jde o jakési „pralouky“, kde díky několika staletím trvajícím extenzivnímu hospodaření vznikly jedny z nejbohatších lužních společenstev na světě – např. NPR Porážky, PR Drahy, PR Jalovcová stráž, PP Kaňúry, PR Bílé potoky. K takovým patří i dosud nechráněná lokalita Na Stráži u Brumova-Bylnice. Rovněž v jižní části Vizovických vrchů nalezneme zachovalé ukázky lužních biotopů – PR Vrchové, PP Terasy, PR Rovná hora. S úbytkem maloplošného zemědělství bohužel postupně mizí typické rozsáhlé komplexy luk a pastvin na Horním Vsacku, vhodným příkladem je přírodovědně velmi cenné údolí Losový se stejnojmennou PR v Huslenkách či údolí Dinotice a Lušová v Halenkově. K místům s bohatou diverzitou patří úsek řeky Bečvy na katastru obce Kladeruby, který pak pokračuje do sousedního Olomouckého kraje. Jedná se o jedno z posledních míst v celé ČR, kde řeka přirozeným způsobem přenáší a ukládá štěrky. Díky tomu zde vznikají štěrkové lavičky, které se v závislosti na objemu srážek transformují a přesouvají. Také koryto řeky se v těchto místech částečně vymanilo z někdejších inženýrských limitů a začíná se navracet do přírodní podoby. Tento unikátní biotop hostí celou řadu vzácných druhů bezobratlých živočichů, kteří se v celé ČR vyskytují jen na několika lokalitách (Konvička 2017, Konvička et al. 2018, Trávníček 2017, Dolanský et al. 2019). Nad tímto územím, zajímavým i z krajinná-ského hlediska, však visí Damoklův meč. Ač se zde nachází rovinatý terén, tak právě v těchto místech byla naplánována stavba přehrad. Realizací těchto plánů by došlo k zániku lokality ve stávající podobě, což by se rovnalo orteli smrti pro většinu těchto živočichů. Jakousi naději představuje alternativní navržená varianta spočívající ve vybudování suchého poldru, který by byl finančně mnohem méně nákladný, ale poskytoval by stejnou ochranu proti povodním.

Nabízí se ještě provést stručnou rekapitulaci historie výzkumů bezobratlých živočichů ve Zlínském kraji. Protože zde nemáme žádnou vysokou školu, kde by se studovaly biologické obory, tak zoologické průzkumy zaštitěné nějakou institucí prováděli především pracovníci přírodovědných oddělení regionálních muzeí (dnešní Muzeum regionu Valaška, Muzeum Kroměřížska a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně). V jejich sbírkách jsou uloženy i doklady

exempláře, v časopisech a knižních publikacích, které tyto instituce vydávají, jsou prezentovány výsledky nejenom jejich výzkumů, ale i dalších nezářídka renomovaných autorů, kteří nabídli své rukopisy redakčním radám muzeí. V roce 2010 se Muzeum regionu Valašsko a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně domluvily na vzájemné spolupráci a od tohoto roku zahájily vydávání odborného přírodovědného periodika *Acta Carpathica Occidentalis* (ACO), který hned od počátku kladl důraz na vysokou úroveň zveřejňovaných příspěvků. Díky tomu se časopis záhy etabloval a u odborné veřejnosti dosáhl zaslouženého uznání.

Druhá linie výzkumů se odvíjí od státní i municipální ochrany přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK) zadává průzkumy chráněných území a shromažďuje údaje ve svých databázích. Také Odbor životního prostředí Zlínského kraje se obrací na různé specialisty, kteří zpracovávají inventarizační průzkumy chráněných území v jeho gesci. Výsledky jsou pak uloženy na těchto pracovištích v podobě závěrečných zpráv a údaje o nálezech všech druhů rostlin a živočichů jsou sdíleny všem pracovníkům v Náleзовé databázi Ochrany přírody (NDOP). Významnou měrou se do průzkumů zapojují i nadšenci, kteří se hlouběji zajímají o přírodu. Mnozí z nich jsou členy České společnosti entomologické, někteří z nich výsledky své práce prezentují v odborném tisku. Na tomto místě je třeba zdůraznit význam dobře vedených entomologických sbírek těchto entuziastů. Poskytují cenné údaje, ze kterých často čerpají badatelé při zpracovávání faunistických i taxonomických studií. Velmi činné jsou také mnohé nevládní organizace, často pod hlavičkou Českého svazu ochránců přírody (ČSOP), které se nejen samy starají o zanikající a ohrožené biotopy, ale provádějí i monitorovací a vědeckou činnost.

Zcela ojedinělou kapitolou bylo období existence Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti v letech 1995 až 2006. Klub byl zaregistrován jako občanské sdružení, jehož základním posláním bylo provádět soustavný přírodovědný průzkum jihovýchodní Moravy a dosažené výsledky publikovat ve vlastním odborném tisku. U jeho kolébky stálo několik přírodovědců působících v regionu, ale hlavním hybatelem a zároveň i katalyzátorem dění kolem vzniku a dalšího působení tohoto sdružení byl Pavel Bezděčka. Již ve druhém roce existence klubu vyšlo první číslo sborníku, ve kterém byly publikovány články z různých přírodovědných oborů, a tedy nechyběla ani pojednání o bezobratlých. Tak tomu bylo ve všech vydaných svazcích. Poslední z nich, v pořadí osmý, vyšel v roce 2006. Kromě toho Přírodovědný

klub vydal ještě 12 monografií ve formě supplement (7 z nich se zabývalo nějakou skupinou bezobratlých). Po odchodu P. Bezděčky do Muzea Vysočiny v Jihlavě však Přírodovědný klub zanikl.

Záhy se objevila nová iniciativa. Od roku 2007 se po různých zlínských hostincích začali scházet členové České společnosti entomologické (ČSE) žijící ve Zlíně a jeho okolí. Schůzky se odehrávaly pravidelně, počet účastníků se zvětšoval a tak v roce 2012 došlo k finálnímu kroku – založení Východomoravské pobočky ČSE. O aktivitách pobočky referují její webové stránky. Prvním předsedou pobočky byl celkem logicky zvolen RNDr. Ondřej Konvička, neboť to byl právě on, kdo byl iniciátorem schůzek a několik let udržoval v chodu dosud neformální sdružení. Současným předsedou je RNDr. Dušan Trávníček, který působí v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně.

Paradoxně k poznání naší oblasti přispěl i rozpad Československa, po kterém se entomologové více zaměřili na do té doby přehlíženou část území, k nimž patřily i Bílé Karpaty zaujímající významnou část plochy Zlínského kraje. Intenzivní faunistické průzkumy tohoto regionu, jež probíhaly koncem 20. a během první dekády 21. století, byly zhodnoceny v monumentálním díle, na kterém se podílela řada specialistů (Malenovský et al. 2012).

V poslední době narůstá význam aktivit amatérských fotografů pro sledování rozšíření druhů rostlin a živočichů, kteří sdílejí své „úlovky“ např. na sociálních sítích a nechávají si je určovat odborníky na dané skupiny. Data o svých nálezech mohou pak lehce vkládat do národních databází, jako je Biolog či iNaturalist, tyto jsou pak ihned dostupné všem zaregistrovaným uživatelům k jejich práci.

Na závěr ještě připomenu několik již nežijících osobností, které se zasloužily o výzkumy na tomto poli ve Zlínském kraji. Profesor Josef Klvaňa (1857–1919) učil na gymnáziu v Uherském Hradišti, působil ve funkci školního inspektora pro hodonínský okres a v roce 1898 se stal ředitelem nově zřízeného českého gymnázia v Kyjově. Tento vskutku renesanční člověk, polyglot a polyhistor se věnoval i přírodovědnému bádání, především v geologických oborech, ale některé z jeho prací jsou zaměřeny na zoologii. Profesor Hynek Zavřel (1889–1976) působil ve školství na Kroměřížsku. Kromě učitelství se věnoval ochraně přírody, zpracoval řadu návrhů chráněných území v této oblasti. Ač proslul především jako floristik, patřil k předním odborníkům na minující hmyz, o kterém publikoval několik prací. MUDr. Alois Richter (1894–1968) provozoval lékařskou praxi ve Valašských Kloboukách a kromě toho se věnoval archeologii a přírodovědě. Během svého života shromáždil sbírku brouků čítající 27 000 exemplářů, která je uložena v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Ladislav Krejčárek (1904–1982) nejprve působil ve školství. V letech 1948 až 1961 byl odborným správcem sbírek ve zlínském muzeu. Sám byl pilným sběratelem, který kolekce muzea obohatil o množství exemplářů, především brouků, ale i jiných řádů hmyzu. Byl také publikačně činný. RNDr. Josef Hubáček (1916–1992) učil na gymnáziu v Uherském Hradišti a věnoval se regionálním výzkumům přírody. Publikoval na 40 populárních a odborných prací, řada z nich byla s entomologickou tematikou. Antonín Titz (1919–2003) působil jako amatérský entomolog na Uherskohradištsku, s velkým západem se více než 60 let věnoval motýlům. Nashromáždil obsáhlou sbírku nejenom z jihovýchodní Moravy, ale prakticky z celého území Československa a k tomu přidal exempláře z výprav do Maďarska, Itálie a balkánských zemí. Vladimír Elsner (1919–2014) pracoval 50 let v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně, jako preparátor a také jako kurátor sbírky motýlů. Specializoval se na taxonomicky obtížnou skupinu tzv. mikrolepidopter, publikoval řadu nových nálezů pro Moravu, Slovensko i pro celé někdejší Československo. Za svůj život vytvořil dvě obsáhlé sbírky motýlů. Jedna je ve zlínském muzeu a tu osobně věnoval Moravskému zemskému muzeu v Brně.

Poslední dvě jména jsou možná známá i široké veřejnosti a více než kdo jiný ovlivnila generace našich entomologů. Vladimír Javorek (1914–2000) byl středoškolský učitel, který nějaký čas působil ve Vizovicích a potom na gymnáziu v Otrokovicích. Je autorem (textů i ilustrací) kapesních atlasů brouků, dvoukřídleho hmyzu, ploštic a křísů, které nasměrovaly mladé adepty k serióznímu zájmu o entomologii. Konečně Ing. Vít Kabourek (1955–2019) ve Zlíně po roce 1989 otevřel obchod, kde bylo možno pořídit entomologické potřeby a k tomuto artiklu záhy přibyla i nabídka literatury. V roce 1996 svoje aktivity rozšířil a založil vlastní nakladatelství. Navázal spolupráci s nejrůznějšími odborníky a poskytl jim možnost zpracovat výpravné publikace o nejrůznějších skupinách bezobratlých živočichů od těch nejpůvodnějších (brouci a motýli) až po ty méně známé (měkkýši, švábi, rovnokřídílí, škvoři).

I v současné době působí v regionu profesionálové i amatérští badatelé, kteří rozšiřují znalosti o zdejší fauně bezobratlých živočichů. Díky nim vlastně mohla vzniknout tato kniha, neboť z jejich publikovaných prací čerpali informace autoři pojednání k jednotlivým představovaným druhům. S jejich jmény se můžete seznámit, nahlédnete-li do závěrečného přehledu použité literatury.

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Alucitidae (pernatěnkovití)

PERNATĚNKA ČISTCOVÁ

Alucita desmodactyla (Zeller, 1847)

Jedná se o xerothermní druh se západopalearktickým areálem výskytu od Tuniska přes většinu Evropy po Zakavkazí. V severní části střední Evropy je velmi lokální a vzácný. Larvální vývoj probíhá v květenství čistců (*Stachys recta*, *S. alpina*, *S. sylvatica*). V České republice znám recentní výskyt motýla pouze z Českého krasu a na Moravě na Vsetínsku, historicky pak z několika málo dalších míst ve středních Čechách. Ve Zlínském kraji byl nalezen na vícero lokalitách na Horním Vsacku, např. Vsetín, Halenkov, Karolinka, Nový Hrozenkov, Huslenky (Spitzer et Beneš 2011). Biotope zde byly vždy výslunné subxerothermní květnaté stráně a lesní lemy využívané donedávna jako extenzivní pastviny či občasné přepásané louky. Motýl je zřejmě závislý na extenzivní pastvě či jiné disturbanci a v ČR je pravděpodobně ohrožený, nicméně na zachovalých a tradičně obhospodařovaných stanovištích Vsetínských vrchů je stále dosti rozšířený.

L. Spitzer, J. Beneš

MD

ZV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Erebiidae

BĚLOPÁSKA DUBOVÁ

Catephia alchymista (Denis et Schiffermuller, 1775)

Mediterránní druh rozšířený od severní Afriky přes jižní a střední Evropu po Blízký východ a Ural. Žije v řídkých světlých doubravách a lesostepích s křovinatými duby, v minulosti především v pařezinách a pastevních lesích nížin a pahorkatin. Housenky žijí na osluněných keřovitých dubech. V noci aktivní motýli přilétají na světlo i vlnadidlo. V minulosti byl velmi rozšířený ve světlých doubravách porůznu po celém státě. Ve druhé polovině 20. století silně ustoupil se zánikem pařezinového hospodaření a vyskytuje se nyní pouze velmi lokálně a vzácně v teplých oblastech Čech a Moravy. Ve Zlínském kraji byla bělopáska dubová nově nalezena pouze na Zlínsku u Bohuslavic a v Uherském Brodě – Těšově. Starší nálezy z Chřibů, okolí Kroměříže a Uherskohradištska se nepodařilo zatím nově ověřit. Další lokality vzácného výskytu se nalézají v přilehlých jižních Bílých Karpatech v Jihomoravském kraji. Motýl je ohrožen intenzivním lesním hospodařením, které preferuje zapojené stinné stejnověké porosty. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je vedený jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

STUŽKONOSKA VRBOVÁ

Catocala electa (Vieweg, 1790)

Jde o eurosibiřský druh rozšířený od severního Španělska přes střední Evropu až po Japonsko. U nás obývá převážně lužní lesy, vrbiny a břehové porosty nížin a středních poloh. Dospělci se vyskytují od července do září, přilétají pravidelně na vlnadlo, méně na UV světlo. Housenky žijí především na úzkolistých vrbách (*Salix* spp.). Upřednostňují vzrostlé staré osluněné stromy, časté jsou na hlavatých vrbách. Historicky byla u nás stužkonoska vrbová doložena lokálně z většiny regionů nižších poloh, ale v druhé polovině 20. století v Česku prakticky vymizela. Po roce 2010 se začala znovu objevovat pravidelně podél vodotečí na řadě míst Moravy a Slezska. Ve Zlínském kraji se vyskytuje zatím jen řídce, hlavně v nivách řek Moravy, Dřevnice, Olšavy a Vsetínské Bečvy, častější je v jižní polovině kraje (Beneš et al. 2019). Jde o zvláště chráněný druh v kategorii „silně ohrožený“, v červeném seznamu je vedený jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

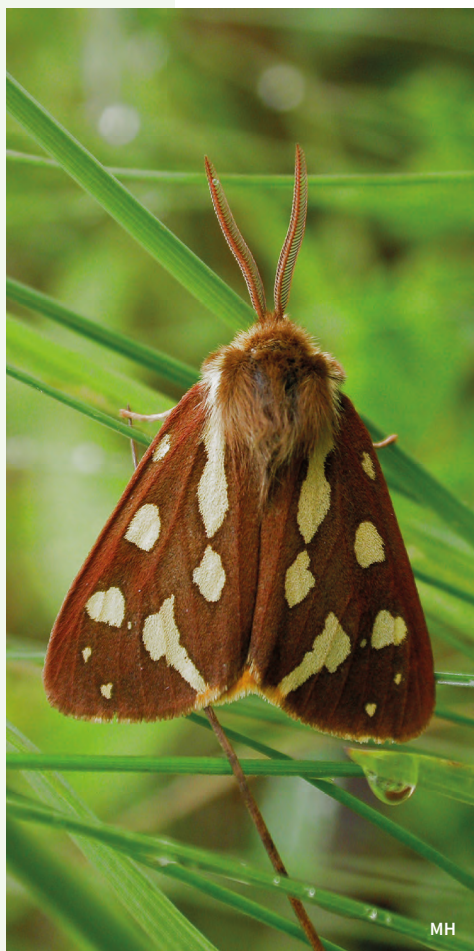
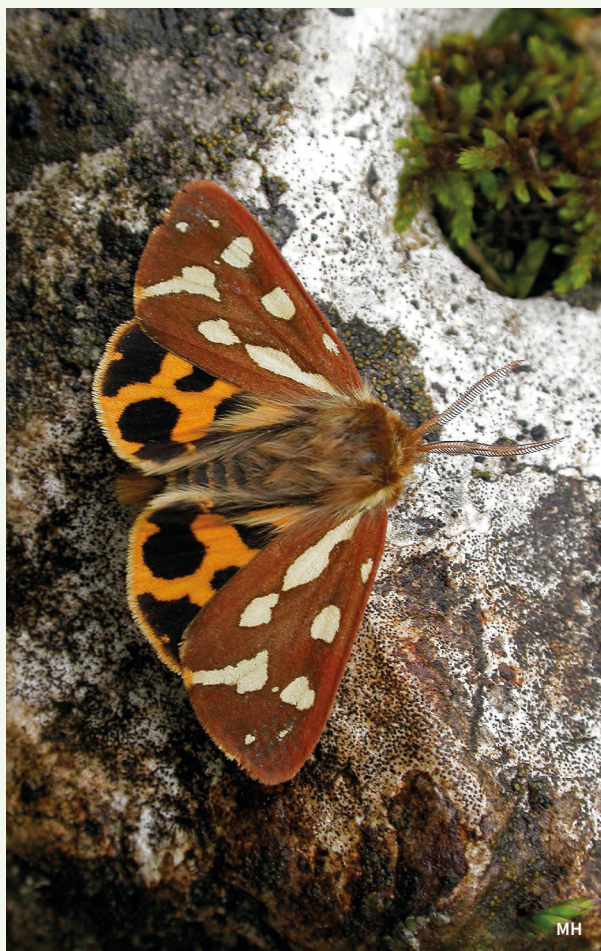
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Erebidae

PŘÁSTEVNÍK UŽANKOVÝ

Hyphoraia aulica (Linnaeus, 1758)

Eurosibiřský druh rozšířený od Francie přes střední Evropu po Dálný východ. Biotopem přástevníka jsou u nás především rozvolněné listnaté lesy, pařeziny, lesní paseky, lemy lesních cest a lesostepi. Dospělci mají pouze denní aktivitu, samci prudce létají a unikají tak pozornosti (Macek et al. 2007). Housenky žijí na řadě druhů lesních bylin na osluněných plochách s nízkým a řídkým bylinným porostem chudým na živiny a obnaženými ploškami holé půdy a bohatým mechovým patrem. Po přezimování v březnu a dubnu jsou larvy velmi nápadné při slunění na lesních cestách a v tu dobu se také druh nejlépe monitoruje. Historicky byl u nás tento motýl rozšířený ve všech regionech nížin a pahorkatin, dramaticky ale vymizel z většiny oblastí a nyní je již jen velmi lokální na nemnoha lokalitách ve středních Čechách a na jižní, střední a východní Moravě. Ve Zlínském kraji dosud velmi lokálně v lesnatých oblastech středních poloh v Hostýnských a Vsetínských vrších a Chříbech. Přástevník je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017). Jeho populace jsou ohroženy především intenzivním lesnictvím – likvidací čtenitých vnitřních a vnějších lesních lemů a převodem lesů na stinné stejnověkové porosty a monokultury. Lesostepní a lemové populace nesnášejí plošnou seč.

J. Beneš

PŘÁSTEVNÍK JITROCELOVÝ

Parasemia plantaginis (Linnaeus, 1758)

Holarktický druh rozšířený od Pyrenejského poloostrova přes většinu Evropy až do Japonska, vyskytuje se také v Severní Americe. Biotopem přástevníka jsou různé mezofilní až vlhké květnaté louky a extenzivní pastviny, lesní lemy, světlé listnaté i jehličnaté lesy a lesní paseky. Polyfágní housenky žijí na mnoha druzích bylin. Nápadní dospělci aktivují v odpoledních a podvečerních hodinách a dají se snadno vyplašit z vegetace (Macek et al. 2007). Motýl byl u nás v minulosti hojný a plošně rozšířený od nížin do nejvyšších hor. V posledních dekádách 20. století ale téměř vymizel z nížin a na většině území zaznamenal značný populační propad. Ve Zlínském kraji má nyní více populací především ve vyšších polohách Hostýnských a Vsetínských vrchů, Beskyd, Chřibů, Javorníků a Bílých Karpat. V nižších polohách prakticky vymizel, obdobně jako ve zbytku republiky. Přástevníka ohrožuje plošná strojová seč luk, intenzivní pastva, likvidace širokých členitých lesních lemů a zarůstání a zalesňování jeho stanovišť. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden již jako zranitelný druh (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Erebiidae

PŘÁSTEVNÍK SMUTEČNÍ

Phragmatobia luctifera (Denis et Schiffermüller, 1775)

Palearktický druh rozšířený od Pyrenejí přes jižní a střední Evropu a mírnou Asii až do Japonska. Jeden z našich nejvzácnějších nočních motýlů, v celé střední Evropě vymírající, ještě do poloviny minulého století ale u nás ostrůvkovitě rozšířený v nížinách a teplejších pahorkatinách Čech i Moravy. Ve druhé polovině 20. století u nás drasticky vymizel a poslední nálezy z tohoto období od nás pochází především z jihovýchodní Moravy (cf. Králíček et Gottwald 1984). V současnosti je v Čechách již vymřelý a přežívá pouze velmi vzácně ve Zlínském kraji. Naposledy zde byl zjištěn již jen v roce 2008 v Kunovicích, v roce 2016 v Ostrožské Nové Vsi a pravidelně je vzácně v posledních letech pozorován v Uherském Brodě-Těšově a Bohuslavicích u Zlína. Motýl u nás obývá již jen intravilány obcí, na živiny chudší pasené a sečené xerofilní úhory a záhumenky s jemnozrnnou mozaikou mezernaté vyšší a nízké vegetace, kde byliny převládají nad travinami. Polyfágní housenky požírají různé běžné byliny, jako např. svízele, jitrocele či jestřábníky. Přástevník u nás zřejmě téměř vymizel v důsledku ukončení extenzivní pastvy a postupného ručního kosení záhumenků při okrajích obcí a rušení malochovu drobných hospodářských zvířat. V červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden jako kriticky ohrožený druh (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

ZV

DB

PŘÁSTEVNÍK ANGREŠTOVÝ

Rhyparia purpurata (Linnaeus, 1758)

Palearktický druh rozšířený od Španělska přes střední Evropu až po Japonsko. Obývá různé typy květnatých suchých až rašelinných luk a extenzivních pastvin, lesostepí a členitých lesních lemů, dříve u nás také ve světlých lesích a na lesních pasekách (Macek et al. 2007). Polyfágní housenky žijí na různých bylinách a nízkých keřích, vyžadují jemnozrnou mozaiku vyšší i nižší vegetace s významným podílem bylin, ploch s mezernatou vegetací a lemů s dřevinami. V minulosti byl u nás ostrůvkovitě rozšířen ve všech regionech nižších a středních poloh Čech a Moravy. V současnosti má nejvíce populací v severních, západních a jižních Čechách, jinde, včetně Moravy, téměř vymizel. Poslední ojedinělá hlášení ze Zlínského kraje pocházejí z okolí Ostrožské Nové Vsi a Bílých Karpat, až na výjimky jde ale již o deset let staré údaje. Ve Zlínském kraji, stejně jako na celé Moravě, je přástevník angreštový již kriticky ohrožený na hranici vymření. Přástevníka ohrožuje plošná strojová seč luk, intenzivní pastva, likvidace širokých členitých lesních lemů a intenzivní produkční lesnictví. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden jako zranitelný druh (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Erebidae

PŘÁSTEVNÍK STARČKOVÝ

Tyria jacobaeae (Linnaeus, 1758)

Původně západopalearktický druh rozšířený ve většině Evropy až po Střední Asii, zavlečený také do Severní Ameriky či Austrálie. Obývá suché louky a extenzivní pastviny, květnaté výslunné lesní lemy a také silniční a železniční násypy, vždy s hojným výskytem živné rostliny housenek – starčku přímětníku (*Senecio jacobaea*). Nápadné housenky žijí společně a stejně jako dospělci jsou pro většinu predátorů nepoživatelné (Macek et al. 2007). V minulosti u nás byl přástevník téměř plošně rozšířený a dost hojný, ve většině regionů ale téměř vymizel (především na Moravě a ve Slezsku). Více rozšířený a místy hojný je již jen v severních a středních Čechách. Dramaticky ustoupil také ve Zlínském kraji, kde nyní přežívá již jen několik málo izolovaných a nepočtených populací na hrstce lokalit v Litenčické pahorkatině, na Uherskobrodsku a v Bílých Karpatech. Jeho populace ohrožuje především intenzivní a plošná strojová seč luk nebo jejich zarůstání a zalesňování, na pastvinách také pravidelná likvidace nedopasků. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden jako zranitelný druh (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

MV

MV

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Geometridae (pídalkovití)

ŠEDOKŘÍDLEC JILMOVÝ

Venusia blomeri (Curtis, 1832)

Eurosibiřský druh rozšířený od Británie přes střední a severní Evropu a mírnou Asii po Japonsko. Obývá především stinné suťové smíšené lesy, skalnaté lesnaté kaňony a skalní města s hojnou živnou dřevinou – jilmy. V noci aktivní dospělci přilétají na světlo. V ČR velmi lokálně ve středních a vyšších polohách Čech a Moravy (Macek et al. 2012). Častější je ve skalnatých údolích sudetských pohoří, v Moravském krasu a NP Podyjí. Ve Zlínském kraji nalezen nověji pouze v okolí přehrady Bystřička ve Vsetínských vrších a v PR Smrdutá v Hostýnských vrších. Tuto pídalku ohrožuje intenzivní lesní hospodaření a mizení jilmů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je vedena jako téměř ohrožená (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeled | Hesperidae (soumračníkovití)

SOUMRAČNÍK PODOBNÝ

Pyrgus armoricanus (Oberthür, 1910)

Západopalearktický druh rozšířený od Severní Afriky přes Pyrenejský poloostrov a střední Evropu až po Írán. Motýl obývá v ČR vyprahlé, k jihu exponované stepní stráně, skalní stepi a opuštěné kamenolomy a především výhřevné extenzivní květnaté pastviny, vždy s hojným výskytem živných rostlin a krátkostébelnou mezernatou narušovanou vegetací (Beneš et al. 2002, 2019). Larvální vývoj probíhá ve střední Evropě na několika druzích mochen a jahodníků – ve Zlínském kraji preferuje mochnu plazivou (*Potentilla reptans*). Dříve se vyskytoval velmi lokálně především v českém a moravském termofytiku, do vyšších poloh nezasahoval. V posledních velmi teplých a suchých letech se druh začíná nově šířit na některé nové lokality, především ve středních Čechách a na východní Moravě. Nejvíce lokalit u nás nyní soumračník obývá ve Zlínském kraji, kde osídlil řadu nových míst v Prakšické a Vizovické vrchovině a též na Vsetínsku a Kroměřížsku (Beneš et al. 2019). Vyhovuje mu extenzivní pastva skotu a koní, ohrožen je především zarůstáním a zalesňováním svých biotopů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MV

PS

MH

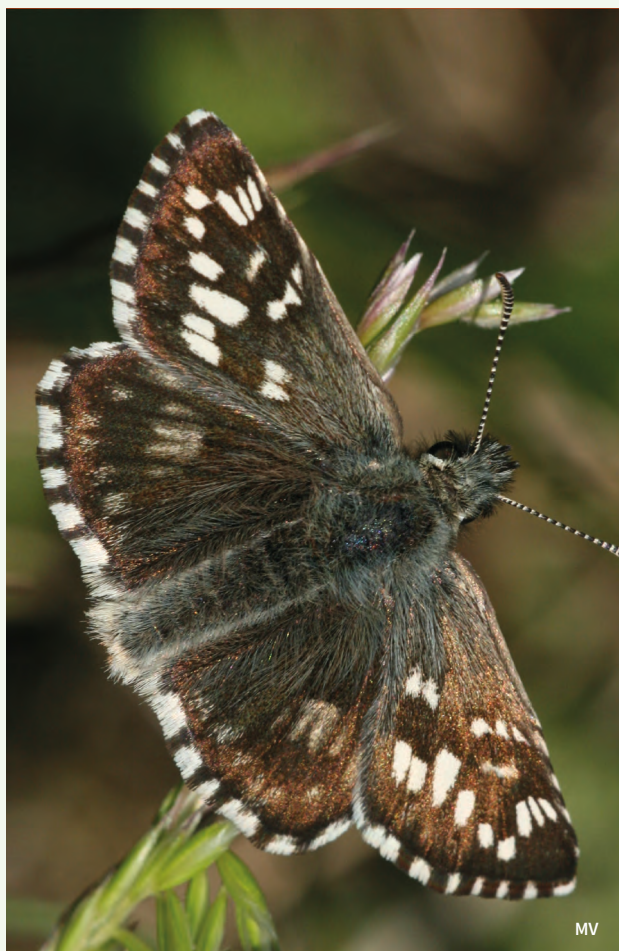
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Hesperidae (soumračníkovití)

SOMRAČNÍK MOCHNOVÝ

Pyrgus serratulae (Rambur, 1839)

Eurosibiřský druh rozšířený od Španělska přes střední Evropu po Mongolsko a Zabajkalsko. Obývá vyprahlé květnaté kamenité stepní stráně, křovinatá krátkostébelná lada s velmi řídkou nízkou řídkou vegetací, vřesoviště i lokality s písčítým podkladem. Živnou rostlinou housenek je několik druhů mochen (*Potentilla* spp.), především m. jarní (*P. verna*) a m. sedmilistá (*P. heptaphylla*). Dospělci létají rychle, nízkou při zemi a v terénu jsou snadno přehlédnutelní. populace na lokalitách jsou striktně usedlé a jejich schopnosti šíření jsou značně omezené. Historicky byl u nás ostrůvkovitě rozšířený po celém území, vystupoval i do vyšších poloh pahorkatin. Drasticky vymizel z drtivé většiny známých lokalit, nyní žije jen na několika izolovaných místech na jižní Moravě a v Doupovských horách v západních Čechách. Ve Zlínském kraji již jen tři malé kolonie v chráněných územích u Prakšic na Uherskobrodsku a velmi vzácně v Bílých Karpatech. Mizí se zarůstáním krátkostébelných trávníků a fragmentací už i tak maloplošných stepních lokalit. Druhu vyhovuje extenzivní pastva a také narušování drnu občasnými pojezdy či řízeným zimním vypalováním. V červeném seznamu bezobratlých je vedený jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš, P. Šnajdara

MV

MV

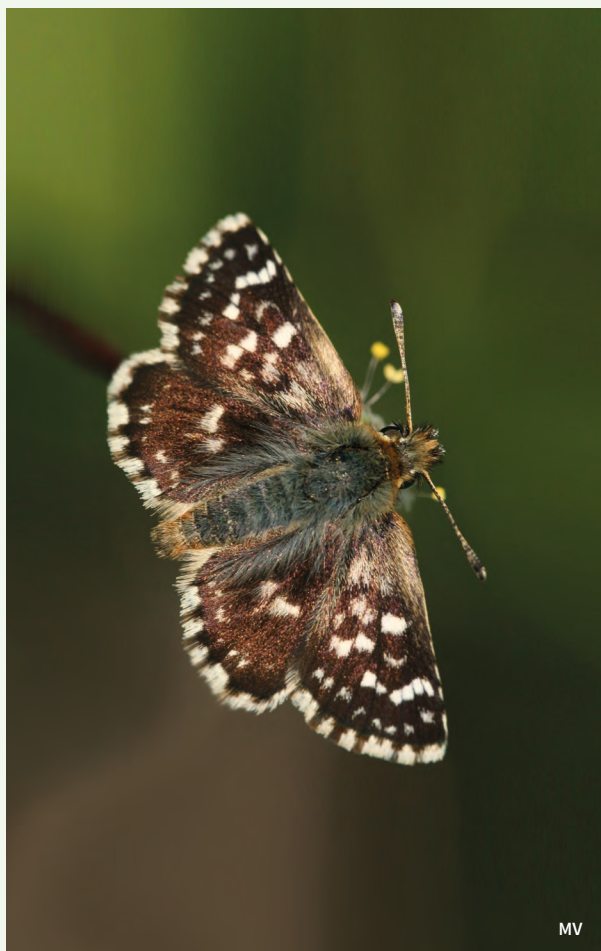
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Hesperiidae (soumračníkovití)

SOMRAČNÍK SKOŘICOVÝ

Spialia sertorius (Hoffmannsegg, 1804)

Atlantomediteránní druh rozšířený od severní Afriky přes západní polovinu Evropy a na východě zasahuje po Maďarsko. Je vázaný na otevřené xerothermní biotopy se sporou vegetací a vysokým podílem obnaženého povrchu půdy. Na východní Moravě především na výslunných kamenitých stráních a extenzivních pastvinách se sesuvy půdy na flyši či jinak narušeným drnem (např. polními cestami), vždy s hojnou živnou rostlinou housenek – krvavcem menším (*Sanguisorba minor*) (Beneš et al. 2002). V minulosti rozšířený a nyní silně ustupující druh, který se vyskytuje už jen velmi lokálně především v teplých oblastech nížin a pahorkatin a přezívá nejčastěji na antropogenních stanovištích, jako jsou kamenolomy. Ve Zlínském kraji v současnosti již v nemnoha malých, plošně omezených koloniích v údolí Vsetínské Bečvy, na Prakšicku, Uherskobrodsku a v Bílých Karpatech, donedávna také v Litčické pahorkatině a v podhůří Chřibů (Spitzer et Beneš 2008, Spitzer et Beneš 2010). Ochrana druhu spočívá v podpoře extenzivní pastvy, kde tak dochází především na velmi strmých svazích i k narušování vegetačního krytu, případně i narušování drnu pojezdy (cf. Konvička et al. 2005). Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MV

MV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeľad | Lasiocampidae (bourovcovití)

BOUROVEC TRNKOVÝ

Eriogaster catax (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický druh, který se vyskytuje v Evropě od Španělska přes střední Evropu až po Ural a Turecko. V minulosti byl u nás mnohem více rozšířený, vyhynul v celých Čechách a nyní se vyskytuje již jen velmi lokálně na jihu Moravy (Mikulovsko, Břeclavsko, Znojensko, jižní Bílé Karpaty). Ve Zlínském kraji přežívá již jen v okolí Uherského Brodu, Uherského Hradiště (PP Rochus) a v Bílých Karpatech. Při monitoringu v letech 2018–2019 bylo zjištěno, že zde vymizel z mnoha dříve hlášených lokalit a celkově se jeho početnost drasticky snížila. Motýl zde obývá výhřevné křovinaté stráně a meze s mladými nezapojenými živnými keři – hlohy a trnkami. V minulosti se ale vyskytoval především ve světlých listnatých lesích a pařezinách. Dospělci aktivují v noci od konce září do října. Přezimují hromadné snůšky vajíček, z nichž se líhnou housenky v době rašení keřů, obvykle počátkem dubna. Po vylíhnutí si housenky hromadně sprádají typická larvální hnízda. Starší larvy se pak rozlézají a žijí soliterně. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný je v kategorii kriticky ohrožený. Populace bourovce trnkového výrazně negativně ovlivňují jak nepromyšlená odstraňování rozptýlené keřové zeleně, tak zapojování stávajících keřových porostů a zalesňování stanovišť, případně prořezávání porostů v nevhodném termínu.

P. Šnajdara, J. Beneš

PS

VK

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lasiocampidae (bourovcovití)

BOUROVEC JETELOVÝ

Lasiocampa trifolii (Denis et Schiffermüller, 1775)

Západopalearktický druh rozšířený od severní Afriky přes většinu Evropy po Střední východ. Obývá suché květnaté stráně, stepi a lesostepi s řídkým krátkostébelným porostem, je to typický obyvatel extenzivních suchých pastvin. Housenky žijí především na více druzích bobovitých rostlin (Macek et al. 2007). Historicky byl u nás velmi rozšířený v nížinách a pahorkatinách Čech i Moravy. Ve druhé polovině minulého století silně ustoupil z většiny území a nyní žije velmi lokálně především v severních a středních Čechách a na jižní a východní Moravě. Ve Zlínském kraji má dosud více početných populací na zachovalých extenzivních pastvinách především na valašském Horním Vsacku a v severních Bílých Karpatech, jinde už jen velmi lokálně na hrstce lokalit (Hlucko, Uherskobrodsko, Kroměřížsko, Uherskoostrožsko a Hostýnské vrchy). Bourovec mizí především se zarůstáním a zapojováním mezernatých krátkostébelných trávníků, vyhovuje mu extenzivní pastva a také narušování drnu občasnými pojezdy. V červeném seznamu je veden jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

MV

MV

MV

PABOUROVEC JESTŘÁBNÍKOVÝ

Lemonia dumi (Linnaeus, 1761)

Jedná se o druh se západopalearktickým rozšířením od Pyrenejí přes střední Evropu a jižní Skandinávii až po Ural a Malou Asii. Biotopem druhu jsou nejčastěji zachovalé květnaté suché až mezofilní louky či extenzivní pastviny nad údolní nivou, vystupuje i do hor. Housenky žijí na různých hvězdnicovitých rostlinách. Samci mají denní aktivitu. Rychle a klikatě poletují během říjnových slunečných dnů a čichem lokalizují sedící neoplozené samice. Na světlo přilétají samci jen výjimečně. Dospělci žijí krátce a obdobně jako u pabourovce pampeliškového nepřijímají potravu (Macek et al. 2007). V posledních letech byl nově zaznamenán díky cílenému monitoringu v některých regionech České republiky či byl znovu potvrzen po mnoha dekádech. Zlínský kraj je nyní místem s nejhojnějším výskytem tohoto druhu v ČR. Vyskytuje se stále řidče, nalezen byl ale ve všech okresech. Nejvíce údajů pochází z Vizovických a Hostýnských vrchů a Bílých Karpat, vzácněji ze Vsetínských vrchů a Javorníků (Spitzer et Beneš 2017). Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Brahmaeidae

PABOUROVEC PAMPELIŠKOVÝ

Lemonia taraxaci (Denis et Schiffermüller, 1775)

Je to západopalearktický druh rozšířený od jihovýchodní Francie přes střední Evropu až po západní Sibiř (Macek et al. 2007). Imága jsou krátkověká a nepřijímají potravu. Líhnou se od poloviny srpna do září, často po prvních chladnějších nocích. Dospělci aktivují od soumraku do ranních hodin. Ochotně přilétají ke světelným zdrojům. Samice kladou malé skupiny vajíček, ty přezimují; larvy žijí jednotlivě na listech hvězdnicových rostlin. Housenky jsou heliofilní a ke svému zdárnému vývoji se potřebují slunit. Pabourovec pampeliškový vyhledává extenzivně obhospodařované výslunné pastviny a k jihu obrácené krátkostébelné trávníky od nížin do hor (cf. Spitzer et al. 2009a,b, Spitzer et Beneš 2017). V ČR byl v minulosti značně rozšířen. Drasticky vymizel především v Čechách, více lokalit je nyní známo již pouze na východní Moravě ve Zlínském kraji, kde např. na Vsetínsku žije na vhodných místech v zásadě plošně (Spitzer et Beneš 2017). Vsetínsko je nyní regionem s nejsilnějším výskytem tohoto druhu v ČR. Ohrožen je mulčováním, celoplošnou vícenásobnou sečí luk, příliš intenzivní pastvou či zalesňováním (cf. Konvička et al. 2005). Druh je v červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

ZV

ZV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeľad | Lycaenidae (modráskovití)

OHNIVÁČEK MODROLESKÝ

Lycaena alciphron (Rottemburg, 1775)

Jedná se o západopalearktický druh, rozšířený od Maroka přes většinu Evropy až po západní Sibiř a Altaj. Ve Zlínském kraji je to typický podhorský druh, žije přednostně na chladnějších biotopech – květnatých pastvinách a vlhkých až rašelinných loukách. V nížinách pak na vřesovištích, vátých písčích, v travnatých úvozech a na železničních náspech; také v industriálních biotopech, jako jsou lomy a hnědouhelné výsypky. Živnou rostlinou housenek je hlavně šťovík menší (*Rumex acetosella*), méně š. kyselý (*R. acetosa*). V ČR je rozšířen zejména v pohraničních horách (především Šumava, Karlovarsko, Krkonoše, Jeseníky, Bílé Karpaty a Beskydy), i v nížinách se vyskytuje už jen velmi lokálně – především na Sokolovsku, Českolipsku, Znojemsku a Bzenecku. V intenzivní zemědělské krajině již vymizel (Beneš et al. 2002). Ve Zlínském kraji se vyskytuje stále v zásadě plošně na zachovalých loukách především v hraničních pohořích (Beneš et al. 2002, Spitzer et Beneš 2010), téměř vždy v malých rozptýlených populacích. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

PS

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK BĚLOPÁSNÝ

Aricia eumedon (Esper, 1780)

Obývá palearktický areál od Španělska přes střední a severní Evropu a Sibiř po Dálný východ a Kamčatku. V ČR se vyskytuje lokálně, především ve středních nadmořských výškách. Těžištěm výskytu je jihovýchodní, střední a severní Morava, kde místy dosahuje vysokých početností. Výskyt v Čechách je více roztroušený. Obývá podmáčené zarůstající louky a obdobné biotopy. Živnou rostlinou jsou kakosty (*Geranium* spp.) (Beneš et al. 2002). V současnosti má ve Zlínském kraji ojedinělý výskyt, pouze lokálně početnější. Takřka chybí na Kroměřížsku a v Hostýnských vrších. Nejčastější je na sečených či zarůstajících nivních loukách. Ohrožen je intenzivní plošnou či dvojí sečí nivních luk. Ohrožuje jej i častá seč příkopů u cest. Druh je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

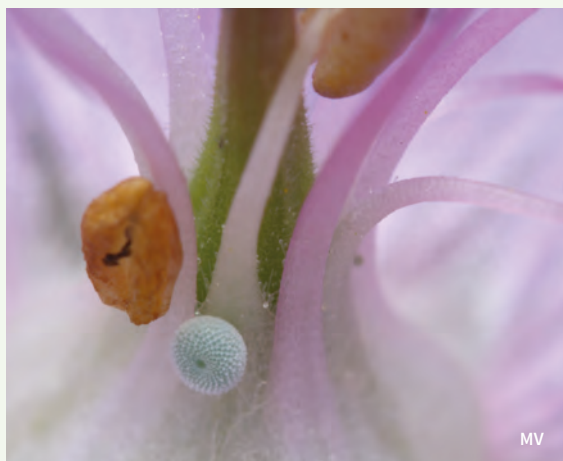
L. Spitzer, J. Beneš

MV

PS

MV

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK LESNÍ

Cyaniris semiargus (Rottemburg, 1775)

Jedná se o palearktický druh rozšířený od Maroka přes značnou část Evropy, temperátní Asii až po Koreu a Sachalin. Obývá různé typy květnatých luk od mezofilních až po velmi vlhké, lesní paseky, otevřené okraje lesů i sušší náspy či příkopy. Živnými rostlinami housenek je několik druhů jetelů (*Trifolium* spp.). Rozšířen je převážně v pahorkatinách až hornatých oblastech. Dosud je místy hojný v českých a moravských pohraničních pohořích. Výrazně ale ustoupil z většiny vnitrozemí a severních Sudet. Na vině je především vlna melioračního šílenství v 70. a 80. letech 20. století, která způsobila značné ztráty na populacích (Beneš et al. 2002). Ve Zlínském kraji dosud rozšířený ve středních nadmořských výškách na květnatých mezofilních loukách a extenzivních pastvinách. Ve Vsetínských vrších, Javorníkách či Bílých Karpatech je dosud místy i dosti početný (Spitzer et Beneš 2010). V současnosti je ohrožený celoplošnou sečí luk, intenzivní pastvou a zarůstáním a zalesňováním bezlesí. Druh je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeled' | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK KOZINCOVÝ

Glaucopsyche alexis (Poda, 1761)

Palearktický druh, rozšířený od Španělska přes jižní a střední Evropu, temperátní Asii až po Dálný východ. V Čechách silně ustoupil a nyní je zde znám především ze severozápadu. Na Moravě dosud víceméně souvislý pás lokalit od nejzazšího jihu po střed území, na severu Moravy téměř vyhynul. Biotopem druhu jsou květnaté suché lesostepní lokality, výslunné křovinaté stráně, extenzivní pastviny, suché úvozy, železniční násypy či staré lomy. Vyžaduje mozaiku pozdějších sukcesních stadií s roztroušenými keři a rozsáhlými porosty živých rostlin housenek – více druhů čeledi bobovitých. Ve Zlínském kraji se modrásek recentně vyskytuje lokálně a nehojně na Uherskobrodsku, Prakšicku, v Bílých Karpatech a podhůří Chřibů, nejseverněji pak v okolí Zdounek na Kroměřížsku. Pro jeho ochranu je třeba bránit zapojení stanovišť křovinami, nejlépe občasným přepásáním nebo výřezem. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

MV

MH

BK

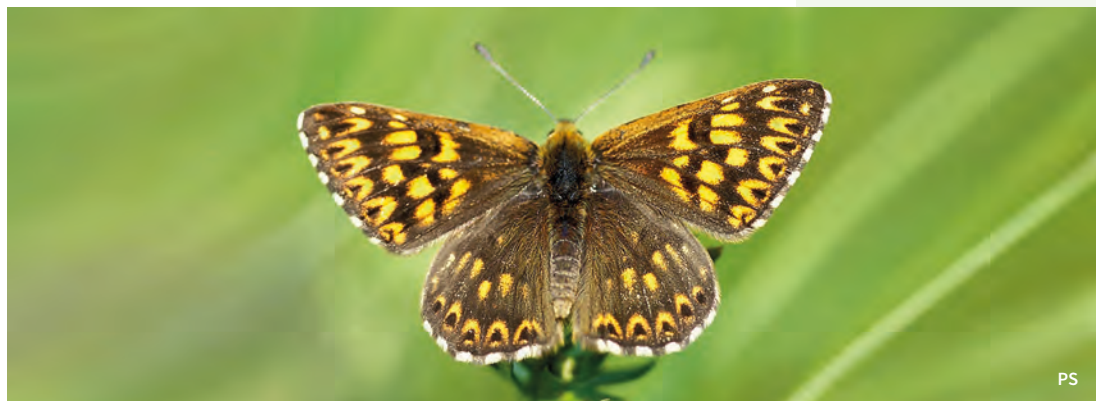
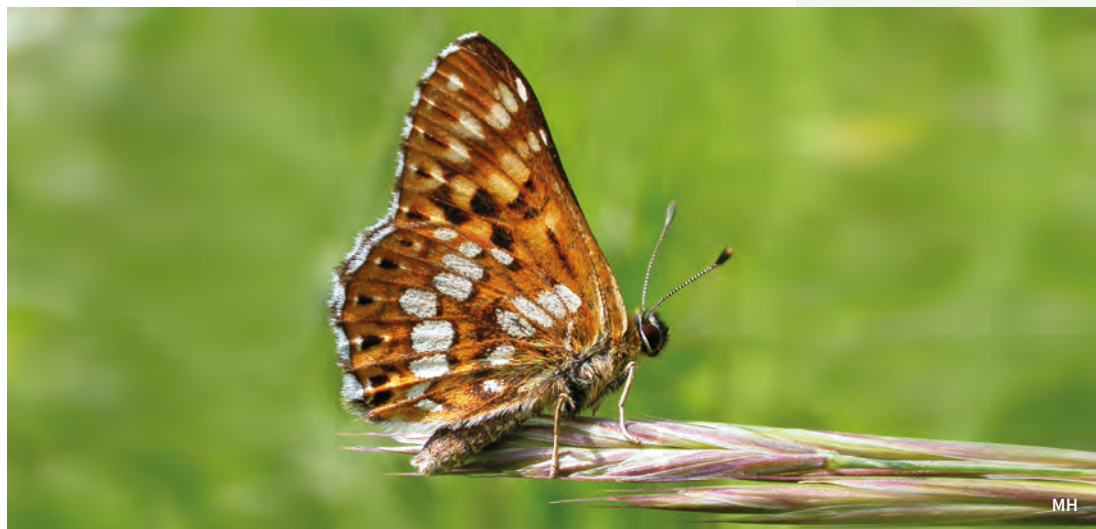
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

PESTROBARVEC PETRKLÍČOVÝ

Hamearis lucina (Linnaeus, 1758)

Evropský druh rozšířený od severního Španělska přes střední Evropu po Ural. Chybí v severním Německu, jižní Itálii a na středomořských ostrovech. Pestrobarevec je vázán na mozaiku zarostlejších ploch s mladými stromy a otevřených květnatých vlhkých pasek či lesních louček a jejich lemů, také křovinaté lesostepi. Housenka žije na prvosenkách (*Primula* spp.). V minulosti značně rozšířený druh, který u nás výrazně ustoupil a v mnoha regionech zcela vymřel, např. na severní Moravě či v jižních Čechách (Beneš et al. 2002, Spitzer et Beneš 2010). Ve Zlínském kraji nyní již pouze velmi lokálně v jižní části, v okolí Uherského Brodu a Luhačovic, více lokalit již jen v Bílých Karpatech. Na Vsetínsku velmi ustoupil – poslední nálezy jsou z obce Halenkov a Valašská Polanka – a zřejmě zde i zcela vymizel (Spitzer et Beneš 2010). V červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK ČERNOSKVRNNÝ

Phengaris arion (Linnaeus, 1758)

Jedná se o palearktický druh rozšířený od severu Pyrenejského poloostrova přes střední Evropu až do Japonska. V některých evropských zemích vyhynul, v Anglii byl úspěšně reintrodukovan. V ČR v minulosti značně rozšířený motýl, nyní (nepočítáme-li Vsetínsko) přežívá na méně než 60 lokalitách. V posledních letech zaznamenal plošný úbytek i v celé CHKO Bílé Karpaty, kde nyní přežívá pouze v její severní části. Dle výsledků celorepublikového monitoringu hostí jižní část CHKO Beskydy nejsilnější metapopulaci modráska v rámci celé České republiky, nejvíce kolonií zde přežívá v údolích přítoků Vsetínské Bečvy na Horním Vsacku (Beneš et al. 2002, Spitzer et Beneš 2010). Motýl žije na extenzivních pastvinách, je myrmekofilní, larvy z počátku žijí v květenství mateřídoušek (*Thymus* spp.), vzácněji dobromysli obecné (*Origanum vulgare*) (Spitzer et al. 2009b), poté larvy parazitují v mraveništích mravenců rodu *Myrmica* (Beneš et al. 2002). Modrásek obývá výhřevné svazité plochy, kde se dosud pasou extenzivně ovce či se jedná o nedávno opuštěné pastviny. Nutná je přítomnost závětrných struktur, vysoké density krátkostébelných ploch s mateřídouškou a bohaté nabídky nektaru. V případě zvýšení zástinu či nahromadění stařiny spojené s expanzí mechů z lokality mizí (Spitzer et al. 2009b). Dosud funkční valašská metapopulace modráska černoskvrnného je významná i celoevropsky. Zákonem chráněný druh. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK HOŘCOVÝ REBELŮV

Phengaris alcon rebeli (Hirschke, 1904)

Západopalearktický druh, v západní a střední Evropě rozšířen velmi ostrůvkovitě. Na východ jižní část evropského Ruska až po Altaj a Ťan-Šan. V ČR se suchomilná forma rebeli vyskytuje velmi vzácně a lokálně na Kokořínsku, Lito-měřicku, v bývalém vojenském prostoru u Milovic, na Znojemsku a ve Ždánických vrších. Ve Zlínském kraji je známo přibližně 30 lokalit (Šnajdara et Spitzer 2015) zejména v Prackické a Litenčické pahorkatině a Bílých Karpatech. Biotopem ekologické formy rebeli jsou výhřevné křovinaté stráně, meze a extenzivní sady s rozvolněným trávníkem a hojnou živnou rostlinou hořcem křížatým (*Gentiana cruciata*). Housenky motýla vyžírají po 2–3 týdny květy a semeníky hořců, poté spadnou na zem, kde se nechají adoptovat mravenci rodu *Myrmica*. V hostitelských mraveništech housenky napodobují mravenčí larvy a nechávají se krmit jejich dělnicemi. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017). Lokality druhu jsou v regionu ohroženy především zarůstáním expanzivními druhy trav a keřů a následným ústupem živné rostliny. Zlínský kraj hostí nejvíce populací druhu a nás a v několika chráněných územích je zde modrásek aktivně chráněn (např. PR Terasy, PR Vrchové, PR Drahy).

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK OČKOVANÝ

Phengaris teleius (Bergsträsser, 1779)

Palearktický druh rozšířený ostrůvkovitě od západní Francie přes střední Evropu a jižní Rusko po Dálný východ a Japonsko. V ČR historicky plošně rozšířený vyjma vysokých hor, nyní je hojnější již pouze v jižních Čechách a na východní Moravě, jinde silně ustoupil a vyskytuje se ostrůvkovitě. Ve Zlínském kraji je velmi rozšířený a často hojný především v Bílých Karpatech, Vizovické vrchovině a na Uherskobrodsku a Vsetínsku. Většinou je vzácnější než příbuzný zákonem chráněný modrásek bahenní (*Phengaris nausithous*) s velmi podobnými ekologickými nároky, který jej takřka vždy doprovází. Jeho biotopem jsou vlhčí nivní louky s hojnou živnou rostlinou krvavcem totenem (*Sanguisorba officinalis*). Housenky žerou v červenci a srpnu v semenících hostitelské rostliny po 2–3 týdny a poté dojde k jejich adopci mravenci *Myrmica scabrinodis* a dokončí svůj vývoj v jejich mraveništech. Druh je v ČR a EU legislativně chráněný. Největší ohrožení pro oba modrásky představuje celoplošná letní strojová seč luk v nevhodnou dobu (červenec až srpen) a nyní také plošné mulčování silničních příkopů a hrází řek. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný pak v kategorii silně ohrožený.

P. Šnajdara, J. Beneš

MH

PS

modrásek bahenní (*Phengaris nausithous*)

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK HNĚDOSKVRNÝ

Polyommatus daphnis (Dennis et Schiffermüller, 1775)

Pontomediterránní druh rozšířený od Pyrenejí přes střední Evropu, jih Ruska až po Irán a Sýrii. V ČR v minulosti roztroušeně v teplých oblastech státu. Vyhybnul na severní a střední Moravě a ve většině jižních a východních Čech. Ve Zlínském kraji již jen velmi lokálně v hrstce velmi slabých populací na hranici vyměření v jižní části – v okolí Prakšic, Uherského Brodu a v Bílých Karpatech. Biotopově je vázán na velmi květnaté suché, stepní lokality, výslunné stráně, suché úvozy, železniční násypy, extenzivní pastviny s hojnou živnou rostlinou čičkorkou pestrá (*Securigera varia*). Vyžaduje mozaiku raných sukcesních stádií a vyšší teplomilné vegetace. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017), ve Zlínském kraji je již kriticky ohrožený vyhynutím. Nejvíce trpí zarůstáním vhodných biotopů nebo jejich cíleným zalesňováním, či naopak plošnou strojovou sečí. Pro jeho úspěšnou ochranu je nutné bránit náletům křovin, jemnozrně mozaikovitě kosit nebo krátkodobě přepásat.

P. Šnajdara, J. Beneš

MH

ZP

MV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK KOMONICOVÝ

Polyommatus dorylas (Denis et Schiffermüller, 1775)

Západopalearktický druh rozšířený od Pyrenejí přes střední Evropu, Turecko a jižní Rusko až po Zakavkazí. V minulosti byl u nás roztroušeně rozšířen téměř po celém území, dramaticky ale vymizel a nyní patří k našim nejohroženějším denním motýlům. V Čechách nedávno již vymřel a v současné době přežívají jeho poslední velmi malé populace v Bílých Karpatech a na Pálavě (Macek et al. 2015). Ve Zlínském kraji na většině lokalit vymizel a nyní se vyskytuje pouze v několika velmi drobných koloniích v Bílých Karpatech v oblasti mezi Žitkovou a Lopeníkem. Do roku 2009 přežíval v malé izolované kolonii také v Halenkově ve Vsetínských vrších, i zde ale vymřel (Zapletal et Spitzer 2009). Jeho biotopem jsou skalní a sprašové stepi a lesostepi, výslunné kamenité a suché úvozy polních cest; vždy s velmi nízkým, řídkým nezapojeným a vyprahlým porostem s ploškami obnažené horniny a vysokou pokryvností živné rostliny – úročníku bolhoje (*Anthyllis vulneraria*). Motýla ohrožuje především zarůstání vhodných stanovišť, plošná seč a intenzivní pastva, při níž dochází k likvidaci jeho vývojových stádií. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii kriticky ohrožený (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK JETELOVÝ

Polyommatus bellargus (Rottemburg, 1775)

Pontomediterránní druh rozšířený od Španělska přes střední a východní Evropu po Turecko a Zakavkazsko. V minulosti patřil na celém území našeho státu v nížinách a pahorkatinách k nejhojnějším modráskům, později vymizel z většiny oblastí. Téměř vymřel v celých Čechách a na severní polovině Moravy, kam se ale znovu začíná v posledních klimaticky příznivých letech šířit z jihozápadní a střední Moravy. Ve Zlínském kraji se také nyní vrací do krajiny a je nově nalézán ve většině jeho regionů (vyjma chladných horských oblastí). Nejseverněji se teď v kraji vyskytuje na Kroměřížsku, Vsetínsku, v Hostýnských vrších a dokonce byl znovu po desítkách let potvrzen v okolí Rožnova. Jeho biotopem jsou krátkostébelné výhřevné trávníky s hojnou živnou rostlinou čičorkou pestrou (*Securigera varia*). Housenky jsou fakultativně myrmekofilní s mravenci rodů *Myrmica* a *Lasius*. Přes den se krmí na živných rostlinách, přičemž je mravenci hlídají, zatímco noci tráví poblíž, nebo přímo v mravenčích hnízdech. Příčinou mizení druhu byl ústup od tradičního hospodaření mozaikovitě seče luk a extenzivního přepásání a nástup intenzivní pastvy a plošné seče luk těžkou technikou. V červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

MS

PS

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Lycaenidae (modráskovití)

MODRÁSEK VIČENCOVÝ

Polyommatus thersites (Cantener, 1834)

Západopalearktický druh rozšířený od Maroka přes celou jižní Evropu a jih střední Evropy až po Ťan-Šan. Výskyt v ČR je omezen na teplé oblasti středních a severních Čech a především na jižní a jihovýchodní Moravu. Jak na Moravě, tak v Čechách výrazně ustoupil. Ve Zlínském kraji již jen velmi lokálně na nemnoha lokalitách v jižní a západní části (Prakšická a Litenčická pahorkatina, Bílé Karpaty). Biotopem jsou zde suché květnaté stepi a lesostepi, výslunné kamenité stráně, suché úvozy a náspy. Housenky žijí výhradně na vičencích (*Onobrychis* spp.). Ohrožený je zarůstáním a zmenšováním stepních lad či plošnou sečí, nevyhovuje mu navíc intenzivnější pastva ovcí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

MV

MV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Lycaenidae (modráskovití)

OSTRUHÁČEK ČESVINOVÝ

Satyrium ilicis (Esper, 1779)

Jedná se o západopalearktický druh rozšířený od Iberského poloostrova přes střední Evropu po Blízký východ a Závkažsko. Motýl je vázán na paseky a lesní světliny vlhčích listnatých lesů, průseky pod elektrickým vedením, přednostně na stanovištích s nízkými mladými keřovitými duby, také na křovinatých lestepích. Živnou rostlinou housenek jsou různé druhy dubů. Preferuje nízké osluněné stromky a křovinaté formy do výšky asi 2 metrů. V minulosti byl u nás velmi rozšířený v doubravách nížin a pahorkatin. Náš nejvzácnější ostruháček, typický druh raných sukcesních stadií v listnatých lesích. Ve druhé polovině 20. století dramaticky vymizel podobně jako další druhy světlých lesů a pařezin. Ústup motýla souvisel s přechodem na vysokokmenné hospodaření. Jeho přežití může zajistit návrat k výmladkovému hospodaření na lokalitách, případně obnova po menších plochách tak, aby v oblastech výskytu byl vždy dostatek raně sukcesních ploch (Beneš et al. 2002). Ve Zlínském kraji recentně již velmi lokálně na několika lokalitách v Bílých Karpatech, u Kroměříže, Zlína a v okolí Uherského Brodu, např. u Nedachlebic. Druh je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Lycaenidae (modráskovití)

OSTRUHÁČEK TRNKOVÝ

Satyrium spini (Denis et Schiffermüller, 1775)

Jedná se o západopalearktický druh rozšířený v jižní a střední Evropě po Balt přes Balkán, Turecko až na jižní Ural a Zakavkazsko. Obývá suché teplé křovinaté stráně s jižní expozicí, stepní refugia s nízkým keřovitým porostem a křovinaté lesní lemy v teplejších oblastech. Živnou rostlinou larev je řešetlák počistivý (*Rhamnus catharticus*). Vyžaduje prosluněné a nezapojené porosty křovin s řešetlákem na nejteplejších a vyprahlých lokalitách (Beneš et al. 2002). Upuštění od pařežinového hospodaření a lesní pastvy, zapojování lesostepních stanovišť a jejich sukcesní přeměna v les nebo i záměrné výsadby lesa nesporně přispěly k jeho ústupu. Ve Zlínském kraji dosud řídce rozšířen na jižním Kroměřížsku a v okolí Uherského Brodu. Častější je též v jižních Bílých Karpatech. Druh je veden na červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MH

MH

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Noctuidae (můrovití)

BLÝSKAVKA LEMOVANÁ

Amphipyra perflua (Fabricius, 1787)

Palearktický druh rozšířený od střední Evropy po Dálný východ a Japonsko. Vyskytuje se ve světlých listnatých a smíšených lesích, na lesních světlinách a širokých členitých lesních lemech, s bohatým křovinatým podrostem v pahorkatinách a horách. Housenky žijí na různých osluněných listnatých dřevinách, preferují ptačí zob a zimolezy. Motýli rádi přilétají v červenci a srpnu na kvasící mízu na kmenech poraněných stromů a na vnařidlo, na světlo pak mnohem méně. V ČR se vyskytuje již pouze velmi lokálně a nehojně na nemnoha lokalitách jižních a středních Čech a na střední a východní Moravě. Ve Zlínském kraji se nehojně vyskytuje převážně na Valašsku – v okolí Vsetína, na Horním Vsacku a v Hostýnských vrších, ojediněle také v Bílých Karpatech. Blýskavku ohrožuje likvidace členitých širokých lesních lemů, převod lesů na stejnověké stinné zapojené porosty a monokulturní intenzivní lesní hospodaření. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je tento druh vedený jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Noctuidae (můrovití)

JASNOBARVEC BĚLOZÁŘKOVÝ

Cleoceris scoriacea (Esper, 1789)

Mediterránní druh rozšířený v jižní a střední Evropě přes Turecko po Zakavkazsko. Obývá květnaté suché stepní stráně, extenzivní pastviny a široké xerofilní lesní lemy. Živnými rostlinami housenek jsou bělozářky a česneky. Dospělci aktivují koncem léta a přilétají běžně na světlo. V ČR se vyskytuje pouze lokálně na zachovalých lokalitách nejvýchodnější Moravy (cf. Králíček et Gottwald 1985). Nejvíce lokalit má ve Zlínském kraji, kde je pořád běžně nalézán na Valašsku na Horním Vsacku a v severních Bílých Karpatech. O dost lokálnější je ve Vizovické vrchovině, na Uherskoostrožsku a v Hostýnských vrších. Jasnobarvece ohrožuje zarůstání a zalesňování jeho lokalit, vyhovuje mu extenzivní pastva a mozaiková seč. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je vedený jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Noctuidae (můrovití)

KOVOLESKLEC PŮVABNÝ

Diachrysa chryson (Esper, 1789)

Palearktický druh rozšířený od západní Evropy přes Rusko až po Japonsko. Jedná se o vzácný, lokálně se vyskytující horský druh, který je svým vývojem vázán na okraje lesů a extenzivně obhospodařované květnaté horské louky. V rámci ČR se stabilně a početně vyskytuje jen ve východních hraničních pohořích Zlínského kraje – Beskydy, Vsetínské vrchy, Javorníky a část Bílých Karpat (Kuras et al. 2010). Vývoj probíhá na sadci konopáči (*Eupatorium cannabinum*), šalvěji lepkavé (*Salvia glutinosa*) a mátách (*Mentha* spp.). Je pravděpodobné, že druh z regionu ustupuje kvůli zániku extenzivně obhospodařovaných podhorských luk (Tyralík et Kuras 2010). V oblasti s převažujícími smíšenými či listnatými lesy je nepočteně, ale stále stabilně nalézán. Nejčastěji se vyskytuje v biotopově pestré krajině Vsetínských vrchů (zde pravidelně), Javorníků, Hostýnských vrchů a Valašskokloboucka. Druh je veden na Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

ZV

ZV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Noctuidae (můrovití)

KOVOLESKLEC PLICNÍKOVÝ

Euchalcia modestoides (Poole, 1989)

Palearktický druh rozšířený od jižní a střední Evropy po Dálný východ a Japonsko. Obývá květnaté široké a členité lesní lemy a křovinaté lesostepi s hojným výskytem živných rostlin – plicníků (*Pulmonaria* spp.). V ČR se vyskytuje pouze velmi lokálně a vzácně především na východní a jižní Moravě. Nejčastěji je u nás nalézán na více lokalitách Bílých Karpat. Ve Zlínském kraji se dále vzácně recentně vyskytuje v okolí Vsetína, Horním Vsacku, Litenčické pahorkatině u Zdounek a v okolí Chropyně na Kroměřížsku. Motýl je ohrožen především zánikem širokých lesních lemů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je vedený jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

PERLEŤOVEC MACEŠKOVÝ

Argynnis niobe (Linnaeus, 1758)

Jedná se o palearktický druh rozšířený v celé Evropě včetně jižní Skandinávie přes Střední Asii až po Amur. V rámci ČR jde o jednoho z našich nejohroženějších druhů denních motýlů. Dříve byl rozšířený na celém území. V Čechách již vymřel (naposledy doložen v roce 2009) a na Moravě přežívají jeho poslední životaschopné populace pouze na východě ve Vsetínských vrších, Javorníkách a Beskydech. V Bílých Karpatech, kde byl donedávna velmi rozšířený a početný, zaznamenal v posledních letech výrazný plošný úbytek a pokles početnosti (cf. Horal et al. 2006). Recentně byla nalezena i jedna přežívající kolonie v Hostýnských vrších v okolí Rusavy. Zlínský kraj s Valašskem je nyní územím s nejbohatším výskytem druhu v ČR (Beneš et al. 2002, Spitzer et Beneš 2010). Nejvíce kolonií zde má nyní v údolí Vsetínské Bečvy, v dalších oblastech je již méně častý (okolí Rožnova pod Radhoštěm, Bílé Karpaty). Imága obývají relativně velké komplexy jemnozrné mozaiky stanovišť: extenzivní pastviny, přepásané květnaté louky, bohatě kvetoucí členité lesní lemy, křovinaté meze a leckde stále udržované selské lesy s lesními loučkami. Samice pak kladou vajíčka pouze na výslunné, k jihu exponované plochy s krátkostébelnou řídkou vegetací a hojným výskytem živných rostlin – violek (*Viola* spp.) – nejčastěji na plošky narušené a obnažené pastvou dobytka či lokálními sesuvy půdy (Spitzer et al. 2009 a,b). Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako kriticky ohrožený (CR) (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MV

PS

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

PERLEŤOVEC FIALKOVÝ

Boloria euphrosyne (Linnaeus, 1758)

Jedná se o eurosibiřský druh rozšířený od Španělska přes celou Evropu, evropské Rusko až po Dálný východ po Japonsko. Dříve byl plošně rozšířený na celém území České republiky, ale v mnoha regionech značně ustoupil. Vyskytuje se především ve světlých listnatých i jehličnatých lesích od nížin do hor, kde obývá široké a výslunné květnaté lesní okraje, paseky a lesní louky. V současnosti mizí z krajiny tam, kde chybí typické rozvolněné květnaté široké lemy na rozmezí lesa/louky či pastviny (Beneš et al. 2002, Spitzer et Beneš 2010). Housenky žijí na různých osluněných violkách. Ve Zlínském kraji je dosud plošně rozšířen ve všech lesnatých pahorkatinách a horách, nejpočetněji ve Vsetínských vrších a Javorníkách (Spitzer et Beneš 2010). Velmi častý je též v Bílých Karpatech, vzácnější je v Chřibech a na Zlínsku. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako zranitelný (VU) (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

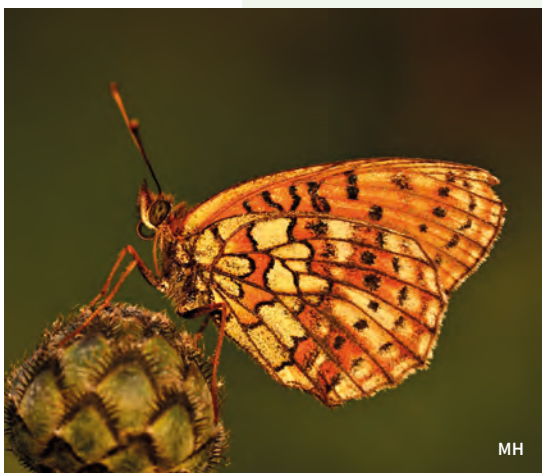
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

PERLEŤOVEC DVOUŘADÝ

Brenthis hecate (Denis et Schiffermüller, 1775)

Pontomediterránní areál od Španělska přes jih střední Evropy a jižní Rusko po Střední Asii a Altaj. V ČR se vyskytuje jen na jihovýchodní Moravě, ve Zlínském kraji především v Bílých Karpatech, kde je místy hojný. V poslední době se rozšířil nově i na Uherskobrodsko (od roku 2010). Biotopem jsou květnaté lesostepi a suché až mezofilní květnaté louky, především pak bělokarpatské orchideové louky se skupinami stromů a keřů. Živnou rostlinou housenek je tužebník obecný (*Filipendula vulgaris*). Vývoj je jednogeráčnický (konec května až červenec). Vajíčka motýl klade jednotlivě na vrcholy živné rostliny, přezimuje vyvinutá larva ve vajíčku, housenky se líhnou brzo na jaře. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017). Jeho ohrožení je stejně jako u většiny lučních druhů způsobeno nyní hlavně celoplošnou strojovou sečí luk.

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

BĚLOPÁSEK DVOUŘADÝ

Limenitis camilla (Linnaeus, 1764)

Palearktický druh, který se vyskytuje od Pyrenejského poloostrova přes střední Evropu a dále v celém mírném pásu po Dálný východ a Japonsko. V ČR v minulosti roztroušeně rozšířený v teplých pahorkatinách po celém území. V současnosti především ve středních a jižních Čechách, v Českém středohoří, Podorlíčí, Moravském krasu, Nížkém i Hrubém Jeseníku a Beskydech. V posledních dvou dekádách v některých regionech silně expanduje, především v horských oblastech Sudet. Ve Zlínském kraji nyní zejména v podhorských lesnatých údolích Bílých Karpat, Vsetínských vrchů a Javorníků, a vzácně ve Vizovických vrších. Biotopem druhu jsou okraje a světliny listnatých a smíšených lesů od nížin do podhůří, podél cest a vodotečí. Živnou rostlinou housenek je více druhů zimolezů, především zimolez obecný (*Lonicera xylosteum*) a v horách z. černý (*L. nigra*). Pro jeho ochranu je důležité udržet v lesích osluněné světliny a široké lemy lesních cest, pestrost dřevin a různověký les. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný je v kategorii ohrožený.

P. Šnajdara, J. Beneš

PS

MV

ZP

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

BĚLOPÁSEK TOPOLOVÝ

Limenitis populi (Linnaeus, 1758)

Jedná se o eurosibiřský druh rozšířený od Francie přes střední Evropu a Rusko až po Japonsko. Motýl preferuje lesnatá údolí podél vodotečí, kde vyhledává lesní světliny, průseky a lemy lesních cest s hojným výskytem živých rostlin housenek – topolu osiky (*Populus tremula*) a méně t. černého (*P. nigra*). Motýli se v krajině vyskytují na řídko v otevřených populacích a většinu života tráví v korunách stromů, proto bývají přehlíženi. V ČR je celoplošně rozšířen, v příhraničních pohořích nebo např. na Třeboňsku je lokálně i hojný. Naopak v intenzivně obhospodařovaných nížinách chybí nebo je zde již velmi vzácný. Bělopásek topolový často početně fluktuuje mezi roky, někdy bývá lokálně až hojný, pak několik let vizuálně chybí (Beneš et al. 2002). Ve Zlínském kraji častěji nalézán v jeho jižní polovině – na jih od Zlína, v okolí Uherského Brodu či Luhačovic. Vzácnější je na Vsetínsku a Rožnovsku, odkud pochází jen nahodilá pozorování. V pestré zemědělské krajině se zachovalou vegetací kolem vodotečí není dosud ohrožen. Jeho populace ale významně oslabuje pravidelná likvidace tzv. plevelných dřevin a především přeměna lesů na stinné smrkové monokultury. Zvláště chráněný druh v kategorii „ohrožený“, v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen již jako zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MH

ZP

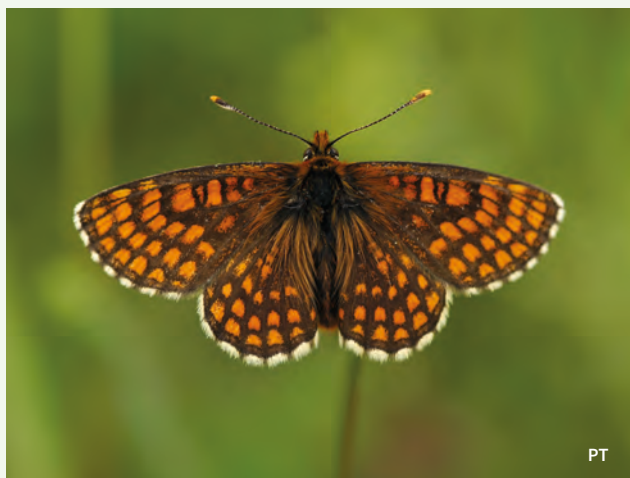
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

HNĚDÁSEK ČERNÝŠOVÝ

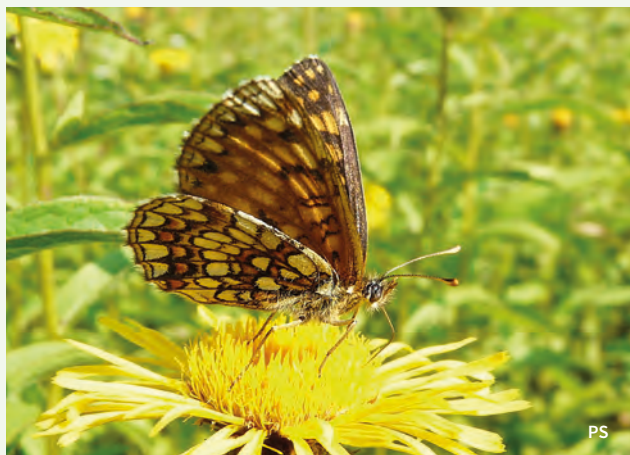
Melitaea aurelia (Nickerl, 1850)

Západopalearktický druh rozšířený od východní Francie přes jižní část střední Evropy až po západní Sibiř a Ťan-Šan. V ČR v minulosti roztroušeně rozšířen v teplejších regionech na většině území. Na většině známých míst výskytu vymřel. V současnosti přežívá pouze v severních Čechách, na Moravě je lokálně rozšířenější, na jihu a jihovýchodě, na sever zasahuje až na Prostějovsko. Ve Zlínském kraji lokálně v Chříbech, okolí Uherského Hradiště a Zlína, v podhůří Chřibů a Litenčické pahorkatině. Více rozšířený často v početných populacích je v Bílých Karpatech a na Uherskobrodsku. V posledních dvou dekadách se také rozšířil a žije ve stabilních populacích i na Valašsku, např. Horním Vsacku (Spitzer et Beneš 2010). Biotopem jsou výslunné květnaté suché louky a lesostepi, obvykle s jižní expozicí, porostlé květnatou nízkostébelnou a řídkou vegetací s hojným výskytem živné rostliny – jitrocele prostředního (*Plantago medium*) (Beneš et al. 2002). Zlínský kraj a celé CHKO Bílé Karpaty hostí nyní nejvíce početných populací u nás. Příčiny ústupu jsou zarůstání suchomilných travníků po omezení pastvy a jejich záměrné zalesňování a celoplošná seč. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

PT

PS

MH

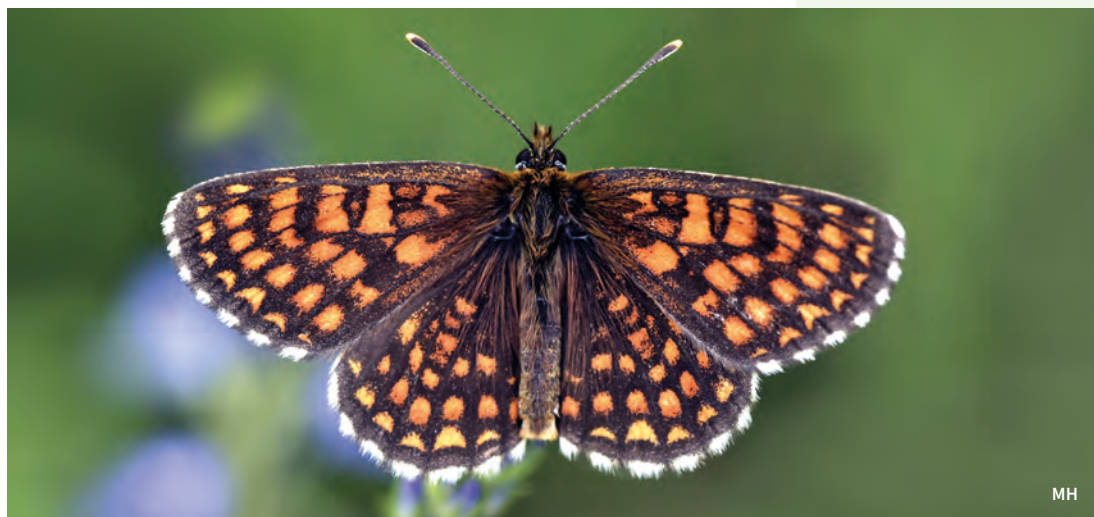
Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

HNĚDÁSEK PODUNAJSKÝ

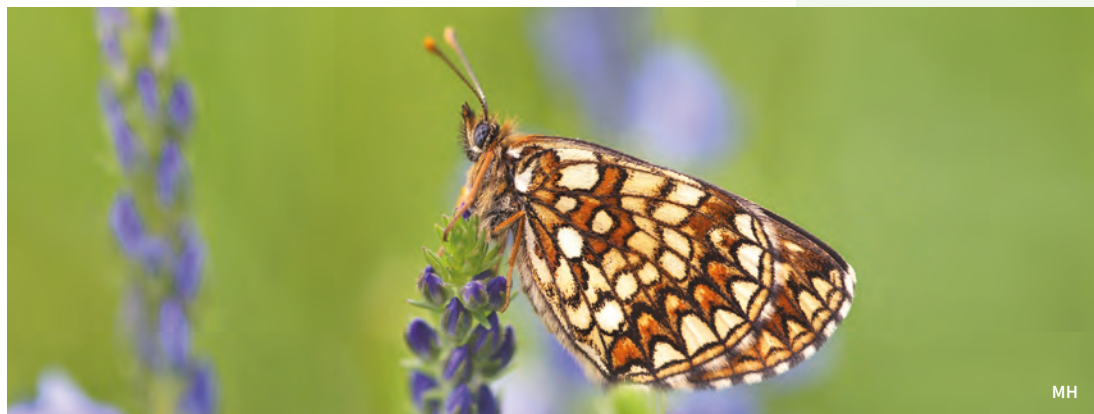
Melitaea britomartis (Assmann, 1847)

Eurosibiřský druh rozšířený od střední Evropy na východ přes Sibiř až po Zabajkalsko a Poamurí. V ČR v současnosti už pouze na několika lokalitách v NP Podyjí, v okolí Moravského Krumlova, v Bílých Karpatech a na Uherskobrodsku (Macek et al. 2015). Biotopově je u nás nyní vázán na zarůstající květnaté křovinaté suché louky a lesostepi s mozaikou řídkých krátkostébelných a vysokostébelných trávníků s převahou bylin nad travinami a velmi hojným výskytem živných rostlin housenek – rozrazilu ožankového (*Veronica teurcium*) a r. klasnatého (*Pseudolysimachion spicatum*). Historicky žil především v řídkých listnatých pastevních lesích a pařezinách jižní Moravy (lesní populace ale u nás již všechny vymřely). Ve Zlínském kraji nejnověji ověřen již jen na několika málo lokalitách v jižní části u Drslavic. Tento vymírající druh vymizel vinou zarůstání stanovišť, intenzivního lesního hospodaření a ústupu extenzivní pastvy. Na všech jeho posledních lokalitách je nezbytné séct v jemnozrné mozaice, prosvětlit přilehlé lesní porosty a lesní lemy a případně obnovit extenzivní pastvu. Poslední lokality druhu jsou povětšinou v chráněných územích. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii kriticky ohrožený (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

MH

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

HNĚDÁSEK KOSTKOVANÝ

Melitaea cinxia (Linnaeus, 1758)

Palearktický areál – severozápadní Afrika, většina Evropy, jih Ruska až po Dálný východ. V minulosti byl v ČR všeobecně rozšířen v nížinách a pahorkatinách, poté z většiny regionů vyjma jižní a východní Moravy vymizel. V současnosti se začíná znovu vracet do krajiny v jižních Čechách, na Českolipsku a střední Moravě. Ve Zlínském kraji se v poslední dekádě rozšířil v zásadě plošně při jeho východní polovině od Strání po Radhošť (Spitzer et Beneš 2010), kde vystupuje i poměrně vysoko do hor. Dosud recentně chybí v Chřibech a na Kroměřížsku. Častý je v regionu na teplomilných druhově pestrých loukách a lesostepích a extenzivních květnatých suchých pastvinách. Živnou rostlinou housenek je několik druhů jitrocelů (*Plantago* spp.), především j. kopinatý (*P. lanceolata*), méně rozrazily (*Veronica* spp.). Samice klade vajíčka ve skupinách na rub listů živných rostlin, housenky poté žijí ve společném zámotku, dospějí až po přezimování. Mimo oblast, kde nyní prosperuje, vymizel ústupem od tradičního hospodaření mozaikovitě seče luk a extenzivního přepásání a nástupem intenzivní pastvy a celoplošného kosení luk těžkou technikou. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

PS

OK

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

HNĚDÁSEK KVĚTELOVÝ

Melitaea didyma (Esper, 1779)

Západopalearktický motýl rozšířený od severní Afriky přes jižní a střední Evropu po Mongolsko. V minulosti byl u nás velmi rozšířený na teplých a suchých lokalitách, téměř všude ale již vymřel. Přežívá už jen v Českém krase, na několika izolovaných středomoravských lokalitách a více životaschopných populací má pouze na omezeném území jižní a západní Moravy. Ve Zlínském kraji, stejně jako na celé východní Moravě, druh také vymřel. Naposledy byl pozorován v Bílých Karpatech v okolí Suchova a Vyškovce v roce 2008. Hnědásek vyhledává velmi květnaté xerothermní stráně, skalní stepi a lesostepi se solitérními dřevinami. Vždy se jedná o biotopy v pozdějším stádiu sukcese, na nichž však jsou přítomna i místa s řídkým nízkým vegetačním krytem. Housenky u nás využívají především lnice, divizny a rozrazil. Dospělci tvoří populace o vysoké lokální hustotě s omezenou mobilitou. Mezi nimi v klimaticky příznivých letech vznikají malé kolonie s velmi mobilními jedinci, díky čemuž je motýl schopen znovu osídlovat i plochy, ze kterých na dlouhá léta vymizel (jako třeba nyní na Pálavě). Proto je možné, že se motýl znovu na jihovýchodní Moravě objeví. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen již v kategorii kriticky ohrožený – CR (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

LP

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

BABOČKA VRBOVÁ

Nymphalis xanthomelas (Denis et Schiffermüller, 1775)

Jedná se o eurosibiřský druh s disjunktním areálem – západní část areálu se rozkládá od střední Evropy přes evropské Rusko po střední Sibiř; východní část rozšíření zaujímá Mandžusko až Japonsko. V poslední dekádě přibýlo množství hlášení o expanzi babočky vrbové na celém jejím západním areálu. Druh obývá lužní lesy, příbřežní nivy a rozsáhlé vrby podél vodních toků. Housenky žijí v larválních hnízdech především na vrbách (*Salix* spp.). V minulosti u nás znám nepravidelný výskyt především na Moravě, nálezy z Čech byly velmi ojedinělé. V 60. letech 20. století motýl u nás zcela vymizel a první recentní hlášení pocházelo z Česka až po téměř 40 letech ze Zlínského kraje, kdy byl poprvé doložen v roce 2005 z Buchlovic v Chřibech a v roce 2007 v Hostýnských vrších. Od té doby byl druh jednotlivě nalézán především koncem poslední dekády na řadě dalších míst Moravy i Čech (včetně několika dalších pozorování z okresů Vsetín a Uherské Hradiště). Donedávna byla babočka u nás považována za vzácného zatoulance, ale v posledních letech se v několika oblastech již etablovaly stálé populace (především v mokřadech na Třeboňsku a Litovelském Pomoraví), a zde je již pozorována pravidelně. Většina nálezů pochází od fotografů, babočka vrbová je totiž dobře poznatelná podle světlých nohou – na rozdíl od podobné babočky jilmové, která má nohy tmavohnědé.

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeľad | Papilionidae (otakárkovití)

JASOŇ DYMŇIVKOVÝ

Parnassius mnemosyne (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický druh roztroušeně rozšířený od Pyrenejí přes střední Evropu a jižní Skandinávii po Ťan-Šan. V ČR motýl značně ustoupil, dnes se vyskytuje jen na zlomku původního areálu a je kriticky ohrožen. Vyhnul v Čechách, dosud žije velmi lokálně na Moravě a ve Slezsku. Ve Zlínském kraji ve více koloniích v Bílých Karpatech (např. Lopenicko, Velká Javořina, Brumovsko a Nedašovsko), přilehlých částech Vizovicka a na hřebenu Javorníků (Kohútka a Makyta). Jako biotop vyžaduje světliny a lemy různých typů řídkých listnatých lešů od doubrav po horské bučiny a lesostepi. Larvální vývoj probíhá pouze na osluněných plochách lesních lemů a pasek s hojným výskytem živných rostlin – dymnivek (*Corydalis* spp.). Podobně jako pro jiné ohrožené lesní druhy i pro něj platí, že pouhé zachování druhové skladby dřevin přežití motýla nezajistí a jeho populace nemohou přežít dlouhodobé zapojování lesních porostů. Pro přežití jeho populací je nezbytné udržovat široké členité vnější i vnitřní lesní lemy, průseky a lesní světliny s obmýtím v rozmezí 7–15 let. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný je v kategorii kriticky ohrožený.

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Papilionidae (otakárkovití)

OTAKÁREK OVOCNÝ

Iphiclides podalirius (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický druh rozšířený od Francie přes celou jižní a střední Evropu po západní Čínu. Historicky žil u nás na celém území kromě vyšších pohoří, ve druhé polovině 20. století začal z většiny regionů mizet a jeho výskyt koncem 20. století zůstal omezený již jen na jižní Moravu a střední a severní Čechy. V poslední dekádě se začíná ale otakárek vracet v mnoha regionech zpět do krajiny. Také ve Zlínském kraji se znovu v posledních letech rozšířil po celém území kraje krom lesnatých horských poloh. Vyskytuje se na skalních stepích a lesostepích, výslunných křovinatých stráních či extenzivních sadech a mezích. Motýli jsou skvělí letci s otevřenými populacemi, vidávání jsou proto jednotlivě. Obě pohlaví se ale v krajině aktivně vyhledávají na výrazných kopcích (tzv. „hilltopping“) a zde bývá pozorován i hojněji. Živnými rostlinami housenek jsou hlavně hlohy (*Crataegus* spp.) a slivoně (*Prunus* spp.), samice pro kladení využívá jejich mladé, nízké osluněné keříky (Beneš et al. 2002). Jde o zvláště chráněný druh v kategorii „ohrožený“, v červeném seznamu je vedený jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017). Ohrožený je zarůstáním křovinatých strání, zapojováním rozsáhlých křovisek a zalesňováním bezleší.

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Papilionidae (otakárkovití)

PESTROKŘÍDLEC PODRAŽCOVÝ

Zerynthia polyxena (Denis et Schiffermüller, 1775)

Pontomediterránní druh rozšířený od východní Francie po jižní část evropského Ruska a Malou Asii, na sever po Rakousko, Českou republiku a Slovensko. V ČR se vyskytuje pouze na jižní a jihovýchodní Moravě. Ve Zlínském kraji především na Uherskohradištsku, Uherskobrodsku, méně v jižním podhůří Chřibů a v podhůří Bílých Karpat. Na sever zasahuje nivou Moravy až k Otrokovicím. Biotopově je vázán na ruderalizované bylinné lemy podél vodotečí a vodních nádrží, lemy křovin a listnatých lesů, lesní paseky, vegetace okrajů cest, železniční násypy a extenzivní vinice s porosty živné rostliny podražce křovištního (*Aristolochia clematidis*). Dospělci jsou dost mobilní a létají převážně od dubna do května. Housenky žijí z počátku pospolitě v menších skupinkách a jsou často hromadně likvidovány plošnou sečí příkopů a náspů či mulčováním břehových porostů u řek a vodotečí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný v kategorii kriticky ohrožený.

P. Šnajdara, J. Beneš

PS

PS

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Pieridae (běláskovití)

BĚLÁSEK HORSKÝ

Pieris bryoniae (Hübner, 1806)

Jedná se o západopalearktický horský druh rozšířený v Alpách, Karpatech, Turecku, Kavkazu, Ťan-Šanu a Altaji. V horách žije v lemech a na světlínách listnatých horských lesů, lesních cestách a průsecích, horských nivách a vysokohorských loukách (Beneš et al. 2002). V západních Karpatech se vyhýbá otevřeným lučním biotopům. Housenky jsou vázány na několik lesních druhů čeledi brukvovitých (*Brassicaceae*). V České republice se vyskytuje pouze v horských polohách Bílých Karpat při hranici se Slovenskem, kde žije několik stabilních nepočetných populací, především na Nedašovsku, Lopeníku a Velké Javořině. V roce 2019 doložen výskyt druhu také na hřebeni moravských Javorníků (jižně od vrcholu Makyta). Přes nedávný intenzivní výzkum nebyl taxon nalezen v Beskydech ani Vsetínských vrších. Je ohrožen zalesňováním nebo samovolným zarůstáním lesních světlin, lesních louček a lemů lesních cest a převáděním horských lesů na stejnověké monokultury. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

J. Beneš, L. Spitzer

PT

MV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Pieridae (běláskovití)

ŽLUŤÁSEK BARVOMĚNNÝ

Colias myrmidone (Esper, 1781)

Evropský druh. V minulosti nesouvislý areál výskytu od Čech a jihovýchodního Německa přes Slovensko a severní Balkán po jižní Ural a severozápadní Kazachstán. V minulosti byl lokálně rozšířen v celé České republice. Nejdříve vyhynul v Čechách (1978), následně vymizel i na celé Moravě, kde nejdéle přežíval na jihovýchodě území v Bílých Karpatech (2010). Tam byl na některých lokalitách (Zahrady pod Hájem, Čertoryje, Machová) relativně častým druhem do roku 2003. Ve Zlínském kraji byly posledními lokalitami druhu Boršice u Blatnice (do roku 2003) a Bílé Karpaty (okolí Květné do roku 2005). Obdobně žluťásek později vymizel i z přílehlých slovenských lokalit. Jde o nejohroženějšího denního motýla Evropy, na hranici vymření v rámci celého svého areálu výskytu, který nyní nejbliže přežívá v Rumunsku a Polsku. Jeho biotopem byly lesostepi, parková krajina „savanového“ typu (květnaté louky Bílých Karpat), přepásané záhumenky a výslunné lesní lemy a paseky v listnatých lesích nížin a pahorkatin, vždy s hojným výskytem živných rostlin – čilimníků (*Cytisus* spp.). Příčinou vymření druhu je ústup od tradičního hospodaření postupně mozaikovitě seče luk a extenzivního přepásání a nástup celoplošné strojové seče bělokarpatských luk (Konvička et al. 2008).

P. Šnajdara, J. Beneš

MH

MH

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Saturniidae (martináčoviti)

MARTINÁČ HRUŠŇOVÝ

Saturnia pyri (Denis et Schiffermüller, 1775)

Mediterránní druh – severní Afrika, jižní a střední Evropa až po střední Asii. V ČR prochází severní hranice rozšíření, vyskytuje se především na jihu Moravy, v posledních letech se motýl začíná znovu vracet na střední Moravu. Zcela vymizel ve středním Polabí a na severní Moravě. V současnosti se vyskytuje především v intravilánech obcí a měst na zahradách, v parcích, alejích a záhumencích s extenzivními sady. Ve volné přírodě je nyní mnohem vzácnější, v minulosti zde obýval světlé řídké pastevní lesy, pařeziny a lesostepi. Dospělci aktivují v noci hlavně v dubnu a květnu a nepřijímají potravu. Nápadně velké housenky tohoto největšího evropského motýla žijí na různých ovocných stromech – hlavně hrušních, jabloních, slivoních, třešních či ořešáku (Macek et al. 2007). Ve Zlínském kraji se vyskytuje především v teplých polohách na Uherskohradištsku, Uherskobrodsku a v podhůří Chřibů a Bílých Karpat. Nově začal být také nalézán v okolí Kroměříže a v roce 2020 byl zjištěn i v okolí Vsetína. Druh ohrožuje chemizace zemědělské krajiny, především v sadech, a intenzivní lesní hospodaření. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný je v kategorii silně ohrožený.

P. Šnajdara, J. Beneš

MH

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Sphingidae (lišajovití)

LIŠAJ PRYŠCOVÝ

Hyles euphorbiae (Linné, 1758)

Západopalearktický druh rozšířený v téměř celé Evropě přes střední Asii až po západní Čínu. Vyhledává suché, sluncem vyhřáté stepi a lesostepi, a zejména svažité extenzivně pasené suché stráně a písčiny s řídkým trávnikem a hojným výskytem živné rostliny, kterou je především pryšec chvojka (*Euphorbia cyparissias*). Tyto biotopy jsou často vázané na pastvu hospodářských zvířat, bez které zarůstají a stávají se pro lišaje pryšcového nevhodnými. Na území ČR patřil ještě do poloviny 20. století k běžným lišajům s víceméně plošným rozšířením vyjma hor. Intenzivní zemědělské hospodaření, omezení maloplošné pastvy domácích zvířat a celková chemizace prostředí však způsobily drastický pokles jeho početnosti. Ve Zlínském kraji je nyní velmi sporadicky nalézán především v okolí Uherského Brodu, Uherského Hradiště, Hulína či na Vsetínsku a v Bílých Karpatech. V ČR je chráněn zákonem jako ohrožený druh a v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je hodnocen v kategorii ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MV

DT

MS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Sphingidae (lišajovití)

LIŠAJ PUPALKOVÝ

Proserpinus proserpina (Pallas, 1772)

Západopalearktický druh rozšířený od severní Afriky přes jižní a střední Evropu po západní Čínu. V nižších a středních polohách byl u nás lokálně rozšířený, ve druhé polovině 20. století ale výrazně ustoupil. V posledních dvou desetiletích se motýl naopak znovu vrací do krajiny. Obývá celou škálu stepních a lesostepních biotopů. Z volné přírody ale z poslední doby pochází velmi málo údajů a nejčastěji je nalézán na antropogenních stanovištích, jako jsou kame-nolomy, šterkovny, výsypky, haldy, náspy, ale také periferie měst, nádraží či zahrady. Je to mobilní druh výhřevných slunných, ale zároveň vlhkých ruderálních stanovišť s nesouvislou mezernatou narušovanou vegetací a bohatými porosty živných rostlin housenek – především vrbovek (*Epilobium* spp.). Ve Zlínském kraji je znám v současnosti vzácný výskyt lišaje z nemnoha lokalit na Kroměřížsku, Vsetínsku, Uherskohradištsku, Uherskobrodsku a v Bílých Karpatech. Nejvýše byl zalétlý jedinec doložen v horském údolí v PR Makyta v Javornících. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je veden jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017), zvláště chráněný je pak v kategorii silně ohrožený.

J. Beneš

ZV

MV

ZV

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

OKÁČ KLUBĚNKOVÝ

Erebia aethiops (Esper, 1777)

Jedná se o eurosibiřský druh rozšířený od Skotska přes střední Evropu až po Altaj a Zabajkalsko. Vázán je na starší sukcesní stadia lesostepních biotopů a na světliny v teplých a světlých smíšených lesích. V minulosti byl u nás ostrůvkovitě rozšířený a prosperoval v krajině s mozaikou nejrůznějších sukcesních stádií, jakož i v pastevních lesích a pařezinách s navazující mozaikou „zanedbaných“ květnatých vysokostébelných stanovišť (Beneš et al. 2002, Slámová et al. 2010). Housenky okáče žijí na více druzích vyšších travin. V minulosti byl u nás ostrůvkovitě rozšířený v teplých pahorkatinách, v moravských Karpatech vystupoval i výše do hor a zde obýval především výslunné lesní paseky a lemy (v cca 700 m n. m.). V Čechách již jen velmi lokálně údolím Vltavy v jižních Čechách a na Příbramsku, jinde již vymřel. Na celé Moravě již neznámý s posledními nálezy ve Zlínském kraji. Hrstka nepočtených kolonií ve Vsetínských vrších a Javorníkách přežívala do roku 2012 – poslední ověřené nálezy pocházejí z okolí Halenkova, o rok dříve též z PR Halvovský potok poblíž horské chaty Cáb. V následujících letech bylo na Valašsku po druhu intenzivně pátráno, leč neúspěšně. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Nymphalidae (babočkovití)

OKÁČ ČERNOHNĚDÝ

Erebia ligea (Linnaeus, 1758)

Jedná se o eurosibiřský druh obývající všechny horské oblasti střední Evropy, místy v Itálii, celá Fennoskandie, evropské Rusko, na východ po Kamčatku a Japonsko. Obývá světliny v horských lesích všech typů, paseky, lesní louky, horské údolní nivy. Optimum výskytu v montánním pásmu (přibližně 800 až 1 200 m n. m.), v říčních údolích a kaňonech řek sestupuje i do nižších poloh (400 m n. m.). Chybí ve vyložených nížinách. Živnými rostlinami housenek je řada lesních travin (Beneš et al. 2002). V ČR obývá všechny horské příhraniční oblasti, ale i mnohé pahorkatiny ve vnitrozemí jako Brdy, Českomoravskou vysočinu, Drahanskou vrchovinu či Nížký Jeseník. Nejhojnější je v horách, kde je často dominantním motýlem. Z nižších poloh ve většině regionů mizí, zřejmě i s přispěním globálního oteplování. Ve Zlínském kraji žije pouze v horských polohách – na Vsetínsku ve Vsetínských vrších, Beskydech, Javornících a severních Bílých Karpatech, kde vyznívá v okolí Lidečka a Nedašovy Lhoty. Historicky byl znám i z Hostýnských vrchů. Druh je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Nymphalidae (babočkovití)

OKÁČ OVSOVÝ

Minois dryas (Scopoli, 1763)

Jedná se o eurosibiřský druh rozšířený od Pyrenejí přes střední Evropu, většinu temperátní Asie až po Japonsko. Obývá vysokostébelné xerothermní křovinaté stráně, řídké listnaté lesy a jejich lemy, osídluje také zarůstající opuštěné lomy. Housenky žijí na více druzích vyšších trav. V minulosti roztroušeně rozšířený v teplejších oblastech Čech i Moravy. V současnosti v Čechách pouze ve středním Polabí a Českém středohoří; v ostatních oblastech celoplošně vymizel. Na jižní Moravě je dosud lokálně hojný (především Moravský kras, Ždánický les, Chřiby, Bílé Karpaty a Znojemsko), vymřel na celé střední a severní Moravě. Okáč ovsový je převážně motýlem pozdějších sukcesních stádií xerothermních biotopů (Beneš et al. 2002). Zalesňování opuštěných stepních lad a jejich samovolné zapojování dřevinami motýla na řadě stanovišť odsoudilo k zániku. Navíc vzhledem ke své velikosti a populační struktuře zjevně není schopen dlouhodobě přežít na maloplošných a izolovaných lokalitách. Druhu vyhovuje i jen občasné kosení lokalit svého výskytu (Konvička et al. 2005). Ve Zlínském kraji je druh již velmi vzácný a silně ohrožený s hrstkou známých lokalit v Chřibech, na Uherskobrodsku a Brumovsku. Častější je na lokalitě Kamenný stůl u Jestřabic (Šnajdara et Spitzer 2015). Druh veden v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR jako zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

MH

PS

PS

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Zygaenidae (vřetenuškovití)

VŘETENUŠKA ČIČORKOVÁ

Zygaena ephialtes (Linnaeus, 1767)

Západopalearktický druh s výskytem od Pyrenejí přes střední Evropu až k Uralu a Turecku. V ČR v minulosti velmi rozšířený druh, který značně ustoupil, především pak v chladnějších oblastech. Obývá suché a teplé biotopy v pozdějších sukcesních stadiích s vyšší bylinnou vegetací, jako jsou květnaté křovinaté stráně, lesní lemy a extenzivní sady. Dospělci mají denní aktivitu a létají od června do srpna. Létají za slunečného počasí, kdy sedají na různé, zejména fialové květy. Živnou rostlinou housenek je u nás čičorka pestrá (*Securigera varia*). Motýl je význačný velkou barevnou variabilitou. Jeho „ephialtoidní“ formy mají na zadečku žlutý nebo červený opasek, přední i zadní křídla pak s bělavými skvrnami. U „peucedanoidních“ forem jsou skvrny na předních křídlech červené, stejně jako opasek na zadečku a zadní křídla. Ve Zlínském kraji žije již jen velmi lokálně, především v podhůří Chřibů, okolí Vsetína, Vizovické vrchoviny a severní části Bílých Karpat. Vřetenušku čičorkovou nyní nejvíce ohrožuje zarůstání a zalesňování jejích stanovišť. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazena v kategorii téměř ohrožený (NT) (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Zygaenidae (vřetenuškovití)

VŘETENUŠKA LIGRUSOVÁ

Zygaena carniolica (Scopoli, 1763)

Eurosibiřský druh rozšířený ve většině Evropy přes Turecko, jižní Rusko až po Bajkal. V minulosti byl u nás mimo chladné oblasti běžný, nyní se vyskytuje zejména na jihu Moravy a ve středních a severních Čechách, v ostatních regionech značně ustoupil. Obývá různé výslunné květnaté biotopy, jako jsou stepi, lesostepi, suché louky a pastviny, druhotně také lomy a pískovny, vždy jde o krátkostébelné plochy s řídkou vegetací. Housenky žijí především na vičenci ligrusu (*Onobrychis viciifolia*) a štírovnících (*Lotus* spp.). Motýli létají od června do srpna, housenky přezimují a kuklí se na jaře ve žlutavém oválném kokonu nízko u země (Macek et al. 2015). Ve Zlínském kraji jde již o lokální a mizející druh, rozšířenější již jen na Horním Vsacku, v podhůří Chřibů, na Uherskobrodsku a v Bílých Karpatech. Druh se nevyskytuje na intenzivně plošně sečených loukách a současně jej ohrožuje samovolné zarůstání jeho biotopů a jejich zalesňování. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara, J. Beneš

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeleď | Zygaenidae (vřetenuškovití)

VŘETENUŠKA TŘESLICOVÁ

Zygaena brizae (Esper, 1800)

Pontomediterránní vřetenuška rozšířená od Francie přes střední Evropu po Zakavkazí. Je druhem pozdně sukcesních subxerothermních lučních biotopů. Larvální vývoj probíhá v listech pcháčů (*Cirsium* spp.). Jedná se o řidce rozšířenou vřetenušku, preferující v regionu jižně exponované, opuštěné extenzivní pastviny a široké květnaté lesní lemy, kde jsou dosud časté plochy se sporou vegetací a hojný pcháč bělohlavý (*Cirsium eriophorum*). Historicky na Moravě a ve Slezsku lokálně rozšířená, v současnosti na většině území vymřelá (v Čechách nežije). Recentně přežívá na několika místech na jižní a jihovýchodní Moravě (Macek et al. 2015). Ve Zlínském kraji nejvíce aktuálních hlášení pochází z Horního Vsacka – z lokalit Huslenky-Losový, Halenkov a Nový Hrozenkov, nejseverněji pak z Hutiska-Solance a dále z hrstky lokalit v podhůří Chřibů a okolí Hluku (Kuras et Beneš 1996, Kuras et Sitek 2007, Spitzer et Beneš 2010). Vesměs zde byla všude pozorována ve velmi malých populacích. Vřetenušku likviduje plošná seč, intenzivní pastva (či časné kosení nedopasků) a zarůstání a zalesňování jejích lokalit. Druh je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako ohrožený (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

JJu

VK

Řád | Lepidoptera (motýli)
Čeď | Zygaenidae (vřetenuškovití)

ZELENÁČEK VELKÝ

Jordanita notata (Zeller, 1847)

Obývá západopalearktický areál od Pyrenejského poloostrova přes střední Evropu až po Střední východ. Vázaný na výhřevné květnaté krátkostébelné trávničky, extenzivní pastviny a široké květnaté lesní lemy. Housenky minují v listech chrpy luční (*Centaurea jacea*), méně ch. čekánku (*C. scabiosa*). Dospělci aktivní od odpoledních hodin až do soumraku, často navečer přilétají k UV světlu. I v minulosti byl vždy pouze velmi lokální, v současnosti je znám na Moravě jen z Bílých Karpat a Vsetínska, v Čechách nověji z nemnoha lokalit v teplých oblastech středních a severních Čech (Macek et al. 2015). Ve Zlínském kraji je recentně doložený především z Horního Vsacka (nejvíce nálezů z lokalit Huslenky-Losový, Halenkov a Nový Hrozenkov) a vzácně ze severních Bílých Karpat (Kuras et Beneš 1996, Kuras et Sitek 2007, Spitzer et Beneš 2010). Populace druhu negativně reagují na plošnou seč a intenzivní pastvu, likviduje jej také plošné a brzké sečení nedopasků (Konvička et al. 2005). Zlínský kraj nyní hostí nejsilnější populace tohoto druhu v ČR. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako zranitelný (Hejda et al. 2017).

L. Spitzer, J. Beneš

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Buprestidae (krascovití)

KRASEC TŘEŠŇOVÝ

Anthaxia candens (Panzer, 1792)

Areál rozšíření zahrnuje pouze střední Evropu, přilehlou část západní Evropy, severní Balkán a část Ukrajiny. V ČR se vyskytuje v teplejších oblastech celého státu. Ze Zlínského kraje je výskyt udáván z Kroměřížska a Prakšické vrchoviny (Mackovčín et al. 2002) a z Uherskohradištska (Škorpík et al. 2011). Dále byl nalezen na různých lokalitách např. v Litenečické pahorkatině, Hostýnských vrších, Bílých Karpatech a v okolí Zlína (AOPK ČR 2020). Vývoj larev probíhá v kůře a pod kůrou starých osluněných kmenů třešní, méně často višní, švestek, meruněk či jablek. Pro krasec třešňového je důležitá ochrana starých extenzivních třešňových sadů a alejí a jejich průběžné doplňování, příp. výsadba nových (Škorpík et al. 2011). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

FT

TV

PS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Buprestidae (krascovití)

KRASEC UHERSKÝ

Anthaxia hungarica hungarica (Scopoli, 1772)

Vyskytuje se ve většině Středomoří, na Balkáně, v Malé Asii, na Ukrajině, v jižním Rusku a zasahuje i do střední Evropy. V Česku se vyskytuje pouze velmi vzácně na jižní a střední Moravě (Škorpík et al. 2011). Ze Zlínského kraje byly publikovány nálezy z okolí Držkové (Fiala 1939), z Bílých Karpat z PR Drahy (Mackovčín et al. 2002) a z Litenčické pahorkatiny z NPR Strabišov-Oulehla (AOPK ČR 2020). V 80. letech byl pozorován také ve Chřibech u Břestku (část Chabaně) a v r. 2019 v cihelně u Litenčic. Preferuje lesostepní stanoviště a exponované teplomilné lesní porosty s výskytem dubů, které jsou živnými dřevinami. Vývoj larev probíhá v odumřelém osluněném tvrdém dřevě. Dospělci sedají nejčastěji na květy kopretiny bílé. Základem opatření pro ochranu druhu je opětovné zavedení tzv. nízkého nebo středního lesa (Škorpík et al. 2011). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

O. Konvička

LK

TV

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Buprestidae (krascovití)

KRASEC

Poecilnota variolosa variolosa (Paykull, 1799)

Je rozšířen ve východní části západní Evropy, střední Evropě, severním Balkánu, Ukrajině, Pobaltí, jižní Skandinávii a zasahuje až na Sibiř a do Mongolska. Vyskytuje se v Čechách i na Moravě, v ČR se jedná o široce rozšířený, ale řídké se vyskytující taxon. Ve Zlínském kraji žije velmi vzácně a jen na několika málo stromech pouze v komplexu lesa mezi Zlínem a Fryštákem. Vývoj larev probíhá po dobu 2–3 let pod kůrou osluněných živých kmenů osik. Jeho živnými dřevinami mohou být také topol bílý a topol černý. Většina výletových otvorů, jimiž dospělec opouští rodný strom, se nalézá na místech, kde kůra je již silnější a praská nebo je jinak poškozená. Dospělci lozí v teplých dnech po mateřských stromech, nebo nehybně sedí u paty kmene. Ochrana druhu spočívá v ponechávání náletových porostů osik a v uvolňování starších osik v lesních porostech (Škorpík et al. 2011). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Cantharidae (páteříčkovití)

PÁTEŘÍČEK PRAMENIŠTNÍ

Cordicantharis longicollis (Kiesenwetter, 1859)

Druh rozšířený od Malé Asie přes jihovýchodní Evropu do jižní části střední Evropy. V České republice se vyskytuje pouze ve Zlínském kraji. Poprvé byl u nás nalezen u Slušovic (Havelka 1964), dále jsou známe již jen nálezy z Bílých Karpat (Konvička et al. 2012). Nově byl nalezen také v PP Dobšena a PR Javorůvky. (Konvička et al. 2012). Páteříček prameništní se vyskytuje na přelomu května a června na vegetaci zachovalých mechových prameništ se suchopýrem. Jeho existence je tedy závislá na zachování vodního režimu prameništ a na citlivém ručním kosení bránícímu jejich zarůstání. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Farkač et al. 2005) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

OK

OK

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Cantharidae (páteříčkovití)

PÁTEŘÍČEK KARPATSKÝ

Rhagonycha carpathica (Ganglbauer, 1896)

Jedná se o karpatský endemit, známý z České republiky, Slovenska a Ukrajiny (Podkarpatská Rus). V ČR se vyskytuje pouze ve Zlínském kraji, a to v Bílých Karpatech (Konvička 2013). V roce 2018 byl páteříček nově nalezen také v PR Ve Vlčí a PP Mravenčí louka. Přesné životní nároky druhu nejsou známy. Na části známých lokalit se vyskytují zachovalá mechová prameniště se suchopýrem. Ostatní lokality reprezentují zachovalé, druhově bohaté pralesní formace s bylinným podrostem. Pouze jednou byl druh nalezen na okraji hospodářského listnatého lesa. Páteříčci karpatsí bývají smýkáni z mokřadní vegetace nebo v lesích a jejich okrajích z bylinného podrostu. Naprostá většina nálezů pochází z května a začátku června (Konvička 2013). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Farkač et al. 2005) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Carabidae (štěrlíkovití)

ŠÍDLATEC

Bembidion varicolor varicolor (Fabricius, 1803)

Kromě severu obývá většinu Evropy, na východě jej nalezneme po Ukrajinu a svým výskytem zasahuje i do asijské části Turecka. V celé ČR je vzácný a ubývající, v Čechách již pravděpodobně vyhynul. Na Moravě je známý z Beskyd, Bílých Karpat, Nízkého a Hrubého Jeseníku, Ostravska a toku Bečvy (Stanovský et Pulpán 2006; Konvička 2010b; Konvička et al. 2018). Ve Zlínském kraji se vyskytuje na březích Vláry u Popova a Svatého Štěpána, Dolního Rozpitského potoka a na březích Vsetínské Bečvy v Karolince, Halenkově a Hovězí. Jedná se o vzácný a celkově ubývající druh, který je vázán na nezastíněné šterkové lavice horských a podhorských toků, kde žije mezi kameny. Šídlatec je ohrožen regulacemi vodních toků, odstraňováním šterkových nánosů a zarůstáním šterkových lavic. Hůrka et al. (1996) jej zařadili mezi reliktní druhy.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Carabidae (střevlíkovití)

KRAJNÍK ZLATOTEČNÝ

Calosoma maderae maderae (Fabricius, 1775)

Krajník je rozšířený v Evropě, severní Africe a na Blízkém východě. V celé ČR se jedná o velmi vzácný a lokální, mízející druh, vyskytuje se zejména v nižších polohách. Je známý např. ze středních Čech, z Vysočiny (Třebíčsko, okolí Příbyslavi), z okolí Dukovan, z jižní a jihovýchodní Moravy. Ve Zlínském kraji byl opakovaně pozorován v letech 1995 a 1996 na Uherskohradištsku na okraji pole vojtěšky v Kunovicích. Žije především na polích a stepích s obnaženou půdou, kde se živí zejména housenkami nočních motýlů z čeledi můrovitých (Hůrka 1996). Krajník zlatotečný je ohrožen hlavně používáním insekticidů v polních kulturách. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem zvláště chráněný druh, zařazen do kategorie silně ohrožený.

O. Konvička

VK

PF

PF

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Carabidae (střevlíkoviti)

STŘEVLÍK

Carabus obsoletus obsoletus (Sturm, 1815)

Karpatský druh, s rozšířením v České republice, Maďarsku, Moldávii, Polsku, Rumunsku, Slovensku a Ukrajině. V ČR jej lze potkat pouze na východní Moravě v pásu pohoří podél hranic se Slovenskem. Ve Zlínském kraji se lokálně vyskytuje v Moravskoslezských Beskydech, Veřovických vrších, Vsetínských vrších, Javorníkách a Bílých Karpatech. Jeho zbarvení je velmi variabilní, od černomodré přes fialovou, od tmavě po sytě zelenou, bronzovo-zelenou po bronzově červenou a zlatou. Žije v listnatých a smíšených lesích, nejčastěji v zachovalých původních jedlobučinách, hojněji se vyskytuje kolem vlhčích míst, jako jsou prameniště či potoky. Aktivní je především v noci, kdy loví nejrůznější bezobratlé. Ohrožení pro střevlíka představují holoseče, vysazování smrkových monokultur a vysychání lesa i pramenišť. Hůrka et al. (1996) jej zařadili mezi druhy osídlující více či méně přirozené, nebo přirozenému stavu blízké lokality. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožený.

O. Konvička

JŠ

TV

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Carabidae (střevlíkovití)

STŘEVLÍK HRBOLATÝ

Carabus variolosus variolosus (Fabricius, 1787)

Vyskytuje se v Bulharsku, Černé Hoře, České republice, Moldávii, Polsku, Rumunsku, Slovensku, Srbsku a na Ukrajině. V Čechách již téměř vyhynul, žije pouze na české straně Kralického Sněžníku. Na Moravě žije v pásu pohoří východně od řeky Moravy. Ve Zlínském kraji obývá Hostýnsko-vsetínské vrchy, Moravskoslezské Beskydy, Javorníky, Bílé Karpaty a Vizovické vrchy. Vázán je na blízké okolí potůčků, prameništ, stojatých vod, bažinek atp., převážně v listnatých a smíšených lesích, ale i v jehličnatých horských lesích (Spitzer et Konvička 2010). Příležitostně se vyskytuje i na podmáčených plochách bezlesí. Živí se dravě a dokonce se za kořistí potápí pod hladinu. Jeho krovky připomínají hniřící čišku bukvice. Ohrožení představují holoseče, změny vodního režimu a odstraňování mrtvých kmenů z toků, v nichž zimuje. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožený.

O. Konvička

FT

PP

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeľad | Cerambycidae (tesařikovití)

KOZLÍČEK MŘÍŽKOVANÝ

Acanthocinus reticulatus (Razoumovsky, 1789)

Obývá Evropu, kromě Britských ostrovů, Skandinávie, Pobaltí a Ruska. V ČR velmi lokální a velmi vzácný druh pahorkatin až horských poloh (Sláma 1998). Ve Zlínském kraji byl zjištěn v Hostýnských vrších v okolí obce Rusava a ve Vsetínských vrších v Halenkově-Dinoticích (Kašák et al. 2019). V roce 2019 našel Jan Bořucký kozlíčka mřížkovaného ve Vizovických vrších u obce Jasenná. Tento kozlíček žije pouze v jedlových porostech původního výskytu (Sláma 1998). Larvy se vyvíjí pod kůrou oslabených, nebo čerstvě odumřelých jedlí. Pro ochranu druhu je zapotřebí v lesních porostech výrazně navýšit podíl jedlí a zajistit i další generace jedlí, a tím kontinuitu prostředí. Neméně důležité je neodstraňovat oslabené, odumírající a mrtvé jedle a při těžbách ponechávat velké množství výstavků jedlí. Jako vhodný se jeví výběrný způsob lesního hospodaření. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

FT

DV

DV

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Cerambycidae (tesaříkovití)

POLOKROVEČNÍK

Necydalis ulmi (Chevrolat, 1838)

Rozšířen po celé Evropě, kromě Britských ostrovů a Skandinávie, zasahuje až do asijské části Turecka. V ČR se vyskytuje velmi vzácně a lokálně ve zbytcích starších zachovalých původních lesů. Žije ve středních Čechách, na Dokesku a poblíž Hradce Králové v PR Buky u Vysokého Chvojna (Sláma 1998, AOPK ČR 2020). Na Moravě je známý pouze z okolí Valtic, z NPR Býčí skála v Moravském krasu a z PR Holý kopec ve Chřibech. Poslední jmenovaná lokalita je zároveň jedinou ve Zlínském kraji. Vývoj larev probíhá v odumřelém dřevě živých listnatých stromů, jako jsou odřená místa bez kůry, dutiny, odumřelé větve či stojící souše. Nejčastěji žije v buku, habru, lípě nebo dubu. Brouky lze potkat na mateřských stromech. Ohrožený je kácením starých porostů, dutých stromů, stromů s odřenou kůrou, souší atp. Za současného lesního hospodaření nemá kromě rezervací takřka žádná vhodná místa k přežití. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK

Phymatodes glabratus (Charpentier, 1825)

Vyskytuje se po celé Evropě, kromě Britských ostrovů a Skandinávie. V Čechách již vyhynul, na Moravě byl zavlečen do Lednice. Jedinou recentní přirozenou lokalitou výskytu v ČR je tak PR Jalovcová stráž u obce Nedašov v severní části Bílých Karpat (Konvička et Škorpík 2007), kde je druh dosud relativně běžný. I přes velkou snahu nebyl tento tesařík nalezen na žádné z dalších vhodných lokalit ve Zlínském kraji. Obývá bývalé i stávající pastviny s porosty živné dřeviny, jalovce obecného. Vývoj larev probíhá pod kůrou odumírajících větví a kmínků (Sláma 1998). Dospělci se venku vyskytují v dubnu a květnu na odumírajících částech jalovců. Tento tesařík je ohrožen ubýváním jalovcových pastvin a s nimi i živné dřeviny. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK DVOJBARVÝ

Rhamnusium bicolor bicolor (Schrank, 1781)

Obývá Evropu, kromě Britských ostrovů a Skandinávie, na východ zasahuje až na Ural a do Kazachstánu. V ČR velmi lokální druh, mizící z naší přírody. Ve Zlínském kraji byl recentně zjištěn v Rožnově pod Radhoštěm, Uherském Hradišti (Sláma 1998), Halenkově (Spitzer et Hřibová 2009), Valašských Příkazech (Konvička 2010b), některé lokality ale pokácením starých stromů již pravděpodobně zanikly. Další nálezy pochází z Chřibů z PR Holý kopec a PR Smutný žleb.. Obývá staré poškozené stromy v alejích, parcích, ale i zachovalých lesních porostech. Vývoj larev probíhá v odumřelém dřevě živých stromů, jako jsou dutiny, místa bez kůry atp. Noční druh vyskytující se převážně v červnu. Tesařík je barevně variabilní, buď je celý červenožlutý, nebo jsou krovky modré. Nebezpečí pro něj představuje kácení dutých stromů, starých alejí a starých lesních porostů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený.

O. Konvička

VK

LKa

OK

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK JAVOROVÝ

Ropalopus ungaricus ungaricus (Herbst, 1784)

Rozšířen od východní Francie po západní Ukrajinu a východní Rumunsko a od jihozápadního Polska po střední Itálii a Černou Horu. V ČR velmi lokální a vzácný druh podhorských až horských poloh, známý z Šumavy, Jizerských hor, Krkonoš, Jeseníků (Sláma 1998), Králického Sněžníku, Moravskoslezských Beskyd, Hostýnských vrchů a Bílých Karpat (Sabol 2014). Ve Zlínském kraji byl zjištěn v Hostýnských vrších u obce Rusava. Druhou oblastí výskytu ve Zlínském kraji je okolí vrcholové části Velké Javořiny v Bílých Karpatech (Sabol 2014). Tesařík javorový obývá okraje lesů s přimíšeným javorem, prosluněné horské, především ochranné lesy a stromořadí. Vývoj larev je dvouletý a probíhá ve dřevě živých javorů klenů (Sláma 1998). Tento druh potřebuje ke svému vývoji dostatek volně rostoucích javorů klenů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený.

O. Konvička

VK

FT

DV

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK ALPSKÝ

Rosalia alpina alpina (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický druh, známý z jižní a střední Evropy, severně historicky zasahoval až do Dánska a jižního Švédska, východně je rozšířen po Ural. V ČR byl v minulosti poměrně rozšířeným druhem, na většině míst však vyhynul. V Čechách přežil již jen na Dokesku, na Moravě se recentně vyskytuje v lužních lesích jižní Moravy, kromě toho je známý již jen ze Zlínského kraje ze severní části Bílých Karpat z Vlárského průsmyku a nově byl zjištěn v Chříbech v PR Holý kopec (Konvička et Kandrnál 2020). Vývoj larev probíhá po dobu tří let v suchém tvrdém dřevě listnatých stromů. Populace středních a vyšších poloh využívají především buk, nížinné populace pak celou řadu dřevin. Pro podporu druhu je nutné navyšovat množství mrtvého dřeva, cíleně a dlouhodobě nechávat souše, zlomy a spadlé stromy. Vhodné je i vybrané stromy ořezávat. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený. Zákonem zvláště chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

O. Konvička

PT

DT

LK

PS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeľad | Cerambycidae (tesaříkovití)

KOZLÍČEK JILMOVÝ

Saperda punctata (Linnaeus, 1767)

Západopalearktický druh, obývá Evropu, kromě Britských ostrovů a Skandinávie, dále žije v severní Africe, na Kypru a v Turecku. V Čechách se vyskytuje velmi vzácně v Polabské nížině, na Moravě taktéž vzácně a lokálně v lužních porostech jižní, střední a severní Moravy. Ve Zlínském kraji byl recentně zjištěn u Záhlinic, dalšími známými lokalitami jsou zbytky lužního lesa u Popovic a u Kunovic (Kandrnál 2020). Žije v lužních lesích, kde rostou jeho živné dřeviny, jilmy. Larvy se vyvíjí pod kůrou tlustších větví a kmenů oslabených stromů. Pro podporu kozlíčka jilmového je zapotřebí v lužních lesích podporovat a vysazovat jilmy a omezit jejich kácení. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený. Zákonem zvláště chráněný druh zařazený do kategorie ohrožení.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK

Stictoleptura erythroptera (Hagenbach, 1822)

Obývá diskontinuálně Evropu, kromě Velké Británie a Skandinávie. V ČR se vyskytuje velmi vzácně a lokálně ve zbytcích starších zachovalých původních lesů, např. na Dokesku, Křivoklátsku, v okolí Bítova na jižní Moravě nebo ve Valticích. Ve Zlínském kraji žije pouze v Chříbech, kde byl zjištěn v PR Holý kopec, PP Máchova dolina a PP Barborka. Vývoj larev probíhá v odumřelém dřevě živých listnatých stromů, jako jsou odřená místa bez kůry, dutiny, odumřelé větve či odřené kořenové náběhy (Sláma 1998). Nejčastěji žije v buku, lípě, jírovci maďalu. Brouky lze potkat na mateřských stromech, v letu kolem nich nebo i na květech. Ohrožený je kácením starých porostů, dutých stromů, stromů s odřenou kůrou atp. Za současného lesního hospodaření nemá kromě rezervací takřka žádná vhodná místa k přežití. Jistou nadějí jsou pro něj staré aleje a staré stromy v parcích a oborách. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

VK

OK

LKa

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Cerambycidae (tesaříkovití)

TESAŘÍK

Stictoleptura scutellata scutellata (Fabricius, 1781)

Obývá většinu Evropy a zasahuje až do Turecka. V ČR se vyskytuje nerovnoměrně, místy řídce až vzácně (Sláma 1998). Ve Zlínském kraji žije v Chříbech, Bílých Karpatech, Hostýnských vrších, Vizovických vrších, Vsetínských vrších a Javorníkách (Konvička 2005, 2010b; AOPK ČR 2020). Osidluje listnaté, především bukové lesy. Vývoj larev probíhá ve zcela odumřelém dřevě listnatých stromů. Nejčastěji žije v buku, habru, dubu či bříze (Sláma 1998). Brouky lze potkat na mrtvém dřevě nebo na květech. Obvyklé je černé zbarvení, vzácně jsou krovky i štít hnědé. Ohrožený je kácením starých porostů, souší, zlomů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Cucujidae (lesákovití)

LESÁK RUMĚLKOVÝ

Cucujus cinnaberinus (Scopoli, 1763)

Lesák rumělkový je západopalearktický druh, rozšířený od jižní Fennoskandie až po Řecko a od Bavorska po Ural. V ČR byl v minulosti považován za vzácný druh, následně se však rozšířil a v současnosti se vyskytuje poměrně souvisle v Polábí a na většině Moravy, jinde jen jednotlivě. Ve Zlínském kraji žije roztroušeně po celém území. Centry výskytu jsou lužní lesy kolem řek Moravy a Bečvy, Vlárský průsmyk v Bílých Karpatech a soustava rezervací v Hostýnských vrších (AOPK ČR 2020). Vyskytuje se v lesích všech typů, od lužních lesů, přes bory, až pod jedlobučiny a horské smrčiny. Larvy i dospělci žijí pod kůrou nejrůznějších mrtvých (stojících i ležících) listnatých i jehličnatých stromů. Obzvláště v oblibě má přestálé topolové větrolamy. Pro podporu druhu je zapotřebí neodstraňovat mrtvé dřevo a staré stromy. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Evropsky významný, zákonem chráněný druh, zařazený do kategorie silně ohrožený.

O. Konvička

FT

JJ

PK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Curculionidae (nosatcovití)

NOSATEC

Coniocleonus nigrosuturatus (Goeze, 1777)

Široce rozšířený palearktický druh obývající severní Afriku, většinu Evropy a velkou část Asie až po západní Sibiř. V Čechách byl zaznamenán pouze jednou před více než sto lety. Na Moravě byl zjištěn v 70. letech v okolí Znojma a Pavlova, v současnosti pak v okolí Dolních Dunajovic, v Mikulově a na Uherskohradištsku. Ve Zlínském kraji byl nalezen v Uherském Brodě a v Kunovicích (Trnka et al. 2020). Dospělci se vyskytují od března do pozdního léta. Obývá především xerothermní biotopy s písčítým podkladem, jedná se především o písčiny a stepi s narušovaným, dostatečně řídkým vegetačním krytem (www.naturabohemica.cz). Dospělci jsou nalézáni pod pumpavou obecnou (*Erodium cicutarium*), která je jeho živnou rostlinou. Ohrožen je zarůstáním stepních trávníků a písčin. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

LKa

FT

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Curculionidae (nosatcovití)

KLIKOROH

Donus intermedius (Boheman, 1842)

Evropský druh známý zejména z podhůří Pyrenejí, Alp, Karpat a z Balkánu. V ČR se vyskytuje pouze na Moravě, velmi vzácně v sudetských pohořích, relativně častější je pouze v Bílých Karpatech. V rámci Zlínského kraje žije pravděpodobně pouze v Bílých Karpatech, pro které je typickým druhem. Odtud je znám z lokalit Brumov-Bylnice (vrch Na Stráži), PR Bílé potoky, PP Kaňúry, PR Hutě, PP Pod Hřibovňou, PR Ve Vlčí, PP V Krátkých, PP Mechnáčky a PP Za lesem. Žije na okrajích lesů a na horských a podhorských loukách. V Bílých Karpatech obývá převážně druhově bohaté teplomilné květnaté louky. Žije na hluchavkovitých a hvězdnicovitých rostlinách (Benedikt et al. 2010), u nás bývá nalézán především na šalvěji luční. Brouci se zdržují na živných rostlinách nebo pod nimi. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený.

O. Konvička

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Curculionidae (nosatcovití)

KRYTONOSEC

Gasterocercus depressirostris depressirostris (Fabricius, 1792)

Obývá Evropu od Francie a Německa po jižní Rusko, chybí ve Skandinávii. V ČR se vyskytuje vzácně a řidče v nižších polohách s výskytem dubů. Ze Zlínského kraje je známý z Chřibů, z Vlárského průsmyku v Bílých Karpatech (AOPK ČR 2020), z okolí Uherského Brodu a ze Zlína. Preferuje lesostepní stanoviště a exponované teplomilné lesní porosty s výskytem dubů, které jsou živnými dřevinami. Vývoj larev probíhá v odumřelém tvrdém dřevě. Dospělci nejčastěji sedí na mrtvých dubech. Druh s noční aktivitou, občas přilétá na světlo. Pro ochranu krytonosece je důležité neodstraňovat z lesních porostů mrtvé stojící i ležící duby. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Curculionidae (nosatcovití)

RÝHONOSEC NÁPLAVOVÝ

Lixus myagri (Olivier, 1807)

Palearktický druh široce rozšířený od východní Sibíře po severní Afriku a po Evropu, kde se vyskytuje všude kromě Britských ostrovů a Skandinávie. V celé ČR je vzácný a lokální, ubývající druh vyskytující se zejména v nížinách a podhůří. Ve Zlínském kraji byl autorem textu nalezen v roce 2020 v Karolince u nově vytvořených tůní pod přehradou Stanovnice, na šterkových náplavech Vsetínské Bečvy v Halenkově a šterkových náplavech Bečvy u Chropyně. Biotopem jsou vlhká stanoviště, nejčastěji šterkové náplavy větších řek. Potravně je vázán na brukvovité rostliny. Mezi živné rostliny patří rukev obecná, barborka obecná a potočnice lékařská. Dospělci se zdržují ve spodních částech rostlin, často pod listovou růžicí, larvy se vyvíjí ve stoncích a kořenech (www.naturabohemica.cz). Ohrožen je regulací vodních toků, odstraňováním šterkových nánosů a zarůstáním šterkových lavic. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný.

O. Konvička

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Curculionidae (nosatcovití)

KLIKOROH

Minyops variolosus (Goeze, 1777)

Evropský druh, rozšířen ve střední, jižní a východní Evropě, od východní Francie po Rumunsko a od Polska po Černou Horu na jihu. V ČR velmi vzácný a vymírající druh, který přežívá v posledních enklávách na Svitavsku a na jižní Moravě. Historicky byl znám roztroušeně z celé ČR (www.naturabochemica.cz). Ze Zlínského kraje pochází více historických údajů, recentně byl zjištěn na svazích vrchu Na Stráži u Brumova-Bylnice (Stejskal et Trnka 2012) a v roce 2019 autorem textu u Štítné nad Vlárí. Obývá suché stráně, louky, pastviny a stepní trávníky. Brouci žerou různé druhy rostlin. S dospělci se setkáme od dubna do září, jsou málo pohybliví a často se skrývají pod kameny nebo jsou částečně zahrabaní v hlíně mezi zbytky rostlin (www.naturabochemica.cz). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený. Ohrožen je zarůstáním obývaných biotopů, úbytkem pastvy a chemizací.

O. Konvička

FT

PS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Curculionidae (nosatcovití)

KRYTONOSEC

Mogulones diecki (C. N. F. Brisout de Barneville, 1870)

Evropský diskontinuálně rozšířený druh známý z České republiky, Itálie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska a Španělska. V Čechách žije v oblasti horního Povltaví, na Moravě v Bílých Karpatech, Podýjí a byl zaznamenán také v Kobylní na jižní Moravě (Benedikt et al. 2010). V rámci Zlínského kraje byl zjištěn v Bílých Karpatech, kde je místy poměrně častý, nalezen byl např. v PP Kaňúry nebo v PR Javorůvky (AOPK ČR 2020). Žije zejména v podrostech doubrav a dubohabřin s výskytem živné rostliny. Vývojově je vázaný na kostival lékařský (*Symphytum tuberosum*), na němž se brouci zdržují. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený. Ohrožen je ubýváním světlých lesů, pestrých lesních lemů, holosečným hospodařením a homogenizací krajiny.

O. Konvička

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Curculionidae (nosatcovití)

KRYTONOSEC

Neophytobius granatus (Gyllenhal, 1836)

Palearktický široce rozšířený nosatec žijící ve většině Evropy, obývá také severní Afriku a zasahuje až po západní Sibiř. V celé ČR je velmi lokální, ubývající druh vyskytující se zejména v nížinách a podhůří. Známy je např. z Bečvy (Konvička et al. 2018), Morávky (Stanovský 2003) nebo Litovelského Pomoraví. Na místech výskytu bývá početný. Ve Zlínském kraji byl nalezen na šterkových náplavech Bečvy u Chorně a na řece Vláře u Popova (AOPK ČR 2020). Žije pouze na šterkových či písčitých nánosích přírodně zachovalých vodních toků. Jako živná rostlina bývá uváděno rdesno blešník (*Persicaria lapathifolia*). Dospělci se zdržují na živných rostlinách nebo pobíhají mezi kameny či po holém písku. Ohrožen je regulací vodních toků, výstavbou přehrad a tím narušením splaveninového režimu, odstraňováním šterkových a písčných nánosů a jejich zarůstáním. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Dytiscidae (potápníkovití)

POTÁPNÍK

Hydaticus continentalis (J. Balfour-Browne, 1944)

Široce rozšířený palearktický druh vyskytující se od severní Itálie a Francie po střední Švédsko a přes východní Evropu až na Sibiř. V ČR se vyskytuje lokálně a vzácně po celém území, častější je pouze v jižních Čechách a na Znojemsku. Preferuje větší permanentní tůně a rybníky s bohatou litorální vegetací (Boukal et al. 2007). Ve Zlínském kraji je doložen z tůní na mokřadu Filena u Záhlinic, v PP Bašnov u Střížovic a zaznamenán byl i v PP Čerták – slepé rameno Moravy ve Starém Městě. Zdá se, že evropské populace slábnou a podobná situace je i u nás, proto je tento druh v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocen jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček

DT

DT

DT

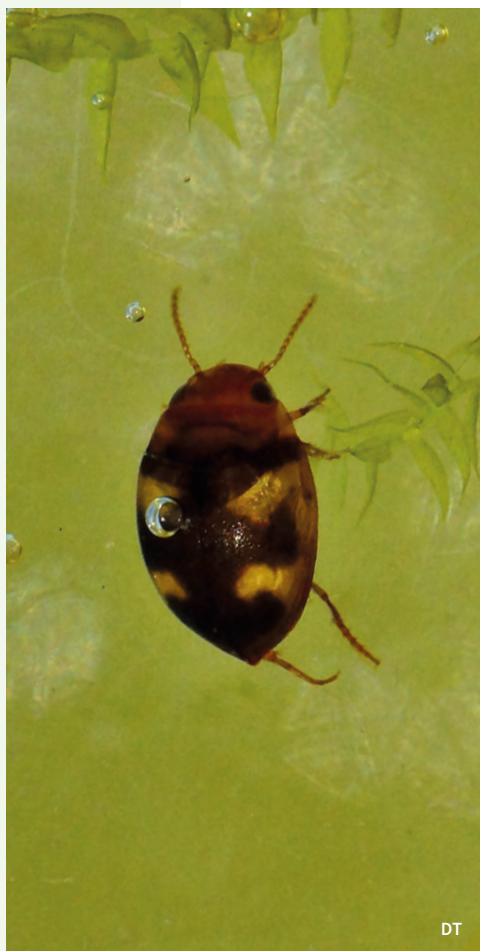
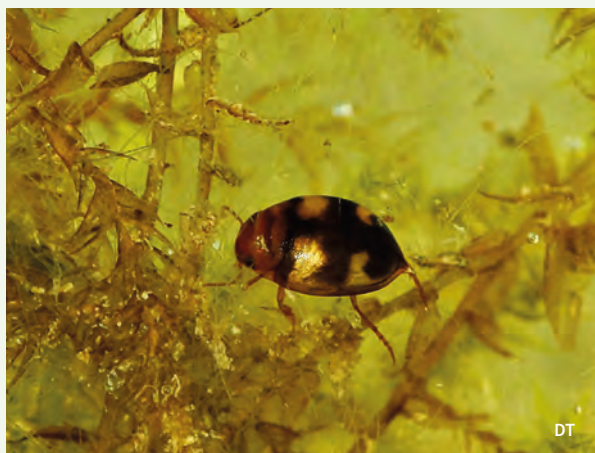
Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Dytiscidae (potápníkovití)

POTÁPNÍK

Hydrovatus cuspidatus (Kunze, 1818)

Západopalearktický druh vyskytující se téměř v celé Evropě kromě Velké Británie a Skandinávie, žije rovněž v severní Africe a v Asii zasahuje až do Uzbekistánu. Z Čech je známý z několika málo lokalit na Liberecku a Českosudějovicku, na Moravě, zejména jižní, existuje více recentních nálezů. Ve Zlínském kraji byl doložen v tůni nacházející se v PP Mechnáčky u obce Strání (Trávníček 2012) a v PP Kurovický lom u Tlumačova (Trávníček 2016). Tento potápník preferuje exponované hospodářsky nevyužívané tůně a nádrže s litorálem bohatě zarostlým vegetací. V posledních letech jeho populace posilují a brouk se objevuje na dalších lokalitách, což pravděpodobně souvisí s teplejším charakterem počasí ve střední Evropě během posledních tří dekád. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je hodnocen jako zranitelný druh (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Elateridae (kovaříkovití)

KOVAŘÍK

Crepidophorus mutilatus (Rosenhauer, 1847)

Kromě jihu obývá diskontinuálně většinu Evropy. V rámci ČR se vyskytuje vzácně a jednotlivě po celém území, zejména však v nižších a středních polohách. Ve Zlínském kraji byl nalezen ve Chříbech v PR Holý kopec (Mertlík 2014) a v roce 2020 autorem textu v Bílých Karpatech v PR Sidonie a v Hostýnských vrších v PR Tesák. Kovařík je vázán na staré stromy s dutinami, vyskytuje se tak zejména v rezervacích, starých parcích, alejích a v oborách se starými dutými stromy. Larvy jsou dravé a velmi pohyblivé, v dutinách loví nejrůznější bezobratlé a jejich larvy. Dospělci žijí velmi skrytě nočním životem a jen málokdy je lze potkat mimo dutiny. Druh je ohrožen kácením starých a dutých stromů, zejména jsou pro jeho existenci nebezpečné holosečné těžby starých porostů, necitlivé revitalizace starých parků, alejí atp. Velmi důležitá je také kontinuita biotopu. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

TN

TN

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Elateridae (kovaříkovití)

KOVAŘÍK REZAVÝ

Elater ferrugineus ferrugineus (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický druh žijící ve většině států Evropy. V ČR se vyskytuje roztroušeně a lokálně v teplejších oblastech. Ve Zlínském kraji byl zjištěn na Uherskohradištsku (Kandrnál 2020), v Holešově, v Bílých Karpatech v PR Sidonie a ve Chříbech v PR Holý kopec. Obývá staré listnaté lesy, obory, solitérní stromy, staré parky a aleje. Vývoj larev probíhá v dutinách kmenů nebo silnějších větví starých nebo velmi starých listnatých stromů. Larvy kovaříka jsou dravé a živí se larvami zlatohlávků, včetně larev páchníka hnědého. Dospělci žijí skrytě a mají především večerní a noční aktivitu. Druh je ohrožen kácením starých a dutých stromů, zejména jsou pro jeho existenci nebezpečné holosečné těžby starých porostů, necitlivé revitalizace starých parků, alejí atp. Velmi důležitá je také kontinuita biotopu. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný druh. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožení.

O. Konvička

LK

FT

LKa

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Elateridae (kovaříkovití)

MYŠÁK ŠUPINKATÝ

Lacon lepidopterus (Panzer, 1801)

Západopalearktický diskontinuálně rozšířený druh žijící ve většině států Evropy, zasahuje až na západní Sibiř a do Íránu. V ČR se vyskytuje velmi vzácně a lokálně v horských a podhorských oblastech (Šumava, Novohradské hory, Hluboká nad Vltavou, Žihle, Labské pískovce, Beskydy) (www.elateridae.com, AOPK ČR 2020). Ve Zlínském kraji byl recentně nalezen pouze u Velkých Karlovic v NPR Razula. Historicky byl zjištěn také v Hostýnských vrších. Je vázán na pralesy a přírodně zachovalé lesní prostředí bohaté na staré jehličnaté stromy a velké množství mrtvého dřeva. Lokality výskytu musejí mít dlouhodobou kontinuitu, vyskytuje se tak zejména v rezervacích. Vývoj larev probíhá v mrtvém dřevě starých jedlí a smrků. Dospělci žijí velmi skrytě nočním životem. Druh je ohrožen kácením starých jehličnatých stromů, odstraňováním mrtvého dřeva z porostů, malou rozlohou lokalit a ztrátou kontinuity prostředí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

AS

EH

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Elateridae (kovaříkovití)

KOVAŘÍK

Ampedus quercicola (Buysson, 1877)

Obývá diskontinuálně západní Palearkt od Ázerbajdžánu a Ruska přes střední, západní a jižní Evropu po Tunisko. V ČR je dosud znám pouze ze čtyř izolovaných lokalit – z Kladna, Pouzdřan (Laibner 2000), Suchých Lazců a nejnovější nálezy pochází z Vlárského průsmyku v Bílých Karpatech (Konvička et Sitek 2017). Jedná se o starý bukodubový les, který je ohrožen těžbou. Larvy žijí v odumřelém dřevě dubů, které je prostoupeno „červenou hnilobou“. Dospělci se vyskytují v jarních měsících a na začátku léta na mrtvém dřevě. V ČR žije ještě několik podobných druhů kovaříků s červenými krovkami.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Erotylidae (trojáčovití)

TROJÁČ ČERVENOŠTÍTKÝ

Triplax scutellaris (Charpentier, 1825)

Obývá Evropu, střední Asii a jeho rozšíření zasahuje až na východní Sibiř. V ČR se vyskytuje velmi lokálně. Ve Zlínském kraji žije v Chřibech v PR Holý kopec (AOPK ČR 2020), v Bílých Karpatech v NPR Javorina, PR Hladké, ve Vlárském průsmyku a v Javorníkách v PR Makyta. Jedná se o druh vázaný na přírodně zchovalé, a na mrtvé dřevo bohaté, lesní porosty. Brouci žijí ve stromových houbách, zejména hlívách. Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesa. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

TN

TN

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Hydrophilidae (vodomilovití)

VODOMIL ČERNÝ

Hydrophilus piceus (Linnaeus, 1758)

Obývá rozsáhlý areál od jižní Skandinávie po Středomoří, na východ zasahuje až na Sibiř a do severní Indie. U nás byl dříve mnohem hojnější, v současné době je nejčastěji nalézán na jižní Moravě a v Třeboňské pánvi. Na Zlínsku bývá pozorován na příhodných biotopech v okolí řeky Moravy (např. mokřady Filena u Záhlinic a Bašnov u Střížovic). Vítální populace byla zjištěna v Kurovickém lomu (Trávníček 2016) a zajímavý je výskyt tohoto druhu v jezírku lomu Rasová v Bílých Karpatech (Trávníček 2012), jehož nadmořská výška činí 535 m. Jde o nejvýše zaznamenaný nález na území Česka. Tento imponující tvor dosahuje velikosti kolem 50 mm a je tedy největším vodním broukem na světě. Preferuje větší stojaté vody, jako jsou rybníky, s bohatě zarostlým litorálem. Jeho larvy jsou dravé, loví vodní plže (okružáky a plovatky), dospělci se živí odumřelými organickými zbytky především rostlinného původu (Boukal et al. 2007). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček

DT

DT

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Chrysomelidae (mandelinkovití)

ŠTÍTONOŠ ČERNÝ

Cassida atrata (Fabricius, 1787)

Je lokálně rozšířen ve střední a jihovýchodní Evropě, v severní Itálii a Turecku. V celém areálu se jedná o vzácný druh. Z Čech je znám jen historicky např. od Plzně a Karlštejna. Na Moravě se do roku 1950 pravděpodobně nejednalo o vzácný druh, následně však vymizel a více než polovinu století nebyl znovu nalezen. Nově byl zjištěn v roce 2006, a to ve Zlínském kraji u Brumova-Bylnice na svazích vrchu Na Stráži (Sekerka et Kment 2006), později byl na stejné lokalitě nalezen také v letech 2009, 2010 a 2017. Historické nálezy v rámci Zlínského kraje pocházejí ze Slušovic, Zlína a Valašských Klobouk. Vyskytuje se na teplomilných stanovištích, na kterých rostou živné rostliny – šalvěj hajní, šalvěj luční a šalvěj lepkavá. Obývá louky, opuštěné sady a vinice, ale i paseky, vždy se však jedná o druhově bohatou vegetaci. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Chrysomelidae (mandelinkovití)

ŠTÍTONOŠ ŠALVĚJOVÝ

Cassida canaliculata (Laicharting, 1781)

Je lokálně rozšířen od Francie (Porýní) přes celou střední Evropu až po Kavkaz a západní Kazachstán. Z ČR je znám pouze z Moravy, kde se recentně vyskytuje pouze na jihu a jihovýchodě. Ve Zlínském kraji byl zjištěn na Uherskohradištsku a v Bílých Karpatech. Vyskytuje se na teplomilných biotopech, na kterých rostou živné rostliny – šalvěje (zejména šalvěj hajní a šalvěj luční). Barva vylíhnutých jedinců je matně oranžově hnědá. Při následujícím živném žíru, vlivem zvýšení množství vody a látek z rostliny v těle, krovky získají perleťový lesk a zelenozlatou barvu. Tento druh lze v ČR velmi dobře využít jako bioindikátor zachovalého lučního prostředí (Konvička et Sekerka 2011). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

OK

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Chrysomelidae (mandelinkovití)

HUŇÁČ ŠESTITEČNÝ

Lachnaia sexpunctata (Scopoli, 1763)

Žije ve střední, východní a jižní Evropě, zasahuje až do Turecka a Izraele. Českou republikou prochází severní hranice rozšíření. V ČR je známý ze středních, západních a severních Čech, z jižní Moravy, Moravského krasu a Bílých Karpat. Všude v ČR se jedná o vzácný a lokální druh, pouze na jižní Moravě bývá pomístně početnější. Ve Zlínském kraji byl nalezen v Prackické vrchovině a na severu CHKO Bílé Karpaty u Brumova-Bylnice (vrch Na Stráži) a u Štítné nad Vláří. Vyskytuje se na teplomilných stanovištích, jako jsou jižně exponované květnaté stráně, stepi atp. Dospělci posedávají na nejrůznější vegetaci. Nebezpečí pro tento druh představuje zejména zarůstání lokalit. V červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

VK

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Chrysomelidae (mandelinkovití)

ŠTÍTONOŠ ČERVENÝ

Pilemostoma fastuosum (Schaller, 1783)

Palearktický druh široce rozšířený od východní Sibíře po západní Evropu. V Čechách se vyskytuje v Polabí. Na Moravě se většina lokalit nachází na jihu a jihovýchodě, velmi ojediněle byl zjištěn také na Prostějovsku a severovýchodě. Všude v ČR se jedná o vzácný až velmi vzácný a lokální druh. Ve Zlínském kraji byl recentně nalezen na lokalitách v okolí Zlína, Brumova-Bylnice a Uherského Brodu. Vyskytuje se na různých typech stanovišť, na kterých rostou živné rostliny – omany (zejména oman vrbolístý, britský a mečolístý), blešník obecný a blešník úplavičný. Ve Zlínském kraji se vyskytuje na teplomilných lokalitách. Velmi vzácná je i celá černě zbarvená forma. Nebezpečí pro tento druh představuje zejména chemizace, zarůstání lokalit a na druhou stranu také příliš intenzivní sečení. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

LK

LKa

FT

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Lucanidae (roháčovití)

ROHÁČEK JEDLOVÝ

Ceruchus chrysomelinus (Hochenwarth, 1785)

Boreomontánní druh vyskytující se téměř v celé Evropě (chybí ve Velké Británii, Irsku, Dánsku a zemích Beneluxu), zasahuje až na západní Sibiř. V ČR velmi lokální a vzácný druh. Vyskytuje se především v pohraničních horách a podhůřích. Ve Zlínském kraji je znám z Hostýnských vrchů, Javorníků a Vsetínských vrchů, kde přežívá pouze v zachovalých lesních rezervacích (AOPK ČR 2020). Druh je vázán na staré lesy s velkým podílem odumřelé dřevní hmoty, obsazuje dřevo v pokročilém stádiu rozkladu (tzv. červená hniloba). Je typickým obyvatelům pralesních porostů, kde nejčastěji vyhledává odumřelé kmeny a pařezy jedlí bělokorých, příležitostně i jiných stromů. Druh lze chránit především vyhlásováním lesních chráněných území, podporou jedlí, cíleným navyšováním mrtvého dřeva a ponecháváním alespoň částí lesních porostů v bezzásahovém režimu. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožení.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Lucanidae (roháčovití)

ROHÁČ OBECNÝ

Lucanus cervus cervus (Linnaeus, 1758)

Vyskytuje se na většině území Evropy, v Kazachstánu a Turecku. V ČR žije především v nížinných oblastech na stano-
vištích s vyšším zastoupením dubu (jižní a jihovýchodní Morava, střední a severní Čechy, Polabí). Ve Zlínském kraji je
znám z Dolnomoravského i Hornomoravského úvalu, z Chřibů, Uherskobrodsko, Zlína či Vlárského průsmyku (AOPK
ČR 2020). Mimo toto území je velmi vzácný. Okrajové nálezy pocházejí z Valašského Meziříčí a Halenkova-Lušové (Spit-
zer et al. 2011). Roháč je brouk primárně vázaný na pařezy a řídké doubravy, dále obsazuje parky, městské zahrady
a sady se starými stromy, aleje a lesní okraje. Larvy se vyvíjejí v trouchnivějších kmenech, pařezech, silných větvích
a kořenech starých stromů, zejména dubů, méně často jiných listnáčů. Hlavní příčinou úbytku a ohrožení roháče je
dramatické houstnutí lesů a úbytek starých stromů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je
klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožení.

O. Konvička

LKa

LKa

PT

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Melandryidae (lencovití)

LENEC

Dolotarsus lividus (C. R. Sahlberg, 1833)

Holarktický druh, žije od Pyrenejí přes většinu Evropy a Japonsko až po Kanadu a USA. V ČR se vyskytuje na Šumavě, okolí Hluboké nad Vltavou, na Kralickém Sněžníku, v Hrubém Jeseníku, Moravskoslezských Beskydech, Vsetínských vrších, Javorníkách a na severu Bílých Karpat. Ve Zlínském kraji byl zjištěn v Bílých Karpatech v masivu Kralovce a v CHKO Beskydy v NPR Pulčín-Hradisko, NPR Razula, Halenkově - Dinotičích, nebo kolem vrcholů Čertův mlýn a Tanečnice (O. Konvička vlastní zjištění, AOPK ČR 2020). Obývá horské polohy s přirozeným výskytem jedle nebo smrku. Larvy žijí ve dřevě mrtvých jedlí nebo smrků, které je porostlé houbou bránovítcem jedlovým (*Trichaptum abietinum*). Dospělci aktivují v noci po mrtvém dřevě. Pro ochranu druhu je zapotřebí v horských lesích ponechávat mrtvé jedle a smrky, a to jak stojící, tak ležící. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

FT

OK

VKa

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Melandryidae (lencovití)

LENEC ČERNÝ

Melandrya dubia (Schaller, 1783)

Palearktický druh, žije od Francie a Německa přes většinu Evropy až po Dálný východ a Japonsko. V ČR se vyskytuje vzácně a lokálně, více nálezů pochází pouze z východní Moravy. Ve Zlínském kraji byl recentně zjištěn v Bílých Karpatech ve Vlárském průsmyku a v masivu Velké Javořiny, dále pak ve Chříbech v PR Holý kopec a také u Kostelce u Holešova. Obývá především horské a podhorské polohy (zejména bučiny a jedlobučiny). Žije v pralesích a starých lesích s velkým množstvím mrtvého dřeva listnatých stromů a dlouhodobou kontinuitou prostředí. Dospělci lozí v noci po mrtvém dřevě. Pro ochranu druhu je zapotřebí chránit před těžbou staré listnaté porosty a ponechávat v listnatých lesích co nejvíce stojícího i ležícího mrtvého dřeva. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Meloidae (majkovití)

VČELOVNÍK VELIKONOČNÍ

Apalus bimaculatus (Linnaeus, 1760)

Jedná se o široce rozšířený palearktický druh s výskytem od Japonska po Evropu. V ČR je dosud známé pouze jediné místo výskytu, a to v Chropyni, kde se vyskytuje na náměstí v parčíku na krátce stříženém trávníku. Brouk zde byl nalezen teprve v roce 2020 (Král et al. 2020). Jedná se o brzece jarní druh, dospělci žijí jen krátce a lze je zastihnout již za prvních slunečných dnů v únoru a březnu, kdy lozí po zemi a vegetaci a jen výjimečně krátce poletují. Je kleptoparazitem samotářské včely hedvábnice hrabavé (*Colletes cunicularius*). Tyto včely žijí v početných hnízdních koloniích. Vajíčka včelovníka dozrávají v mrtvém těle matky, odkud vylezou larvy prvního instaru zvané triungulini. Ti se přichytí na hostitelské včely, které je donesou do svého hnízda, kde konzumují pylové zásoby, nevylihnutá vajíčka a larvy včel. Pro existenci včelovníka je zásadní ochrana hnízdních kolonií včely hedvábnice hrabavé.

O. Konvička

FT

LKa

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeled' | Meloidae (majkovití)

MAJKA RUDOKRKÁ

Meloe decorus (Brandt et Erichson, 1832)

Rozšířena je ve střední, jižní a východní Evropě a ve střední Asii. Teplomilný druh, v ČR se vyskytuje lokálně, především v nižších polohách. Hojnější je v oblasti Pálavy a širšího okolí. Ve Zlínském kraji se vyskytuje v oblasti Moravských úvalů, např. na protipodéňových hrázích řek Moravy a Olšavy kolem Uherského Hradiště (AOPK ČR 2020, Kandrál 2020), dále pak v PP Rochus nebo v PP Kurovický lom. Nejčastěji lze tuto majku nalézt na stepích či svazích s částečně narušeným půdním krytem. Tato stanoviště využívají k hnízdění samotářské včely, u nichž larvy majky (tzv. triunguliní) parazitují. Dospělci se vyskytují od konce února do dubna, kdy za slunečných dnů pobíhají po zemi či okusují čerstvou trávu. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený. Zákonem chráněný druh, zařazený do kategorie ohrožený.

O. Konvička

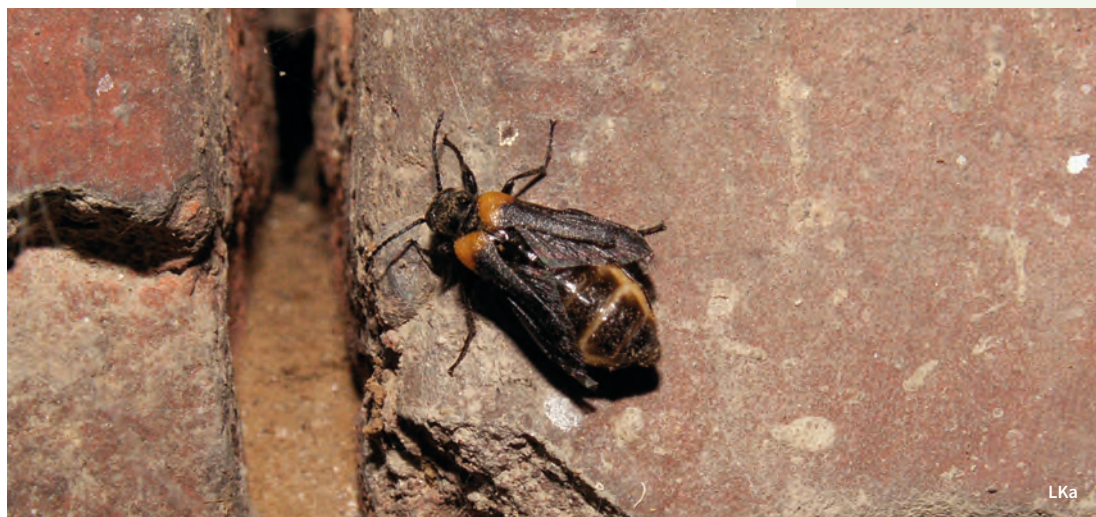
Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Meloidae (majkovití)

VČELOVNÍK ZEDNÍ

Sitaris muralis (Forster, 1771)

Rozšířen v Evropě (kromě severu a Pobaltí) a v severní Africe. V ČR je dosud známý pouze z jižní, střední a východní Moravy, na západ zasahuje na Znojemsko a Křižanov na Vysočině, nejseverněji zasahuje do Štramberka (Vávra 2007). Ve Zlínském kraji byl nález publikován z Uherského Brodu (Vávra 2007), Zlína-Prštného (Resl 1996), Kunovic, Starého Města (Kandrnál 2020) a Kroměříže (Vrabec et al. 2000). Dále byl nalezen v Šumicích, Soběsukách, Záhlnicích, Sovadině (AOPK ČR 2020) a ve Zlíně. Přirozeně se vyskytuje na hliněných nebo sprašových stěnách. Druhotným stanovištěm jsou zděné budovy a zídky z měkkých stavebních materiálů (např. nepálené cihly), které často osídlují samotářské včely. Larvy (triungulini) jsou parazité samotářských včel, zejména pelonosek (*Anthophora* sp.) a dalších (Vávra 2007). Dospělci se vyskytují od konce července do září na stěnách zděných budov, ve Zlíně např. na baťovských domcích. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako téměř ohrožený.

O. Konvička

LKa

FT

FT

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Oedemeridae (stehenáčovití)

STEHENÁČ

Ischnomera sanguinicollis (Fabricius, 1787)

Evropský druh, východně zasahuje rozšířením nejdále na Ukrajinu. V celé ČR se vyskytuje vzácně a lokálně od nížin do hor. Ve Zlínském kraji byl zaznamenán v Litenčické pahorkatině v NPR Strabišov – Oulehla (AOPK ČR 2020) a v roce 2020 jej autor textu našel v Hostýnských vrších v PR Tesák a na severu Bílých Karpat ve Vlárském průsmyku v PP Okrouhlá. Jedná se o druh vázaný na přírodně zachovalé, a na mrtvé dřevo bohaté, staré listnaté nebo smíšené porosty. Vývoj larev probíhá v mrtvém tlejícím dřevě. Dospělci se vyskytují na vegetaci, na květech a na mrtvém dřevě. Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Psephenidae (peřejníkovití)

PEŘEJNÍK

Eubria palustris (Germar, 1818)

Západopalearktický druh známý z Evropy a západní Sibiře. V ČR se vyskytuje velmi lokálně po celém území. Naprostá většina nálezů ve Zlínském kraji pochází z Bílých Karpat (Konvička 2012), mimo Bílé Karpaty pochází pouze jediný nález, a to z Hostýnských vrchů, kde byl v roce 2020 nalezen v PR Tesák. Larvy se vyvíjí ve vodě v lučních prameništích, rašeliništích a drobných potůčcích (Boukal 2007). Dospělci se vyskytují na pobřežní vegetaci. Existence peřejníka je závislá na zachování vodního režimu pramenišť a na citlivém ručním kosení bráněcímu jejich zarůstání. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Pyrochroidae (červenáčkovití)

ČERVENÁČEK OZDOBNÝ

Agnathus decoratus (Germar, 1818)

Obývá diskontinuálně většinu Evropy, kromě její severní části. V rámci ČR je známý pouze z Moravy a Slezska, konkrétně z povodí řek Moravy a Ostravice. Nejvíce lokalit se nachází v Litovelském Pomoraví a na dolním toku řeky Bečvy. Ve Zlínském kraji byl historicky nalezen u obce Divoky (Jelínek et Kubáň 2009) a recentně pak u Chropyně na řece Bečvě (Konvička 2017). Druh je vázán na přirozeně meandrující vodní toky a v nich na mrtvé dřevo. Kuklí se v kůře mrtvých listnatých stromů, které jsou alespoň částečně ponořeny v tekoucí vodě nebo jsou na břehu pravidelně přeplovány při vyšších stavech vody. Dospělci loží po tomto dřevě v letních měsících v pozdně večerních a nočních hodinách. Zajímavostí je, že v rodě *Agnathus* je známý již jen jeden další druh, který žije až v Číně (Jelínek et Kubáň 2009). Druh je ohrožen regulacemi vodních toků a odstraňováním mrtvého dřeva z koryt a okolí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Rhysodidae (rýhovcovití)

RÝHOVEC PRALESNÍ

Rhysodes sulcatus (Fabricius, 1787)

Je diskontinuálně rozšířen v Evropě a v západní Asii, zasahuje do Turecka a na západní Sibiř. V ČR velmi lokální a vzácný, v Čechách má pouhé tři lokality a na Moravě byl zjištěn ve čtyřech oblastech (Konvička et Čížek 2015). Ve Zlínském kraji byl zaznamenán v Hostýnských vrších v PR Tesák a v PR Čerňava (Konvička et Čagánek 2011) a v Bílých Karpatech ve Vlárském průmysku v PP Chladný vrch (Konvička et Čagánek 2011), PR Sidonie, PP Okrouhlá a ve starém bukodubovém lese na jižních svazích kóty Okrouhlá. Poslední jmenovaná lokalita je entomologicky extrémně cenná, avšak dosud nechráněná a tudíž ohrožená lesním hospodařením. Jedná se o druh striktně vázaný na přírodně zachovalé, na mrtvé dřevo velmi bohaté, pralesní porosty. Brouci i larvy žijí v tlejícím dřevě větších průměrů. Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesa. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Scarabaeidae (vrubounovití)

ZDOBENEC ZELENÁVÝ

Gnorimus nobilis nobilis (Linnaeus, 1758)

Obývá většinu Evropy, na východě zasahuje na Ukrajinu a do asijské části Turecka. V rámci ČR se vyskytuje roztroušeně, ale lokálně, zejména v podhorských a horských oblastech, mizející druh. Ze Zlínského kraje Konvička (2010b) publikoval pozorování zejména z lokalit v CHKO Beskydy. Další nálezy ve Zlínském kraji pocházejí ze severu CHKO Bílé Karpaty a z Hostýnských vrchů (AOPK ČR 2020). Obývá staré listnaté porosty. Larvy žijí v dutinách stromů, dospělci často usedají na květy mrkvovitých rostlin. Druh je ohrožen kácením starých a dutých stromů a holosečnými těžbami starých porostů. Velmi důležitá je také kontinuita prostředí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožení.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Scarabaeidae (vrubounovití)

PÁCHNÍK HNĚDÝ

Osmoderma barnabita (Motschulsky, 1845)

Evropský druh, který obývá většinu evropských států. V ČR se vyskytuje lokálně a vzácně v nížinách a pahorkatinách. Ze Zlínského kraje je znám z Hostýnských vrchů, Perné (Spitzer et al. 2011), Kněžpolského lesa, parku v Holešově, Sovadiny a Újezdce u Uherského Brodu (AOPK ČR 2020). Páchník je vázán na staré stromy s dutinami, vyskytuje se tak zejména v rezervacích, starých parcích, alejích, vrbových a v oborách se starými dutými stromy. Larvy žijí v dutinách, kde se i dospělci zdržují po většinu života, příležitostně pak nasedají na mízu. Při vyrušení brouci vypouštějí sekret, který připomíná vůni staré vydělané kůže. Je ohrožen kácením starých a dutých stromů, nebezpečné jsou pro něj necitlivé obnovy starých parků, alejí a těžby starých porostů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožení.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Scarabaeidae (vrubounovití)

ZLATOHLÁVEK SKVOSTNÝ

Protaetia speciosissima (Scopoli, 1786)

Obývá většinu Evropy, kromě Britských ostrovů a Skandinávie, zasahuje i do asijské části Turecka. V ČR se vyskytuje roztroušeně, ale lokálně v nižších polohách, zejména v Polabí, na jižní Moravě a v Hornomoravském úvalu. Ze Zlínského kraje je znám z řady lokalit, zejména z Uherskohradištska, Uherskobrodsko, Kroměřížska, Chřibů a Zlína. Je vázán na staré stromy s dutinami, vyskytuje se tak zejména v rezervacích, starých parcích, alejích a v oborách se starými dutými stromy. Larvy žijí v dutinách, dospělci létají v korunách stromů nebo nasedají na mízu. Je ohrožen kácením starých a dutých stromů, nebezpečné jsou pro něj necitlivé obnovy starých parků, alejí a těžby starých porostů. V červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožení.

O. Konvička

LK

VK

PS

PS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Scarabaeidae (vrubounovití)

VRUBOUNEK SCHÄFFERŮV

Sisyphus schaefferi schaefferi (Linnaeus, 1758)

Obývá většinu Evropy, kromě Britských ostrovů, Pobaltí a Skandinávie, žije i v severní Africe a zasahuje na blízký východ a do střední Asie. V ČR se vyskytuje roztroušeně a lokálně v nižších polohách, zejména ve středních a severních Čechách a na jižní Moravě. Ze Zlínského kraje je znám pouze z úzkého pásu jižních strání mezi Prakšicemi a Uherským Hradištěm. Je vázán na jižně exponované stepi, lesostepi a pastviny, kde žije na trusu býložravců, dává přednost ovčímu trusu. Z exkrementů vytváří kuličky, které zahrabává jako potravu pro své larvy. Zajímavostí je, že létá se zavřenými krovkami. Nebezpečí pro tento druh představuje zarůstání lokalit, chemizace a úbytek pasoucích se domácích zvířat. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožený.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Staphylinidae (drabčíkovití)

DRABČÍK HUŇATÝ

Emus hirtus (Linnaeus, 1758)

Obývá téměř celou Evropu, chybí především v její severní části. V minulosti byl v ČR velmi vzácný, v jednu dobu byl dokonce považován za vyhynulý druh. V současnosti se u nás vyskytuje roztroušeně, především v podhůří. Ve Zlínském kraji byl zaznamenán ve Vizovických vrších, CHKO Beskydy, CHKO Bílé Karpaty a ve Chřibech (Horák et al. 2011, AOPK ČR 2020). Drabčík huňatý vyhledává teplá stanoviště, především pastviny a louky, kde se vyskytuje na exkrementech skotu a koní. Dospělci i larvy drabčíka huňatého loví v trusu jiný hmyz, především larvy kopřivoků a much (Kočárek 1997). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako zranitelný. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie ohrožený.

O. Konvička

FT

JP

MS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Tenebrionidae (potemníkovití)

HUBOPAS

Bolitophagus interruptus (Linnaeus, 1760)

Evropský druh, který je známý z Bosny a Hercegoviny, České republiky, Francie, Chorvatska, Itálie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Rumunska, Slovenska a Slovinska. V České republice se recentně vyskytuje pouze na severu Bílých Karpat ve Vlárském průsmyku, kde byl zjištěn v PP Chladný vrch (Koloničný et al. 2008), v roce 2017 ve starém bukodubovém lese na jižních svazích kóty Okrouhlá a v roce 2020 také v PP Okrouhlá. Jedná se o druh striktně vázaný na přírodně zachovalé, a na mrtvé dřevo bohaté, pralesní porosty. Vývoj larev probíhá v dřevních houbách, pravděpodobně v troudnatci kopytovitém (*Fomes fomentarius*) a dalších (Novák 2014). Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesa. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Tenebrionidae (potemníkovití)

ŠIROKÁČ HNĚDÝ

Platydemus degeani (Laporte et Brullé, 1831)

Široce, ale diskontinuálně rozšířený od Francie a Německa až po Dálný východ. V ČR se vyskytuje pouze na Moravě. Jednou oblastí jsou lužní lesy na jižní Moravě, kde je znám od NPR Křivé jezero až po soutok Moravy a Dyje (Novák 2014, AOPK 2020). Druhou oblastí je Zlínský kraj, kde se vyskytuje pouze v severní části Bílých Karpat. Konkrétně byl zjištěn v PR Bílé potoky, PR Sidonie, PP Okrouhlá a také ve starém bukodubovém lese na jižních svazích kóty Okrouhlá. V Bílých Karpatech obývá převážně bukové a druhově pestré lesy. Jedná se o druh striktně vázaný na přírodně zachovalé, a na mrtvé dřevo bohaté, pralesní porosty. Larva žije pod kůrou a v dutinách na zaplísněném dřevě, nebo dřevě porostlém houbami (Novák 2014). Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesa. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

FT

OK

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Tetratomidae

LENEC ŽLUTOHNĚDÝ

Mycetoma suturale (Panzer, 1797)

Evropský diskontinuálně rozšířený druh, chybí na Britských ostrovech a ve Skandinávii, východně zasahuje na Ukrajinu. V ČR se vyskytuje vzácně a velmi lokálně v horských a podhorských oblastech. Ve Zlínském kraji byl publikován výskyt z Javorníků z NPR Razula (Konvička 2010b). Dále byl autorem textu při cíleném průzkumu zjištěn v Bílých Karpatech (NPR Javorina, PR Hladké, Vlárský průsmyk), Hostýnských vrších a Vsetínských vrších, kde žije výhradně v lesních maloplošných zvláště chráněných územích. Je striktně vázaný na pralesní porosty s dlouhodobou kontinuitou a velkým množstvím mrtvého dřeva. Vývoj larev probíhá v dřevních houbách smolokorce pryskyřičné a smolokorce bukové. Dospělci se vyskytují na podzim a v zimě na živných houbách. Ohrožen je těžbou starých a přírodně bohatých lesních porostů a odstraňováním mrtvého dřeva z lesa. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeleď | Trogidae (hlodáčovití)

HLODÁČ

Trox perrisii (Fairmaire, 1868)

Západopalearktický druh, který se vyskytuje v Evropě, severní Africe a v Turecku. Z Čech byl hlášen pouze dvakrát z Křivoklátska. Kromě toho je známý zejména z oblasti jižní Moravy, jednou byl nalezen na severní a jednou na východní Moravě (Konvička et Vávra 2019). Ve Zlínském kraji byl zjištěn ve Chřibech v PR Holý kopec a v Javorníkách v PR Makyta (Konvička et Vávra 2019). Nález v PR Makyta z nadmořské výšky 735 m n. m. je zatím nejvýše známým v České republice. Jedná se o druh žijící v hnízdech čápů, volavek, dudka chocholatého nebo dravých ptáků žijících v dutinách stromů. V hnízdech se také vyvíjí jeho larvy. Dospělci jsou lákáni světlem, na které občas přilétají. Ohrožen je ubýváním starých lesních porostů a kácením doupných stromů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Konvička

JS

PS

Řád | Coleoptera (brouci)
Čeď | Trogossitidae (kornatcoví)

KORNATEC VELKÝ

Peltis grossa (Linnaeus, 1758)

Západopalearktický diskontinuálně rozšířený druh žijící ve většině států Evropy, zasahuje až na západní Sibiř a do Íránu. V ČR se vyskytuje na Šumavě, v Novohradských horách, Hluboké nad Vltavou a pohořích východní Moravy. Ve Zlínském kraji byl recentně zjištěn v Bílých Karpatech v soukromé rezervaci Sčůrnica, Hostýnských vrších v PR Tesák, PR Čerňava a PP Solisko a v Javorníkách v NPR Razula (Kment et al. 2017). Typický pralesní druh, jehož larvy žijí v měkkém, trouchnivém dřevě stojících jehličnatých či listnatých stromů, které je porostlé houbami. Preferuje dřevo na slunci vystavených stanovištích. Dospělci v noci lozí po mrtvém dřevě a stromových houbách. Nutnou podmínkou ochrany druhu je dlouhodobé zajištění dostatečného množství stojícího, ale i ležícího mrtvého dřeva. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako kriticky ohrožený.

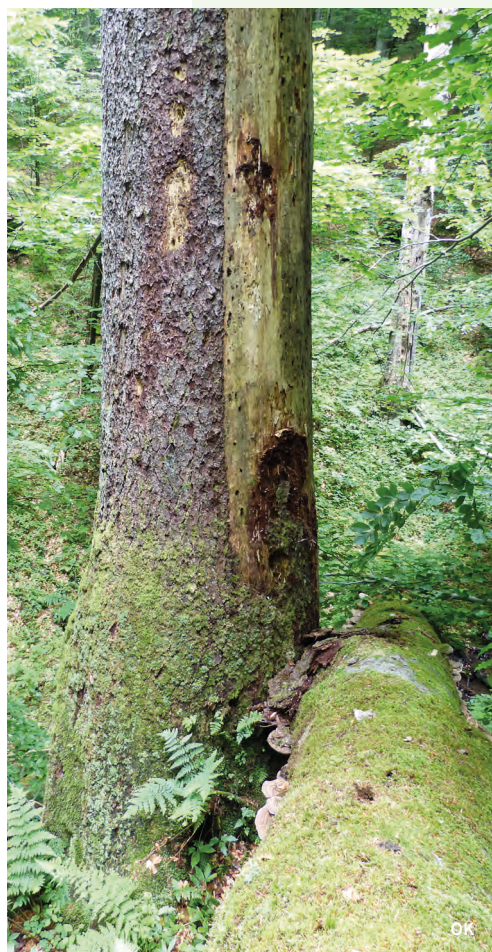
O. Konvička

VK

FT

OK

Řád | Anostraca (žábřonožky)
Čeleď | Chirocephalidae

ŽÁBRONOŽKA SNĚŽNÍ

Eubbranchipus grubii (Dybowski, 1860)

Centrum rozšíření tohoto lupenonohého korýše je střední Evropa. Jeho areál se rozprostírá od severovýchodní Francie po Ukrajinu a evropskou část Ruska, na severu zasahuje do Dánska, na jihu do Rumunska. V podmínkách ČR je patrná silná biotopová vazba k aluviím nížinných řek, kde se vyskytuje na lesních i nelesních stanovištích. Většina nálezů v Čechách pochází z oblasti mezi Hradcem Králové a Mělníkem. Na Moravě obývá takřka souvisle vhodné biotopy kolem středního a dolního toku Moravy, dolního toku Dyje, Svratky a také Odry. Ve Zlínském kraji byla prokázána u Kroměříže, Chropyně, Hulína, Střížovic, Otrokovíc, Uherského Hradiště a Nedakonic (Merta et al. 2016). Typickým stanovištěm jsou jarní periodické tůně v aluviích řek vzniklé táním sněhu a vzestupem hladiny mělké podzemní vody. Jedná se o výhradně jarní druh, který lze v přírodě pozorovat mezi březnem a květnem. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je uvedena mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017). Žábřonožky jsou u nás chráněny zákonem, figurují v kategorii kriticky ohrožených druhů.

D. Trávníček, L. Merta

Řád | Araneae (pavouci)
Čeleď | Atypidae (sklípkánovití)

SKLÍPKÁNEK ČERNÝ

Atypus piceus (Sulzer, 1776)

Pavouk je rozšířen v Evropě od Francie po střední Rusko a Írán. V ČR se vyskytuje na několika místech jak v Čechách, tak i na Moravě, v oblastech s členitým terénem a s přítomností minerálně bohatých hornin, zejména na slínových stráních, svazích říčních údolí, na skalních stepích v krasu i na kopcích vulkanického původu. Ve Zlínském kraji byl doložen na několika lokalitách v okolí Vsetína a v Bílých Karpatech (Řezáč 2009). Biotopem sklípkánka černého jsou jednak otevřená stanoviště (suché trávníky a bylinné lemy lesů), jednak rozvolněné lesní porosty, zejména světliny suchých teplomilných doubrav. Žije v podzemní noře, hluboké několik desítek cm (záleží na poddajnosti substrátu). Nora je vystlána pavučinou, která v podobě uzavřené trubice pokračuje i na povrchu, na kterém volně leží. Sklípkánek ji dovedně maskuje kousky rostlin a částčkami zeminy. Do kořisti (různý hmyz a jiní bezobratlí), která se pohybuje přes nadzemní část trubice, pavouk přes stěnu trubicovité pavučiny zasekne jedová klepítka a vtáhne ji do úkrytu (Kůrka et al. 2015). V Červeném seznamu pavouků ČR (Řezáč et al. 2015) je hodnocen jako ohrožený druh.

A. Kůrka, D. Trávníček

Řád | Araneae (pavouci)
Čeleď | Dictynidae (ceďvečkovití)

VODOUCH STŘÍBŘITÝ

Argyroneta aquatica (Clerck, 1757)

Pavouk se vyskytuje v Evropě, Rusku, Turecku, Iránu, na Kavkaze a jeho rozšíření sahá přes Mongolsko, Čínu a Koreu až do Japonska. V ČR nalézán roztroušeně po celém území, avšak hojný je jen lokálně. Častější je v rybníkářských oblastech (Třeboňsko, Poodří, Českolipsko). Na území Zlínského kraje žije silná populace v tůních a slepých ramenech na mokřadu Filena u Záhlinic. Vodouch je jediný pavouk na světě, který trvale obývá vodní prostředí. Dýchá vzdušný kyslík, jenž nabírá v bublině vzduchu, která se při vynoření zachytí na chloupky hustě pokrývající jeho zadeček. Pod vodou si z pavučiny na rostlinách spřádá zvon velikosti lískového oříšku, do kterého si shromažďuje zásobu vzduchu. Zvon mu slouží jako úkryt, místo ke kopulaci, svlékání, konzumaci potravy i kladení vajíček. Živí se larvami vodního hmyzu, korýši a dalšími bezobratlími (Kůrka et al. 2015). Jako kuriozitu uvádíme, že způsob jeho života je dobře popsán i v jednom pohádkovém příběhu (Larri 1975). V Červeném seznamu pavouků ČR (Řezáč et al. 2015) je klasifikován jako ohrožený druh.

D. Trávníček, J. Dolanský

DT

JD

Řád | Araneae (pavouci)
Čeď | Linyphidae (plachetnatkovití)

PAVUČENKA STUPÍNKATÁ

Cinetata gradata (Simon, 1881)

Tento drobný pavouk o velikosti kolem 1,5 mm se vyskytuje v západní a střední Evropě, v Itálii a v Gruzii. U nás se objevuje velmi vzácně ve středních a vyšších polohách (Řikonín u Tišnova, Kozákov, Lánov v Podkrkonoší a Kounov v Orlických horách). Ve Zlínském kraji byl tento druh nalezen poblíž Lhoty u Vsetína (Machač 2017). Většina nálezů byla učiněna pomocí smýkáčích sítí na lesních okrajích, popřípadě v lese na bylinách a větvích stromů (Kůrka et al. 2015). V Červeném seznamu pavouků ČR (Řezáč et al. 2015) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

A. Kůrka, D. Trávníček

Řád | Araneae (pavouci)
Čeľad | Lycosidae (slíďákovití)

SLÍĎÁK TATARSKÝ

Lycosa singoriensis (Laxmann, 1770)

Náš největší pavouk s délkou těla až 30 mm, široce rozšířený v palearktické oblasti od střední Evropy přes Rusko a jižní oblasti Sibiře, Turecko, střední Asii, Írán a Čínu až po Koreu. V ČR, Rakousku a Slovinsku má západní hranici svého areálu. U nás se vyskytuje jen na Moravě, v polovině 20. století vymizel, objevil se opět na počátku 21. století (Kůrka et al. 2015). Ve Zlínském kraji byl zaznamenán u obce Hluk a bohatá populace byla nalezena na hlinitopísčitéch březích mrtvých ramen řeky Moravy v okolí Napajedel (Řezáč et al. 2008). Tento teplomilný slíďák preferuje zejména stanoviště s řídkou vegetací, kde se přes den ukrývá v podzemní noře, hluboké až 50 cm. V noci z nory vylézá a pátrá po kořisti, kterou jsou jiné druhy bezobratlých, především hmyz. V Červeném seznamu pavouků ČR (Řezáč et al. 2015) je hodnocen jako téměř ohrožený druh.

A. Kůrka, D. Trávníček

RŠ

JD

PS

Řád | Araneae (pavouci)
Čeleď | Lycosidae (slíďákovití)

SLÍĎÁK BŘEHOVÝ

Arctosa cinerea (Fabricius, 1777)

Pavouk je široce rozšířen v palearktické oblasti, nalezen byl také v Kongu. U nás v současné době přežívá na několika místech především ve východních Čechách a na střední a severní Moravě. Jedno z refugií tohoto druhu se nachází na řece Bečvě, především v místech, kde se zachovaly přirozené štěrkové břehy a lavice. U obce Skalička jeho výskyt zdokumentoval Trávníček (2017). Tato lokalita sice náleží Olomouckému kraji, ale asi pět kilometrů proti proudu na katastru obce Kladeruby ve Zlínském kraji se nachází podobný úsek řeky, kde slíďák žije také. Biotopem slíďáka břehového jsou písčité a štěrkovité břehy řek, jezer i moří, které nejsou zastíněny vegetací (Kůrka et al. 2015). Změny v naší krajině způsobené činností člověka, především regulace a úpravy říčních koryt a znečišťování povrchových vod, způsobily vymizení tohoto druhu na řadě lokalit. V Červeném seznamu pavouků ČR (Řezáč et al. 2015) je klasifikován jako kriticky ohrožený druh.

D. Trávníček

Řád | Araneae (pavouci)
Čeleď | Salticidae (skákavkovití)

SKÁKAVKA KOVOVÁ

Heliophanus patagiatus (Thorell, 1875)

Rozšíření tohoto druhu sahá od Evropy přes střední Asii až do Mongolska a Číny. V ČR je skákavka kovová zatím známa jen z NPP Skalická Morávka u Frýdku-Místku a šterkových lavic řeky Bečvy, které se nacházejí poblíž obcí Skalička a Kladeruby na pomezí Olomouckého a Zlínského kraje (Dolanský et al. 2019). Obývá holé kamenité břehy, kde si pod kameny staví pavučinové úkryty (Kůrka et al. 2015). Jedná se o jednoho z nejzácnějších zástupců naší arachnofauny, je zařazen mezi kriticky ohrožené druhy (Řezáč et al. 2015).

D. Trávníček, J. Dolanský

Řád | Opiliones (sekáči)
Čeď | Nemastomatidae (žlaznatkovití)

ŽLAZNATKA SLOVENSKÁ

Paranemastoma kochi (Nowicki, 1870)

Žlaznatka slovenská je endemitem Karpatského oblouku. Doposavad byla prokázána v Polsku, ČR, na Slovensku a v Rumunsku. U nás je známa z Beskyd a její výskyt byl předpokládán i v Bílých Karpatech (Bezděčka 2010), což potvrdily nedávné dosud nepublikované nálezy z NPR Javorina, a druh tedy náleží i do fauny Zlínského kraje. Tento sekáč je vázaný na zachovalé původní lesní porosty a zdržuje se ve vyšších nadmořských výškách zejména v blízkosti prameništ a drobných vodních toků. Kvůli omezenému množství vhodných habitatů byl zařazen mezi zranitelné druhy (Hejda et al. 2017).

P. Bezděčka, D. Trávníček

PB

FT

FT

Řád | Opiliones (sekáči)
Čeleď | Phalangidae (sekáčovití)

SEKÁČ VYKLENUTÝ

Egaenus convexus

Sekáč vyklenutý je rozšířen od Černého moře a severu Balkánského poloostrova až do jihovýchodního Polska. V ČR se nachází severozápadní hranice jeho rozšíření, zaznamenan byl na jižní a jihovýchodní Moravě (např. Bílé Karpaty, Znojensko, NP Podyjí). V Bílých Karpatech se vyskytuje v jižní části pohoří (Bezděčka 2001), nové dosud nepublikované nálezy jeho rozšíření posunují až do Zlínského kraje. Tento teplomilný druh obývá stepní a lesostepní biotopy, světlé lesy, okraje lesů a vyskytuje se i na loukách. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje mezi téměř ohroženými druhy (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, P. Bezděčka

Řád | Opiliones (sekáči)
Čeleď | Phalangidae (sekáčovití)

SEKÁČ HŘEBENOVÝ

Zachaeus crista (Brullé, 1832)

Sekáč hřebenový se vyskytuje ve střední Evropě, na Balkáně, v Itálii a Turecku. Naším územím probíhá severozápadní hranice výskytu tohoto druhu, doposavad je znám pouze z několika lokalit v Bílých Karpatech, některé z nich se nacházejí ve Zlínském kraji: Žitková a okolí obce Vyškovec (Bezděčka 2000). Tento sekáč se vyskytuje hlavně na osluněných biotopech, jako jsou lesostepi, sušší louky či osluněné okraje lesů. Žije na zemi mezi vegetací, někdy se zdržuje pod kameny či kusy dřeva, občas vylézá na nižší vegetaci či kmeny stromů. Aktivní je převážně v noci. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen mezi téměř ohrožené druhy (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, P. Bezděčka

OM

OM

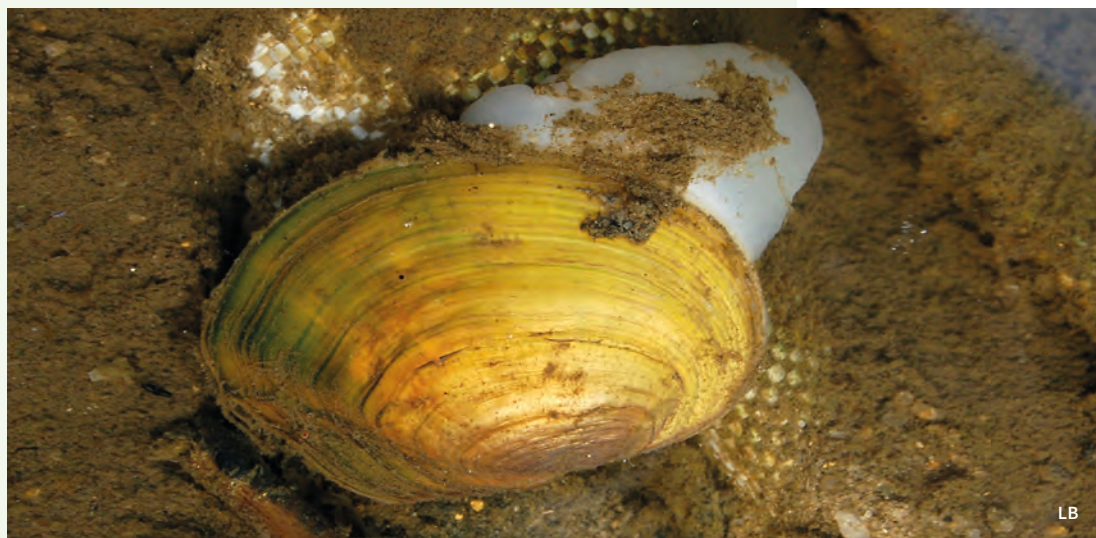
Řád | Unionida
Čeleď | Unionidae (velevrubovití)

ŠKEBLE RYBNIČNÁ

Anodonta cygnea (Linnaeus, 1758)

Škeble rybničná má široké eurosibiřské rozšíření. V ČR je největší počet nálezů soustředěn v Polábí, v jihočeských pánvích, v Dolnomoravském a přiléhající části Dyjsko-svrateckého úvalu. Naprostá většina dokladů ve Zlínském kraji je koncentrována do nivy řeky Moravy přibližně od Chropyně a Kroměříže směrem na jih (Beran 2019). Postupné znečišťování vod, vodohospodářské zásahy spolu s intenzivním hospodařením na rybnících měly za následek oslabení populací nebo dokonce jejich zánik na řadě dřívějších lokalit. V aktuálním Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je škeble rybničná klasifikována jako zranitelný druh (Hejda 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožený.

D. Trávníček, M. Horský

LB

MHo

Řád | Unionida
Čeď | Unionidae (velevrubovití)

VELEVRUB TUPÝ

Unio crassus (Philipsson, 1788)

Jedná se o evropský druh, který v některých oblastech ČR patřil dříve k natolik hojným, že se jím krmila i hospodářská zvířata. Postupně na značné části našeho území vymizel a dnes se vyskytuje poměrně vzácně ve zbytkových populacích na některých menších tocích, např. v povodí Nežárky, Blatnice, Oslavy, Rokytné, Dyje, Bečvy. K Bečvě se vztahují i recentní nálezy ze Zlínského kraje, další jsou pak v povodí Moravy na Kroměřížsku (Beran 2019). I když výzkumy naznačují, že na některých místech dochází k nárůstu populací a velevrub tupý se znovu objevil i na některých historických lokalitách, tak v Červeném seznamu figuruje mezi ohroženými druhy (Hejda 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožený.

D. Trávníček, M. Horsák

LB

LB

Řád | Decapoda (desetinožci)
Čeleď | Astacidae (rakovití)

RAK ŘÍČNÍ

Astacus astacus (Linnaeus, 1758)

Rak říční je rozšířen ve střední, východní a severní Evropě, na západ zasahuje do Francie, byl vysazen ve Velké Británii. V ČR žije roztroušeně po celém území tam, kde se zachovaly biotopy vyhovující jeho nárokům. Totéž platí pro Zlínský kraj, potoky s jeho výskytem se nacházejí i v blízkém okolí Zlína. Obývá potoky a říčky, ale může žít i v jezerech a přehradách. Vyžaduje kamenité dno s dostatkem úkrytů a relativně čistou vodu. Jedná se o tvora s noční aktivitou, živí se drobnými živočichy, mršinami a nepohrde ani rostlinnou stravou. Raci říční jsou velmi citliví na kvalitu a chemické složení vody, dalším ohrožujícím faktorem je regulace vodních toků. Velké nebezpečí představuje i vysazování nepůvodních druhů raků ze Severní Ameriky, kteří šíří račí mor, jenž decimuje evropské populace. Rak říční je významným ukazatelem zachovalého biotopu, v Červeném seznamu je zařazen mezi zranitelné druhy (Hejda et al. 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

D. Trávníček

DT

DT

DT

Řád | Pulmonata (plicnatí)
Čeď | Clausiliidae (závratkovití)

VŘETENKA ŠEDIVÁ

Bulgarica cana (Held, 1836)

Vřetenka šedivá je rozšířena ve střední a východní Evropě. V ČR je těžiště jejího výskytu na Moravě v karpatských pohořích, v Čechách se vyskytuje pouze na jihovýchodní Šumavě. Nejvíce nálezů ve Zlínském kraji je doloženo ze severní části Bílých Karpat – okolí Valašských Klobouk, Brumova-Bylnice a Nedašova (Dvořáková et al. 2011). Tento plž je vázaný na zachovalé lesní porosty pralesovitého charakteru. Jde o relikv z klimatického optima holocénu. V červeném seznamu ohrožených druhů ČR je klasifikována jako ohrožený druh (Hejda 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

Řád | Littorinimorpha
Čeď | Hydrobiidae (praménkovití)

VÝVĚRKA SLOVENSKÁ

Alzoniella slovenica (Ložek et Brtek, 1964)

Jedná se o endemický druh severozápadního Slovenska a východní Moravy. Ve Zlínském kraji jsou její nálezy soustředěny do střední části Bílých Karpat (Beran et Horsák 2001). Vývěrka slovenská obývá specifické prostředí – podzemní puklinové vody. Na Moravě je známo cca 20 lokalit, kde byl tento druh prokázán. S ohledem na tuto skutečnost je v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR hodnocena jako zranitelný druh (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

MHo

MHo

Řád | Pulmonata (plicnatí)
Čeď | Limacidae (slimákovití)

MODRANKA KARPATSKÁ

Bielzia coerulans (M. Bielz, 1851)

Modranka karpatská žije v zemích karpatského oblouku. V ČR je rozšířena na Moravě, obývá vlhké horské lesy, lze ji najít pod kůrou stromů či pařezů, pod padlými kmeny či v listovém opadu. Ve Zlínském kraji se vyskytuje v severozápadní části Bílých Karpat – okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Brumova-Bylnice, Žitkové (Dvořáková et al. 2011), zaznamenána byla i v Hostýnských a Vizovických vrších a Beskydech a Javornících. V aktuálním Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je uvedena v kategorii téměř ohrožených druhů (Hejda 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

MHo

MHo

Řád | Pulmonata (plicnatí)
Čeď | Orculidae (sudovkovití)

SUDOVKA SKALNÍ

Orcula dolium (Draparnaud, 1801)

Sudovka skalní se vyskytuje v zemích, kam zasahují alpská a karpatská pohoří. Z Čech není známa, na Moravě se objevuje roztroušeně, vázána je na vápencové a vápnité podloží, hojnější je u nás pouze v Bílých Karpatech. Ve Zlínském kraji je rozšířena ve středních a vyšších polohách Bílých Karpat (Dvořáková et al. 2011), kde vyhledává zastíněná lesní místa s vyšším obsahem karbonátů v půdě. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je klasifikována jako téměř ohrožený druh (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

MHo

MHo

Řád | Pulmonata (plicnatí)
Čeď | Pristilomatidae

SKELNIČKA KARPATSKÁ

Vitrea transsylvanica (Clessin, 1877)

Tento evropský druh se na území ČR vyskytuje roztroušeně na Moravě, v Čechách je známo jen několik izolovaných nálezů u České Třebové, na Ještědu a na Šumavě (Horsák et al. 2013). Ve Zlínském kraji je recentně doložena v NPR Javorina (Dvořáková et al. 2011). Vyhledává horské vlhké lesy, kde se zdržuje pod opadem při úpatí skalních výchozů. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je klasifikována jako zranitelný druh (Hejda 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

Řád | Pulmonata (plicnatí)
Čeleď | Vertiginidae (vrkočovití)

VRKOČ BAŽINNÝ

Vertigo moulinsiana (Dupuy, 1849)

Vrkoč bažinný se vyskytuje v Evropě, u nás je považován za reliktní druh ze staršího až středního holocénu. V současnosti se u nás vykytuje hojněji pouze na Kokořínsku. Na Moravě jsou izolované nálezy známy ze Znojemska, Ždánického lesa, Hodonínska a Bílých Karpat (Horsák et al. 2013). Všechny dosud známé výskyty v Bílých Karpatech se nacházejí na území Zlínského kraje – pěnovcová prameniště v PR Hutě u Žitkové a v okolí Studeného vrchu u Suché Lozi (Dvořáková et al. 2011). Nedávno byla nová a silná populace doložena v PR Hrnčárky (M. Horsák lgt., 3.10.2020), naopak populace na Studeném vrchu je pod silným tlakem vlivem pastvy. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je hodnocen jako ohrožený druh (Hejda 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

RC

MHo

Řád | Architaenioglossa
Čeď | Viviparidae (bahenkovití)

BAHENKA ŽIVORODÁ

Viviparus contectus (Millet, 1813)

Areál bahenky živorodé je označován jako evropsko-západosibiřský. V ČR se jedná o relativně běžný druh, který se ale vyskytuje pouze v nižších polohách. Její nálezy jsou soustředěny do Polabí, Poodří, Dolnomoravského a Dyjsko-svrateckého úvalu. Ve Zlínském kraji se vyskytuje v Pomoraví na Kroměřížsku (Beran 2002). Preferuje prohřáté, bohatě zarostlé tůně, rybníky, slepá ramena a vodní příkopy s bahnitým dnem. Bahenka živorodá je na našem území považována za ubývající druh a v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje mezi zranitelnými druhy (Hejda 2017).

D. Trávníček, M. Horsák

LB

MHo

Řád | Hemiptera (polokřídlí)
Čeď | Alydidae (nohatěnkovití)

NOHATĚNKA VELKÁ

Megalotomus junceus (Scopoli, 1763)

Areál tohoto druhu se rozprostírá v jižní části eurosibiřské oblasti. Nohatěnka velká je v ČR známá pouze z jihovýchodní Moravy. Na území ČR nebyla zaznamenána padesát let, a proto byla u nás považována za vymizelý taxon. V roce 2007 však byla znovu nalezena u Starého Hrozenkova (Hradil et al. 2008) a tato lokalita ve Zlínském kraji je tedy jediným recentním výskytem na našem území. Ploštice je potravně vázána na bobovité rostliny. Z výše uvedených důvodů byla v novém vydání Červeného seznamu přeřazena z regionálně vyhynulých druhů do kriticky ohrožených (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, P. Kment

Řád	Hemiptera (polokřídlí)
Podřád	Auchenorrhyncha (křísi)
Čeleď	Cercopidae (pěnodějkovití)

PĚNODĚJKA KÝLNATÁ

Cercopis arcuata (Fieber, 1844)

Obývá jižní části střední a východní Evropy a střední a východní Středomoří. V ČR se vyskytuje pouze na východní Moravě, kde také dosahuje severní hranice svého rozšíření. Ve Zlínském kraji byla zaznamenána v Bílých Karpatech (okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Vlárského průsmyku, Vyškovce a Horního Němčí; Malenovský et al. 2012b) a Chřibech (okolí Kostelan, Buchlovic, Starých Hutí a Jestřabic; Lauterer 1958 a nepublikované údaje ze sbírek Moravského zemského muzea v Brně). Je zde místy hojná v podrostu světlych lesů, podél lesních cest a na mezofilních loukách a pastvinách. Od pěnodějky nížinné, *C. sanguinolenta* (Scopoli, 1763), se liší menšími rozměry těla, zavalitějším tvarem, jednobarevně červeným lemem zadečku při pohledu zespod, přítomností kýlu mezi jednoduchými očky na temeni hlavy a strukturou samčího kopulačního orgánu. Stejně jako příbuzné druhy pěnodějek z čeledi Cercopidae je i pěnodějka kýlnatá v dospělosti výstražně černo-červeně zbarvená a schopná tzv. reflexního krvácení (při ohrožení z chodidel vylučují kapku páchnoucí tekutiny, která je pro mnoho jejich přirozených nepřátel zřejmě toxická). V červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

I. Malenovský, D. Trávníček

LT

MP

Řád	Hemiptera (polokřídlí)
Podřád	Auchenorrhyncha (křísi)
Čeleď	Cicadellidae (křískovití)

KŘÍSEK KARPATSKÝ

Handianus flavovarius (Herrich-Schäffer, 1835)

Areál tohoto kříška sahá od východních částí střední Evropy až na Sibiř k pohoří Altaj. V ČR se vyskytuje pouze na východní Moravě, kde probíhá západní hranice jeho rozšíření. Ve Zlínském kraji je poměrně hojný v Bílých Karpatech, nalezen byl na řadě lokalit v okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Brumova-Bylnice, Vyškovce, Strání, Horního Němčí, Slavkova a Boršic u Blatnice (Malenovský et Lauterer 2012b, Malaníková 2016). Vyskytuje se také ve Vizovických (Petrůvka), Hostýnských (Rusava) a Vsetínských (PR Losový u Huslenek) vrších (Malenovský et Lauterer 2012b a nepublikované údaje ze sbírek Moravského zemského muzea v Brně). Preferuje suché, druhově bohaté louky a pastviny, pravděpodobně je potravně vázán na bobovité byliny. Dospělci se vyskytují od května do září. Samec je nápadný dvěma podélnými černými proužky na každém křídle, křídla samic jsou jednobarevně šedozelená. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je kříšek karpatský klasifikován jako téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

I. Malenovský, D. Trávníček

LT

IM

Řád	Hemiptera (polokřídlí)
Podřád	Auchenorrhyncha (křísi)
Čeleď	Cicadidae (cikádovití)

CIKÁDA CHLUMNÍ

Cicadetta montana (Scopoli, 1772)

Cikáda chlumní je široce rozšířena v Evropě včetně Velké Británie, na sever až do jižního Švédska. V ČR se vyskytuje roztroušeně po celém území. Ve Zlínském kraji byla zjištěna v Beskydech (Prostřední Bečva), Vsetínských (Vsetín-Jasenice a PP Ježůvka; Hrabec et al. 2017), Hostýnských (Držková, Hostýn, Mikulůvka) a Vizovických vrších (Petrůvka, Polichno, okolí Vizovic), Bílých Karpatech (PR Ploščiny; Malenovský et al. 2012b), Pracké vrchovině (Hradčovice, Pracké), Chříbech (Roštín, Střílky; Krejčířek 1962) a Litenčické pahorkatině (NPR Strabišov-Oulehla). Cikáda chlumní obývá světlé lesy, lesní okraje, mýtiny a výslunné travnaté stráně s rozptýlenými stromy a křovinami, v ČR od nížin až do nadmořských výšek přes 700 m. Vývoj larev probíhá v půdě na kořenech dřevin a trvá několik let. Dospělci se pak od května do začátku července obvykle zdržují v korunách stromů. Samci se ozývají souvislým cvrčením, přerušovaným většinou až po 20–40 s, čímž se cikáda chlumní liší od ostatních, morfologicky jinak velmi podobných druhů rodu *Cicadetta*. Kvůli vysoké frekvenci (maximální intenzita zvuku je okolo 13 kHz) jsou akustické signály cikády chlumní zachytitelné pouze lidmi s dobrým sluchem. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je cikáda chlumní zařazena v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

I. Malenovský, D. Trávníček

BK

DT

PS

Řád	Hemiptera (polokřídlí)
Podřád	Sternorrhyncha (mšicosaví)
Čeleď	Trioziidae (merulovití)

MERULE KOPRETINOVÁ

Trioza chrysanthemi (Löw, 1877)

Žije ve střední, severní a východní Evropě. V ČR jde o vzácný druh, který je vázán na druhově bohaté louky a pastviny v podhorských oblastech a horách (Jeseníky, Krkonoše, Krušné hory), kde vystupuje až do subalpínského pásma. Ve Zlínském kraji se vyskytuje v Javorníkách (okolí Halenkova; Malenovský et al. 1997) a Bílých Karpatech (okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Starého Hrozenkova, Vyškovce, Lopeníku a Horního Němčí; Malenovský et al. 2012a). Hostitelskými rostlinami jsou kopretiny (*Leucanthemum* spp.), na jejichž listech larvy od června do října tvoří drobné jamkovité háčky. Dospělci bývají nejčastěji nalézáni na větvích jehličnanů (zejména smrku), na nichž přezimují. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR merule kopretinová figuruje mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017).

I. Malenovský, D. Trávníček

Řád	Hemiptera (polokřídlí)
Podřád	Sternorrhyncha (mšicosaví)
Čeleď	Trioziidae (merulovití)

MERULE JARMANKOVÁ

Trioza schrankii (Flor, 1861)

Je rozšířena v horách jihozápadní, střední a východní Evropy. V ČR byla dosud nalezena jen v Blanském lese v jižních Čechách a ve Zlínském kraji, kde se vyskytuje v Hostýnských vrších (okolí Rusavy) a Bílých Karpatech (okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Brumova-Bylnice, Vyškovce, Lopeníku a v NPR Porážky) (Lauterer et Malenovský 2002, Malenovský et Lauterer 2012a). Obývá mezofilní, druhově bohaté louky a lesní lemy, kde její ploše oválné larvy žijí jednotlivě na spodní straně listů jarmanky větší (*Astrantia major*). Tmavě zbarvení dospělci bývají k nalezení téměř po celý rok, přezimují na smrku. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR byla merule jarmanková zařazena mezi zranitelné druhy (Hejda et al. 2017).

I. Malenovský, D. Trávníček

GS

GS

MH

Řád | Hemiptera (polokřídlí)
Čeleď | Aradidae (podkornicovití)

PODKORNICE OSIKOVÁ

Mezira tremulae tremulae (Germar, 1822)

Podkornice osiková je palearktickým diskontinuálně rozšířeným druhem plošnice. Z ČR jsou dosud známy pouze tři nálezy, a to z lokality Hluboká nad Vltavou (Kment et al. 2003), z jižní Moravy z NPR Křivé jezero (Ezer 2019) a nejnověji ze Zlínského kraje z Vlárského průsmyku z PR Sidonie (Konvička 2020). Podkornice osiková je vzácný druh žijící v prasklinách nebo pod volnou kůrou starých pahýlů a kmenů listnatých stromů porostlých dřevokaznými houbami (nejčastěji buk, bříza, dub, jasan, javor, lípa, ořech, topol). Jedná se o druh striktně vázaný na přírodně zachovalé, a na mrtvé dřevo velmi bohaté, pralesní porosty. Ohrožený je kácením starých porostů a odstraňováním ležících i stojících mrtvých stromů. Druh byl v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) zařazen do kategorie regionálně vyhynulý, po současných nálezech by však měl být dle kritérií IUCN zařazen do kategorie kriticky ohrožený (Ezer 2019).

O. Konvička

Řád | Hemiptera (polokřídlí)
Čeď | Miridae (klopuškovití)

KLOPUŠKA ČERNONOHÁ

Criocoris nigripes (Fieber, 1861)

Tato klopuška je rozšířena v západní části eurosibiřské oblasti včetně Kavkazu. Starší izolované nálezy z ČR pocházejí z okolí Milíkova u Stříbra a z rašelinišť poblíž Karlovy Studánky v Jeseníkách. Ve Zlínském kraji je široce rozšířena v Bílých Karpatech (okolí Valašských Klobouk, Nedašova, Brumova-Bylnice, Vyškovce), kde je charakteristickým druhem květnatých druhově bohatých luk (Kment et Baňar 2012). Potravně je vázána na svízele (*Galium* s. l.). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je uvedena mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, P. Kment

Řád | Hemiptera (polokřídílí)
Čeď | Miridae (klopuškovití)

KLOPUŠKA BÍLOJETELOVÁ

Heterocapillus tigris (Mulsant et Rey, 1852)

Druh se vyskytuje v severním Středomoří a zasahuje až do střední Evropy. V ČR je tato klopuška známa pouze z Moravy, kde je její výskyt omezen na Pannonicum a Bílé Karpaty. V rámci Zlínského kraje jsou pozoruhodné nálezy z Hostětína a Nedašova, poněvadž se nacházejí na severní hranici areálu tohoto druhu (Kment et Baňář 2012). Jak napovídá druhové jméno, je potravně vázána na bílojetel (*Dorycnium* spp.). Vyhledává teplé exponované polohy především na vápníkem bohatých půdách. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je uvedena mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017).

D. Trávniček, P. Kment

Řád | Hemiptera (polokřídlí)
Čeleď | Miridae (klopuškovití)

KLOPUŠKA CHRATAVCOVÁ

Placochilus seladonicus (Fallén, 1807)

Tato klopuška je rozšířena v západní části eurosibiřské oblasti, její výskyt zasahuje až do Turecka a Íránu. V Čechách je známo jen několik sporadických nálezů, na Moravě je charakteristickým druhem na suchých až mezofilních loukách, nicméně znalosti o jejím rozšíření v ČR jsou chabé. Ve Zlínském kraji byla zjištěna na řadě míst v Bílých Karpatech (okolí Nedašova, Brumova-Bylnice, Luhačovic, Bánova, Žitkové, Lopeníku a Starého Hrozenkova), kde je charakteristickým druhem květnatých luk (Kment et Baňar 2012). Je vázána na chrastavec rolní (*Knautia arvensis*) a hlaváče (*Scabiosa* spp.), vyhledává xerothermní stanoviště s vápnitými půdami. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017).

D. Trávníček, P. Kment

Řád | Hemiptera (polokřídlí)
Čeleď | Pentatomidae (kněžicovití)

KNĚŽICE JALOVCOVÁ

Chlorochroa juniperina juniperina (Linnaeus, 1758)

Široce rozšířený palearktický druh známý ve většině Evropy, v severní Africe a zasahuje až na Dálný Východ. V ČR velmi lokální a vzácná ploštice, více nálezů pochází pouze z východní Moravy. Ve Zlínském kraji byla zjištěna v Bílých Karpatech, v Hostýnských vrších, v Javorníkách, Vsetínských vrších i Moravskoslezských Beskydech (Hradil et al. 2008, AOPK ČR 2020). Obývá současné i bývalé pastviny s výskytem jalovce obecného, na němž přirozeně žije. Na Soláni byla poprvé nalezena také na zeravu západním. Kněžice je ohrožena ubýváním jalovcových pastvin a s nimi i živné dřeviny. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikována jako kriticky ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Hydroida (nezmaři)
Čeď | Olindiasidae

MEDÚZKA SLADKOVODNÍ

Craspedacusta sowerbii (Lankester, 1880)

Medúzka sladkovodní původně žila v Číně, postupně se zásluhou obchodní přepravy rozšířila po celém světě a kromě Antarktidy se vyskytuje na všech kontinentech. První nález na území ČR pochází z roku 1930, kdy byla zaznamenána ve Vltavě. V současné době je známa přibližně z 10 lokalit po celé republice. Ve Zlínském kraji byl její výskyt poprvé doložen v roce 2014 v Kurovickém lomu (Trávníček 2014) a o dva roky později byla pozorována v rybníku Křešov u Slopného. Medúzka sladkovodní má dvě vývojová stádia – nenápadný polyp, jenž je přisedlý k podkladu, a pohyblivé medúzy. Aby se vyvinulo stádium medúz, musí teplota vody na delší čas stoupnout nad 20°C, tedy v našich podmínkách bývají většinou pozorovány v srpnu.

D. Trávníček

PT

PT

DT

Řád | Hymenoptera (blanokřídlí)
Čeleď | Scolidae (žahalkovití)

ŽAHALKA ŽLUTÁ

Scolia hirta (Schrank, 1781)

Žahalka žlutá je mediteránní druh, který zasahuje svým rozšířením do střední Evropy. V ČR byla donedávna poměrně vzácná, ale v posledních letech se objevuje na místech, kde dosud nebyla známa. Ve Zlínském kraji byla zaznamenána prakticky v celém Pomoraví a existují nová pozorování na řadě míst v nižších polohách Vizovických vrchů. Žahalky preferují stepní lokality, s oblibou sedají na máčky (*Eryngium*) nebo bělotrny (*Echinops*). Samičky paralyzují larvy zlatohlávků nebo chroustů a kladou do nich vajíčka. Vylíhlé larvičky se živí tkáněmi hostitele, ten posléze hyne. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR figuruje mezi téměř ohroženými druhy (Hejda 2017).

D. Trávníček

Řád | Mantodea (kudlanky)
Čeleď | Mantidae (kudlankovití)

KUDLANKA NÁBOŽNÁ

Mantis religiosa (Linnaeus, 1758)

Kudlanka nábožná je rozšířena ve střední a jižní Evropě, na východě se vyskytuje v centrálním a jižním Rusku, zasahuje též do tropické Asie a Afriky. S přepravou zboží byla zavlečena na východ USA. V ČR byl její výskyt limitován na nejteplejší místa na Moravě, avšak od druhé poloviny 90. let 20. století nastala mocná expanze tohoto druhu na sever a západ, rovněž i do vyšších poloh. V současnosti je souvisle rozšířena prakticky po celé Moravě a východních Čechách, v Polabí, na Českomoravské vysočině a objevuje se na Třeboňsku. Ve Zlínském kraji ji lze spatřit i v centrech měst. Tato expanze pravděpodobně souvisí s abnormálně suchým a teplým obdobím, které u nás panuje asi posledních 30 let. Jestliže se obnoví charakter počasí odpovídající dřívějším dobám, je pravděpodobné, že kudlanky na nově osídlených územích opět vymizí. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR si zatím uhájila místo mezi zranitelnými druhy (Hejda 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

D. Trávníček

Řád | Mecoptera (srpice)
Čeleď | Panorpidae (srpicovití)

SRPICE REZAVÁ

Panorpa cognata (Rambur, 1842)

Areál srpice rezavé sahá od jižní Skandinávie po Sicílii a od Anglie a Skotska až po Permskou oblast na Urale. V Čechách byla zjištěna na Kokořínsku, v Českém středohoří a na Třeboňsku. Na Moravě je hojnější především na jihu a jihovýchodě. Ve Zlínském kraji byla dokladována z okolí obcí Strání, Lopeník, Žitková v Bílých Karpatech, z PR Vrchové u Drslavic a poblíž obcí Staré Hutě, Salaš a Osvětímány v Chříbech (Dvořák et Bezděčka 2012). Preferuje otevřená a mírně zastíněná stanoviště nížin a pahorkatin, zejména louky s teplomilnými travino-bylinnými porosty a s rozptýlenými soliterními mohutnými stromy, ale nalezena byla i ve světlých lesích a xerothermních zatrávněných sadech. Od jiných našich druhů se tato srpice odlišuje rezavými pruhy a skvrnami na křídlech; ostatní je mají černé. V aktuálním Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je hodnocena jako téměř ohrožený druh.

D. Trávníček, L. Dvořák

Řád | Neuroptera (sítokřídlí)
Čeď | Mantispidae (pakudlankovití)

PAKUDLANKA JIŽNÍ

Mantispa styriaca (Poda, 1761)

Pakudlanka jižní je náš jediný zástupce čeledi pakudlankovití, přičemž další zástupci této čeledi jsou rozšířeni zejména v tropech. Pakudlankovití mají velmi komplikovaný poloparazitický způsob života larev, které se vyvíjejí buď v hnízdech vos, nebo ve vaječných kokonech pavouků. Od ostatních sítokřídých se odlišují nápadně dlouhou, pohyblivou předohrudí, nesoucí přeměněný uchvacovací první pár noh, který má velmi podobnou stavbu i funkci jako u kudlanek, se kterými ale nejsou příbuzné. S dospělci pakudlanky jižní se můžeme setkat od června do srpna na xerothermních biotopech, vyhovuje jim lesostepní krajina nebo rozvolněné dubové lesy, přičemž jedinci sedí na solitérních keřích nebo stromech a aktivně loví drobné bezobratlé. Na území České republiky byl druh v minulosti uváděn jen z nejteplejších oblastí jižní Moravy, ve Zlínském kraji byl druh nalezen v posledních letech v oblasti Uherskobrodsko (Drslavice, Újezdec) a Zlínska (Doubravy), podrobněji v práci, kterou publikovali Šnajdarová et Šnajdara (2019). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je cikáda chlumní zařazena v kategorii zranitelný (Hejda et al. 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

M. Šnajdarová, P. Šnajdara

MS

PS

Řád | Notostraca (listonozi)
Čeleď | Triopsidae

LISTONOH JARNÍ

Lepidurus apus (Linnaeus, 1758)

Listonoh jarní se vyskytuje na rozsáhlém území palearktické oblasti. Jeho recentní rozšíření v ČR se kryje s místy, kde se zachovaly zbytky lužních lesů a podmáčené louky – oblasti ve středním Polabí, ve středním a dolním Podyjí a Pomoraví. Nejpočetnějšího výskytu dosahuje na dolních tocích Dyje a Moravy. V Polabí, kde je hydrologický režim vážněji narušen, populace listonoha slábnou. Ve Zlínském kraji byl recentně prokázán u Kojetína, Chropyně, Hulína, Kvasic, Střížovic, Uherského Hradiště a Starého Města (Merta et al. 2016). Objevuje se na jaře (duben a květen) v periodických tůních a depresích po tání sněhu, kdy stoupne hladina podzemních vod. Také žije na zaplavovaných aluviálních loukách, v rozlivech s vodní vegetací a v zatopených proláklínách podél železničních násypů a hrází. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je klasifikován jako ohrožený druh (Hejda et al. 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

D. Trávníček, L. Merta

Řád | Notostraca (listonozi)
Čeď | Triopsidae

LISTONOH LETNÍ

Triops cancriformis (Bosc, 1801)

Listonoh letní je rozšířený na rozsáhlém území Evropy, severní Afriky a Asie. V ČR je většina recentních známých lokalit soustředěna do bývalých či současných vojenských cvičišť (např. Mladá, Ralsko, Hradiště, Brdy-Jinice, Libavá). Nejvíce lokalit mimo cvičiště se nachází v panonské části jižní a střední Moravy, kde listonozi obývají zejména polní biotopy, méně často také plůdkové rybníky. Po vydatnějších srážkách mezi pozdním jarem a podzimem, kdy se na polích vytvářejí rozsáhlejší rozlivy, zde může dojít k masovému výskytu listonohů, zejména pak v aluviu Moravy a Dyje. Ve Zlínském kraji byl druh v posledních letech zaznamenán poblíž Uherského Hradiště, Starého Města a Polešovic (Merta et al. 2016). Během sezóny lze zaznamenat více generací v závislosti na srážkách a teplotě vody. Nejvíce nálezů listonoha letního spadá do období mezi červnem a zářím. V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je uveden mezi zranitelnými druhy (Hejda et al. 2017). Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie kriticky ohrožený.

D. Trávníček, L. Merta

PS

PS

MH

Řád | Odonata (vážky)
Čeleď | Cordulegastridae (páskovcovití)

PÁSKOVEC VELKÝ

Cordulegaster heros (Theischinger, 1979)

Páskovec velký je rozšířen od nejnižnější části Balkánského poloostrova až po střední Evropu. Těžiště areálu leží ve Slovinsku, severním Chorvatsku a východním Rakousku. Jeho areál nepatrně zasahuje do severní Itálie, na jihovýchod pokračuje přes Maďarsko, Srbsko, na jih pak přes Bosnu a Hercegovinu po Makedonii až do Řecka. Na severu jeho disjunktní areál zahrnuje jižní úpatí Karpat na Slovensku a jižní Ukrajině. Na území ČR se nachází jeho areál (samostatný ostrov areálu) v Chřibech ve Zlínském kraji. Tento faunisticky významný nález učiněný na Buchlovickém potoce v obci Buchlovice publikovali Staufer et Holuša (2010). Následně Holuša et al. (2011) potvrdili přítomnost larev a tedy výskyt trvalé populace. Biotopem jsou lesní úzké meandrující potoky s náplavami písčitých a hlinitopísčitých sedimentů. Životaschopná populace byla zjištěna celkem na sedmi potocích, především Kudlovickém a Jankovickém potoce, které se nacházejí na Uherskohradištsku ve východních partiích Chřibů (Holuša et al. in prep.). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikován jako ohrožený druh.

O. Holuša, D. Trávníček

Řád | Odonata (vážky)
Čeled' | Libellulidae (vážkovití)

VÁŽKA BĚLOÚSTÁ

Leucorrhinia albifrons (Burmeister, 1839)

Vážka běloústá je rozšířena v eurosibiřské oblasti, centrum výskytu se nachází v severním a východním Polsku, jižním Švédsku, jižním Finsku, v pobaltských zemích, Bělorusku a evropské části Ruska. Na území ČR jsou její nálezy sporadické, nejpočetnější populace se vyskytují v oblasti Českolipska, Žďárských vrchů, v ostatních částech republiky se jedná o sporadické nálezy (většinou migrující jedinci). Ve Zlínském kraji ji poprvé zaznamenal Červenka (2001) u Malenovic a druhý nález publikoval Koleček (2010) z okolí Valašské Bystřice. V obou případech se jedná o příležitostné zálety. Vážka běloústá vyhledává biotopy s vodou oligotrofního až mezotrofního charakteru, obklopenou lesem a bohatou na ponořenou i plovoucí vegetaci, která je důležitá pro její larvy. V aktuálním Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je hodnocena jako zranitelný druh. Zákonem chráněný druh zařazený do kategorie silně ohrožený.

D. Trávníček, O. Holuša

PČe

PČe

Řád | Odonata (vážky)
Čeď | Libellulidae (vážkovití)

VÁŽKA PLAVÁ

Libellula fulva (Müller, 1764)

Ponticko-mediteránní areál od západní Francie až po Kaspické moře, ve střední Evropě ostrůvkovitý výskyt. V ČR druh na okraji svého areálu, existuje jen několik lokalit, zejména na jihovýchodě Moravy a Ostravsku, ojediněle i ve středních až severozápadních Čechách. Druh nížin, na zarostlých pomalu tekoucích struhách, kanálech, slepých ramenech řek, rybnících. Ve Zlínském kraji se vyskytuje v Pomoraví u Nedakonic (Hrouzek pers. comm. 2019). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR je zařazen v kategorii téměř ohrožený (Hejda et al. 2017).

P. Šnajdara

Řád | Opisthopora (žížaly)
Čeď | Lumbricidae (žížalovití)

ŽÍŽALA SVÍTIVÁ

Eisenia lucens (Waga, 1857)

Tato žížala je rozšířena od Pyrenejí směrem na východ přes Alpy a země Karpatského oblouku až do Rumunska a Bulharska. V ČR se vyskytuje v horských a podhorských oblastech Krkonoš, Jeseníků, Českomoravské vysočiny a v pohorích Západních Karpat. Ve Zlínském kraji její přítomnost potvrdil Pižl (2002) svými výzkumy v Bílých Karpatech, vhodné podmínky nachází v NPR Javorina. Díky specifické střevní mikroflóře je schopna živit se i jenom vlhkým rozkládajícím se dřevem. K zajímavostem patří, že její tělní tekutiny a sliz mají schopnost světélkovat (bioluminiscence), což vystihuje její vědecké i české druhové jméno.

D. Trávníček

DT

DT

Řád | Orthoptera (rovnokřídlí)
Čeleď | Acrididae (sarančovití)

SARANČE NAGYOVA

Pseudopodisma nagyi (Galvagni et Fontana, 1996)

Karpatský druh, známý jen ze severního Maďarska, České republiky a Slovenska. V ČR se vyskytuje velmi vzácně pouze v Bílých Karpatech (Kočárek et al. 2013). Ve Zlínském kraji existuje pouze jediná známá lokalita, a to NPR Porážky v katastru Slavkova u Uherského Brodu, kde jej autor textu našel v roce 2011. Žije na suchých a mezofytních (ani suchých, ani vlhkých) stanovištích. Typickým místem výskytu jsou travinobylinné porosty lesních luk a světlin, pastvin a okrajů lesů. Jedná se o bezkřídlý druh, který má tedy jen omezené možnosti šíření. Zajímavostí je, že nevydává žádné cvrčivé zvuky. Přerušení údržby lokality (kosení, pastva) na několik let, nebo naopak příliš intenzivní kosení, může způsobit zánik místních populací (Kočárek et al. 2013). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikována jako ohrožený druh.

O. Konvička

RV

PK

PK

Řád | Orthoptera (rovnokřídlí)
Čeleď | Acrididae (sarančovití)

SARANČE VRZAVÁ

Psophus stridulus (Linnaeus, 1758)

Eurosibiřský druh rozšířený od severního Španělska přes Itálii a severní Řecko až po Koreu, na severu po Skandinávii. V ČR byla v první polovině 20. století velmi hojná, v současnosti se jedná o vzácný, ustupující druh, který z většiny území vymizel (Kočárek et al. 2013). Ve Zlínském kraji se nejčastěji vyskytuje v Javorníkách a Vsetínských vrších (např. Huslenky, Halenkov), více lokalit je také na severu Bílých Karpat v okolí Nedašovy Lhoty. Nepočtenější populace v ČR žije v PP Kaňúry (Konvička et Spitzer 2008). V Hostýnských vrších žije např. v okolí Kašavy nebo Liptálu. Jedná se o horský až podhorský druh. Obývá krátkostébelné řídké trávníky s hlinitými nebo kamennými ploškami na jižně a jihozápadně orientovaných svazích. Při letu samci odhalují nápadná spodní červená křídla a vydávají hlasitý rachotivý zvuk. Ohrožení spočívá v upouštění od tradiční pastvy a extenzivního kosení (Kočárek et al. 2013). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikována jako ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Orthoptera (rovnokřídlí)
Čeleď | Acrididae (sarančovití)

SARANČE MOKŘADNÍ

Stethophyma grossum (Linnaeus, 1758)

Obývá celou Evropu po jižní Finsko, na východě po Sibiř. V ČR se vyskytuje lokálně v nivách větších řek a v rybníčních oblastech, např. na Třeboňsku, v Poodří a na Břeclavsku (Kočárek et al. 2013). Ze Zlínského kraje byl publikován nález mezi obcemi Záhlinice a Tlumačov (Konvička 2010a), dále byla saranče mokřadní zaznamenána v Lidečku a na loukách u obce Bezměrov (AOPK ČR 2020). Jedná se o vlhkomilný druh, striktně vázaný na mokřady. Obývá vlhké louky v nivách řek, slatiniště, podmáčená okolí rybníků a tůní, břehy lučních potoků a příkopů. Býložravý druh živící se zejména travami. Je citlivá na změny vodního režimu mokřadů, stejně jako na změny hospodaření. Přerušování údržby lokality (kosení, pastva) na několik let může způsobit zánik populace (Kočárek et al. 2013). V Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikována jako téměř ohrožený druh.

O. Konvička

ZP

PK

ZP

Řád | Orthoptera (rovnokřídlí)
Čeleď | Tettigoniidae (kobylnkovití)

KOBYLKA ZAVALITÁ

Polysarcus denticauda (Charpentier, 1825)

Evropský horský druh rozšířený v Pyrenejích, Alpách, Karpatech a balkánských pohořích. V ČR se jedná o vzácný druh, nejpočetnější je v CHKO Bílé Karpaty. Kromě toho se vyskytuje na dvou izolovaných lokalitách, v Čechách v okolí Jičína a na Moravě nedaleko Zlatých Hor (Kočárek et al. 2013). Ve Zlínském kraji je známá z Bílých Karpat, pouze jeden nález pochází z Vizovických vrchů z Dolní Lhoty (AOPK ČR 2020). Obývá horské a podhorské louky a travnaté stráně. Jako optimální se jeví extenzivně obhospodařované louky s vyšším a hustým porostem. Býložravý druh. Samec prozradí velmi hlasitý zpěv (Kočárek et al. 2013). V červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je klasifikována jako ohrožený druh.

O. Konvička

Řád | Spinicaudata (škeblovky)
Čeď | Leptestheriidae

ŠKEBLOVKA ROVNOHŘBETÁ

Leptestheria dahalacensis (Rüppell, 1837)

Škeblovka rovnohřbetá je rozšířená od východní části střední a severní Afriky přes jižní a východní Evropu do Asie, sever Indie a přes západní Čínu a Mongolsko až na Dálný východ. U nás její výskyt dosahuje severní hranice rozšíření v Evropě. Většina nálezů pochází z jihomoravských nížin, odkud proniká Dolnomoravským úvalem na sever. Ve Zlínském kraji byl její recentní výskyt potvrzen u Starého Města a Polešovic (Merta et al. 2016). Jedná se o letní druh, u kterého se na našem území projevuje nápadná vazba na nízkou nadmořskou výšku a teplé oblasti. Typickými biotopy druhu jsou polní rozlivy a větší kaluže na nezpevněných cestách, ale také plůdkové rybníky s jarním napouštěním. Ve střední Evropě se vyskytuje od konce dubna do října, maxima dosahuje v letních měsících. V aktuálním Červeném seznamu ohrožených druhů ČR (Hejda et al. 2017) je hodnocena jako ohrožený druh.

D. Trávníček, L. Merta

LM

JJ

AUTOŘI FOTOGRAFIÍ

AS.....Aleš Sedláček
BK.....Blanka Kopečková
BL.....Boris Loboda
DB.....David Breiter
DT.....Dušan Trávníček
DV.....Daniel Vít
EH.....Erwin Holzer
FT.....Filip Trnka
GS.....Gabriel Seljak
HB.....Hervé Bouyon
IM.....Igor Malenovský
JD.....Jan Dolanský
JDr.....Jiřina Drlíková
JJ.....Josef Jančálek
Jju.....Jan Jurníček
JP.....Jan Pelikán
JS.....Jan Sítek
JŠ.....Jozef Šeršeň
LB.....Lech Borowiec
LBe.....Luboš Beran
LK.....Lubomír Klátil
LKa.....Ladislav Kandrnál
LM.....Lukáš Merta
LP.....Lubomír Pospěch
LT.....Laco Tabi
MČ.....Martin Černý
MD.....Miroslav Dolanský
MH.....Martin Hrouzek

MHo.....Michal Horsák
MP.....Miroslav Pospíšil
MS.....Magdalena Šnajdarová
MV.....Marek Vojtíšek
OK.....Ondřej Konvička
OKk.....Ondřej Koukolík
OM.....Ondřej Machač
PB.....Pavel Bezděčka
PČ.....Petr Čížek
PČe.....Petr Červenka
PF.....Petr Filipovič
PK.....Petr Kočárek
PKm.....Petr Kment
PKr.....Pavel Krásenský
PP.....Petr Pavelčík
PS.....Pavel Šnajdara
PT.....Petr Tomáš
RC.....Radovan Coufal
RŠ.....Radek Šich
RV.....Robert Vlk
TN.....Tamás Németh
TV.....Tomáš Vrána
VH.....Vít Hotárek
VK.....Václav Křivan
VKa.....Vít Kabourek
ZP.....Zdeněk Podešva
ZV.....Zdeněk Valchář

SOUHRN

SOUHRN

Tato publikace přináší široké veřejnosti kvalitně zpracované informace o 165 nejvýznamnějších druzích chráněných a ohrožených bezobratlých, kteří žijí na území Zlínského kraje. Na její přípravě nezištně spolupracovalo několik desítek odborníků a fotografie živočichů i jejich biotopů poskytlo na pět desítek fotografů. Na základě údajů o známých nálezech a o ohrožení druhů vystavěli editoři publikaci na nejprozkoumanějších skupinách hmyzu. Vedle 54 druhů motýlů či 61 druhů brouků nechybí ani veřejnosti méně známé skupiny, mezi něž patří ploštice, křísi, sítokřídílí, blanokřídílí, rovnokřídílí nebo vážky. Pestrý svět dalších bezobratlých reprezentují pavouci a sekáči, plži a mlži či korýši. U každého druhu je stručně zmíněno celkové rozšíření, včetně situace v rámci České republiky, rozšíření ve Zlínském kraji, jeho bionomie a hlavní faktory ohrožení. U nejvýznamnějších druhů jsou ze Zlínského kraje uvedeny konkrétní lokality. Editorický tým vřele děkuje všem, kteří se na přípravě publikace podíleli.

SUMMARY

This publication brings to the general public well-processed information on 165 most important species of protected and endangered invertebrates living in the Zlín region. Dozens of experts selflessly collaborated on its preparation, and fifty photographers provided photographs of animals and occupied habitats. Based on data on known findings and known threats to the species, the editors build up the publication on the best investigated groups of insects. In addition to 54 species of butterflies and 61 species of beetles, there are also groups less known to the public, including true bugs, leafhoppers, neuropterans, hymenopterans, grasshoppers and dragonflies. The diverse world of other invertebrates is represented by spiders and harvestmen, snails, bivalves and crustaceans. General distribution, including the situation within the Czech Republic, and the distribution in the Zlín Region, species bionomy and the main threat factors are mentioned for each species. For the most important species, localities in the Zlín Region are listed. The editorial team warmly thanks all those who participated in the preparation of the publication.

REJSTŘÍK

Alucita desmodactyla	8	Euchalcia modestoides	41	Peltis grossa.	125
Acanthocinus reticulatus	76	Gasterocercus depressirostris	88	Phengaris alcon rebeli	30
Agnathus decoratus	114	Glaucopsyche alexis	27	Phengaris arion	29
Alzoniella slovenica	140	Gnorimus nobilis	116	Phengaris teleius	31
Ampedus quercicola	98	Hamearis lucina	28	Phramatobia luctifera	13
Amphipyra perflua	38	Handianus flavovarius	148	Phymatodes glabratus	78
Anodonta cygnea	136	Heliophanus patagiatus	132	Pieris bryoniae	55
Anthaxia candens	67	Heterocapillus tigripes	154	Pilemostoma fastuosa	104
Anthaxia hungarica	68	Hydaticus continentalis	93	Placochilus seladonicus	155
Apalus bimaculatus	109	Hydrophilus piceus	100	Platydema dejeani	122
Arctosa cinerea	131	Hydrovatus cuspidatus	94	Poecilionota variolosa	69
Argynnis niobe	42	Hyles euphorbiae	58	Polyommatus bellargus	34
Argyrotaea aquatica	128	Hyphoraia aulica	11	Polyommatus daphnis	32
Aricia eumedon	25	Chlorochroa juniperina	156	Polyommatus dorylas	33
Astacus astacus	138	Iphiclide podalirius	53	Polyommatus thersites	35
Atypus piceus	127	Ischnomera sanguinicollis	112	Polysarcus denticauda	171
Bembidion varicolor	72	Jordanita notata	66	Proserpinus proserpina	59
Bielzia coerulans	141	Lacon lepidopterus	97	Protaetia speciosissima	118
Bolitophagus interruptus	121	Lachnaia sexpunctata	103	Pseudopodisma nagyí	168
Boloria euphrosyne	43	Lasiocampa trifolii	21	Psophus stridulus	169
Brenthis hecate	44	Lemonia dumi	22	Pyrgus armoricanus	17
Bulgarica cana	139	Lemonia taraxaci	23	Pyrgus serratulae	18
Calosoma maderae maderae	73	Lepidurus apus	162	Rhagonycha carpathica	71
Carabus obsoletus	74	Leptestheria dahalacensis	172	Rhamnusium bicolor	79
Carabus variolosus	75	Leucorrhinia albifrons	165	Rhyparia purpurata	14
Cassida atrata	101	Libellula fulva	166	Rhysodes sulcatus	115
Cassida canaliculata	102	Limenitis camilla	45	Ropalopus ungaricus	80
Catephia alchymista	9	Limenitis populi	46	Rosalia alpina	81
Catocala electa	10	Lixus myagri	89	Saperda punctata	82
Cercopis arcuata	147	Lucanus cervus	106	Saturnia pyri	57
Ceruchus chrysomelinus	105	Lycaena alciphron	24	Satyrium ilicis	36
Cicadetta montana	149	Lycosa singoriensis	130	Satyrus spini	37
Cinetata gradata	129	Mantis religiosa	159	Scolia hirta	158
Cleoceris scoriacea	39	Mantissa styriaca	161	Sisyphus schaefferi	119
Colias myrmidone	56	Megalotomus junceus	146	Sitaris muralis	111
Coniocleonus nigrosuturatus	86	Melandrya dubia	108	Spialia sertorius	19
Cordicantharis longicollis	70	Melitaea aurelia	47	Stethophyma grossum	170
Cordulegaster heros	164	Melitaea britomartis	48	Stictoleptura erythroptera	83
Craspedacusta sowerbii	157	Melitaea cinxia	49	Stictoleptura scutellata	84
Crepidophorus mutilatus	95	Melitaea didyma	50	Triops cancriformis	163
Criocoris nigripes	153	Meloe decorus	110	Trioza chrysanthemí	150
Cucujus cinnaberinus	85	Mezira tremulae	152	Trioza schrankii	151
Cyaniris semiargus	26	Minois dryas	62	Triplax scutellaris	99
Diachrysis chryson	40	Minyops variolosus	90	Trox perrisii	124
Dolotarsus lividus	107	Mogulones diecki	91	Tyria jacobaeae	15
Donus intermedius	87	Mycetoma suturale	123	Unio crassus	137
Egaenus convexus	134	Necydalis ulmi	77	Venusia blomeri	16
Eisenia lucens	167	Neophytobius granatus	92	Vertigo moulinsiana	144
Elater ferrugineus	96	Nymphalis xanthomelas	51	Vitrea transsylvanica	143
Emus hirtus	120	Orcula dolium	142	Viviparus contectus	145
Erebia aethiops	60	Osmoderma barnabita	117	Zachaeus crista	135
Erebia ligea	61	Panorpa cognata	160	Zerynthia polyxena	54
Eriogaster catax	20	Paranemastoma kochi	133	Zygaena brizae	65
Eubranchipus grubii	126	Parasemia plantaginís	12	Zygaena carniolica	64
Eubria palustris	113	Parnassius mnemosyne	52	Zygaena ephialtes	63

LITERATURA

AOPK ČR (2020): Názevová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-09-06.

Benedíkt S., Borovec R., Fremuth J., Krátký J., Schön K, Skuhrovec J. & Trýzna M. (2010): Komentovaný seznam nosatcovitých brouků (Coleoptera: Curculionidea bez Scolytinae a Platypodinae) České republiky a Slovenska. 1. díl. Systematika, faunistika, historie výzkumu nosatcovitých brouků v České republice a na Slovensku: nástin skladby, seznam. Komentáře k Anthribidae, Rhynchitidae, Attelabidae, Nanophyidae, Brachyceridae, Dryophthoridae, Eriirhinidae a Curculionidae: Curculioninae, Bagoiinae, Baridinae, Ceutorhynchinae, Conoderinae, Hyperinae. Klapalekiana 46 (Supplementum): 1–363.

Beneš J., Konvička M., Dvořák J., Fric Z., Havelda Z., Pavlíčko A., Vrabec V., Weidenhoffer Z. (eds) (2002): Motýli České republiky: Rozšíření a ochrana I/II. SOM, Praha, 857 pp.

Beneš J., Růžička J. & Spitzer L. (2019): Novodobá expanze soumračníka podobného (*Pyrgus armoricanus* [Oberthür, 1910]) v České republice (Hesperiidae, Lepidoptera). Acta Carpathica Occidentalis, 10: 74–85.

Beneš J., Valchář Z. & Spitzer L. (2019): Recentní šíření stužkonosky topolové *Catocala elocata* (Esper, 1787) a stužkonosky vrbové *Catocala electa* (Vieweg, 1790) (Erebidae, Lepidoptera) na Valašsku. Acta Carpathica Occidentalis, 10: 68–73.

Beran L. (2019). Distribution and recent status of freshwater mussels of family Unionidae (Bivalvia) in the Czech Republic. Knowl. Manag. Aquat. Ecosyst., 420: 45.

Beran L. (2002): Vodní měkkýši České republiky - rozšíření a jeho změny, stanoviště, šíření, ohrožení a ochrana, červený seznam. Sborník Přírodovědného klubu v Uh. Hradišti, Supplementum 10, 258 pp.

Beran L. & Horskák M. (2001): Taxonomic revision of the genus *Alzoniella* (Molusca, Gastropoda) in the Czech Republic and Slovakia. Biologia, Bratislava, 56 (2): 141–148.

Bezděčka P. (2010): Sekači (Opiliones) Bílých a Bielych Karpat, pp. 47–54. In: Trávníček D. & Šušolová J. (eds): Západné Karpaty – spoločná hranica. Sborník příspěvků z II. Mezinárodního sympózia přírodovědců Trenčianského kraja a Zlínského kraje, 9.–11.VI.2010, Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 111 pp.

Bezděčka P. (2000): Příspěvek k rozšíření sekáče *Zacheus crista* (Brullé, 1832) v Bílých a Bielych Karpatech. Sborník Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti, 5: 223–227.

Bezděčka P. (2001): Příspěvek k rozšíření sekáče *Egaenus convexus* v Bílých a Bielych Karpatech. Sborník Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti, 6: 78–81.

Boukal D. S. (2007): Čeď / Family Psephenidae (vejčítcovití / water penny beetles). Pp. 263–265. In: Boukal D. S., Boukal M., Fikáček M., Hájek J., Klečka J., Skalický S., Štastný J. & Trávníček D. (2007): Katalog vodních brouků České republiky. (Coleoptera: Sphaeriidae, Gyridae, Haliplidae, Noteridae, Hygrobiidae, Dytiscidae, Helophoridae, Georissidae, Hydrochidae, Spercheidae, Hydrophilidae, Hydranidae, Scirtidae, Elmidae, Dryopidae, Limnichidae, Heteroceridae, Psephenidae). Klapalekiana 43 (Suppl.): 1–289.

Boukal D. S., Boukal M., Fikáček M., Hájek J., Klečka J., Skalický S., Štastný J. & Trávníček D. (2007): Katalog vodních brouků České republiky. Klapalekiana, 43 (Supplementum): 1–289.

Červenka P. (2001): Další nález vážky běloústé (*Leucorrhinia albifrons*, Odonata: Libellulidae) na Moravě, pp. 143–145. In: Hanel L. (ed.): Vážky 2001. Sborník referátů IV. Celostátního semináře odonatologů na Šumavě. ZO ČSOP Vlašim, 172 pp.

Dolanský J., Trávníček D. & Hrabina P. (2019): Pavouci (Araneae) na březích řeky Bečvy v místě plánované výstavby přehrady Skalička. Acta Carpathica Occidentalis, 10: 47–53.

Dvořák L. & Bezděčka P. (2012): Současné poznatky o rozšíření srpice rezavé (*Panorpa cognata* Rambur, 1842) v České republice. Západočeské entomologické listy, 3: 44–48.

Dvořáková J., Ložek V., Horskák M. & Pechanec V. (2011): Atlas rozšíření suchozemských plžů v CHKO Bílé Karpaty. Supplementum 1, Acta Carpathica Occidentalis: 1–124.

Ezer E. (2019): Faunistic records from the Czech Republic – 475. Hemiptera: Heteroptera: Aradidae. Klapalekiana, 55: 259–260.

Farkač J., Král D. & Škorpík M. (eds) (2005): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.

Fiala J. (1939): *Anthaxia hungarica* Scop. (Col.). Entomologické listy, 2: 63.

Havelka K. (1964): Příspěvek k poznání Coleopter Slovenska. 1. část. (Doplňky k Roubalově Katalogu Coleopter). Sborník Slovenského Národního Muzea. Přírodní Vedy, 10: 66–123.

Hejda R., Farkač J. & Chobot K. (eds) (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Příroda, Praha, 36: 1–612.

Holuša J., Kočárek P. & Konvička O. (2012): Grasshoppers and crickets (Orthoptera), earwigs (Dermaptera), cockroaches (Blattaria), and mantises (Mantodea) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). pp. 71–104. In: Malenovský I., Kment P. & Konvička O. (eds): Species inventories of selected insect groups in the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae (Brno), 96 (2).

- Horák J., Chobot K., Gabříš R., Jelínek J., Konvička O., Krejčík S. & Sabol O. (2011): Uphill distributional shift of an endangered habitat specialist. *Journal of Insect Conservation*, 15: 743–746 pp.
- Horal D., Jagoš B., Resl K., Uříčář J., Jongepier J.W. & Pechanec V. (2006): Atlas rozšíření vybraných druhů živočichů CHKO Bílé Karpaty. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 85 pp.
- Horsák M., Juříčková L. & Picka J. (2013): Měkkýši České a Slovenské republiky. Molluscs of the Czech and Slovak Republics. Kabourek, Zlín, 264 pp.
- Hrabec J., Démuthová I., Gírgel M., Pavelčík P., Šnajdara P., Šnajdarová M., Libigerová J. & Vaniaková V. (2017): Zvláště chráněná území přírody Zlínského kraje. Zlínský kraj, Zlín, 265 pp.
- Hradil K., Kment P., Bryja J., Roháčová M., Baňář P. & Ďurčová K. (2008): New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia IV. *Klapalekiana*, 44: 165–206.
- Hůrka K. (1996): Carabidae České a Slovenské republiky. Kabourek, Zlín, 565 pp.
- Hůrka K., Veselý P. & Farkač J. (1996): Využití střevlíkovitých (Coleoptera: Carabidae) k indikaci kvality prostředí. *Klapalekiana*, 32: 15–26.
- Hrnčiarová T., Mackovčin P., Zvara I. et al. (2009): Atlas krajiny České republiky. Landscape Atlas of the Czech Republic. Praha. Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 332 pp.
- Jelínek J. & Kubáň V. (2009): A review of the genus *Agnathus* (Coleoptera: Pyrochroidae: Agnathinae), with description of *Agnathus secundus* sp. nov. from China. *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*, 49: 253–281.
- Juřena D., Týr V. & Bezděk A. (2008): Příspěvek k faunistickému výzkumu listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) na území České republiky a Slovenska. *Klapalekiana*, 44 (supplementum): 17–176.
- Kandrnál L. (2020): Zajímavé nálezy brouků Kunovic a okolí na Uherskohradištsku. *Acta Carpathica Occidentalis*, 11: (in press).
- Kašák J., Sabol O., Ryšavý J. & Ryšavý M. (2019): Nové nálezy kriticky ohroženého kozlíčka mřížkovaného *Acanthocinus reticulatus* (Coleoptera: Cerambycidae) na Moravě (Česká republika) a poznámky k ochraně druhu. *Acta Carpathica Occidentalis*, 10: 58–63.
- Kment P. & Baňář P. (2012): True bugs (Hemiptera: Heteroptera) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, 96 (2) 2011: 323–628.
- Kment P., Bryja J., Jindra Z., Hradil K. & Baňář P. (2003): New and interesting records of true bugs (Heteroptera) from the Czech Republic and Slovakia II. *Klapalekiana*, 39: 257–306.
- Kment P., Horsák M., Procházka J., Sychra J. & Malenovský I. (2017): Rozšíření podkornice *Aradus obtectus* (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) a kornatce *Peltis grossa* (Coleoptera: Trogossitidae) v České republice a jejich první nálezy v Bílých Karpatech. *Acta Carpathica Occidentalis*, 8: 42–55.
- Kočárek P. (1997): K výskytu *Emus hirtus* na území České republiky. *Klapalekiana*, 33: 185–186.
- Kočárek P., Holuša J., Vlk P. & Marhoul P. (2013): Rovnokřídílí České republiky (Insecta: Orthoptera). *Academia*, Praha, 283 pp.
- Koleček J. (2010): První nález vážky běloústé (*Leucorrhinia albifrons*) v okrese Vsetín (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 97–98.
- Koloničný L., Konvička O. & Stanovský J. (2008): Faunistic records from the Czech Republic – 245. Coleoptera: Tenebrionidae, Anthribidae. *Klapalekiana*, 44: 61–62.
- Konvička M., Beneš J. & Čížek L. (2005): Ohrožený hmyz nelesních stanovišť: ochrana a management. *Sagittaria*, Olomouc, 128 pp.
- Konvička M., Beneš J., Čížek O., Kopeček F., Konvička O. & Vítáz L. (2008): How too much care kills species: Grassland reserves, agri-environmental schemes and extinction of *Colias myrmidone* butterfly from its former stronghold. *J. Insect Conserv.* 12: 519–525.
- Konvička O. (2005): Tesaříci (Coleoptera: Cerambycidae) Valašska: implikace poznatků v ochraně přírody. *Čas. Slez. Muz. Opava (A)* 54: 141–159.
- Konvička O. (2010a): Nové lokality druhů *Polysarcus denticauda* (Orthoptera: Tettigoniidae) a *Stethophyma grossum* (Orthoptera: Acrididae) na Moravě (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 99.
- Konvička O. (2010b): Příspěvek k faunistice brouků (Coleoptera) Valašska (východní Morava, Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 1–10.
- Konvička O. (2012): Watter penny beetles (Coleoptera: Psephenidae) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, 96 (2): 691–696.
- Konvička O. (2013): Příspěvek k rozšíření páteříčka *Rhagonycha carpathica* Ganglbauer, 1896 v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 4: 86–88.
- Konvička O. (2017): Příspěvek k faunistice *Agnathus decoratus* (Germar, 1818) (Coleoptera: Pyrochroidae: Agnathinae) v České republice a v Řecku. *Acta Carpathica Occidentalis*, 8: 60–66.
- Konvička O. (2020): Nálezy podkornice osikové *Mezira tremulae tremulae* (Hemiptera: Heteroptera: Aradidae) v Bílých Karpatech. *Acta Carpathica Occidentalis*, 11: (in press).
- Konvička O. & Čagánek D. (2011): Nové nálezy *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) (Coleoptera: Rhysodidae) na Moravě (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 2: 81–82.
- Konvička O. & Čížek L. (2015): Rozšíření rýhovců *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) a *Omoglymmius germari* (Ganglbauer, 1892) (Coleoptera: Rhysodidae) v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 6: 111–114.
- Konvička O., Ezer E., Trávníček D., Resl K., Trnka F., Kašák J., Kohout V., Zelík P., Bobot L., Linhart M. & Veselý M. (2018): Brouci (Coleoptera) řeky Bečvy a jejího okolí v místě plánované výstavby vodního díla Skalička, I. část. *Acta Carpathica Occidentalis*, 9: 63–111.
- Konvička O. & Kandrnál L. (2020): Tesařík alpský (*Rosalia alpina alpina*) ve Chřibech. *Acta Carpathica Occidentalis*, 11: (in press).

- Konvička O. & Sekerka L. (2011): *Cassida canaliculata* Laicharting, 1781 – málo známý druh štitonoše, p. 107 In: Bryja J., Řehák Z. & Zukal J. (eds): Zoologické dny Brno 2011. Sborník abstraktů z konference 17.–18. února 2011.
- Konvička O. & Sitek T. (2017): Kovařík *Ampedus quercicola* (Buysson, 1877) (Coleoptera: Elateridae) v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 8: 56–59.
- Konvička O. & Spitzer L. (2008): Saranče vrzavá – mizející druh pastvin. In: Bryja J., Nedvěd O., Sedláček F. & Zukal J. (eds): Zoologické dny České Budějovice 2008. Sborník abstraktů z konference 14.–15. února 2008.
- Konvička O. & Spitzer L. (2015): Zajímavé nálezy brouků (Coleoptera) z východní Moravy ve sbírce Miloslava Herrmanna (Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis*, 6: 119–122.
- Konvička O., Stanovský J. & Koloničný L. (2012): Příspěvek k rozšíření a etologii páteříčka *Cordicantharis longicollis* (Kiesenwetter, 1859) v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 3: 120–122.
- Konvička O. & Škorpík M. (2007): Nález tesaříka *Poecilium glabratum* (Coleoptera: Cerambycidae) po více než 60 letech. *Práce a studie muzea Beskyd, Přírodní vědy*, 17: 257 p.
- Konvička O. & Vávra J. (2019): Rozšíření druhu *Trox (Niditrox) perrisii* Coleoptera: Trogidae) v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 10: 54–57.
- Král D., Kubáň V. & Štěpánek D. (2020): Faunistic records from the Czech Republic, Coleoptera: Meloidae. *Klapalekiana*, 56: (in press).
- Krejčířek L. (1962): Průzkum státní přírodní rezervace Bralová u Stříleka. *Zprávy Oblastního muzea jihovýchodní Moravy v Gottwaldově 1962 (1–2)*: 38–39.
- Kuras T. & Beneš J. (1996): Nález zelenáčka *Adscita notata* (Zeller, 1784) a vřetenušky *Zygaena brizae* (Esper 1800) na severní Moravě. *Časopis Slezského zemského Muzea Opava (A)*, 45: 287–288.
- Kuras T. & Sitek J. (2007): Motýli (Lepidoptera) valašských pastvin a návrh managementu na příkladu lokality Losový (CHKO Beskydy). *Práce a Studie Muzea Beskyd (Přírodní vědy)*, 19: 151–170.
- Kůrka A., Řezáč M., Macek R. & Dolanský J. (2015): Pavouci České republiky [Spiders of the Czech Republic]. *Academia*, Praha. 623 pp.
- Laibner S. (2000): Elateridae České a Slovenské republiky. *Kabourek, Zlín*, 292 pp.
- Larri J. (1975): V říši obrů. *Lidové nakladatelství, Praha*, z ruského originálu přeložil Dadák B., 258 pp.
- Lauterer P. & Malenovský I. (2002): New distributional and biological data on European Psylloidea (Hemiptera, Sternorrhyncha), with special reference to the fauna of the Czech Republic and Slovakia. *Entomologica Basiliensia*, 24: 161–177.
- Lauterer P. (1958): Příspěvek k poznání kříšů ČSR (Hom., Auchenorrhyncha) II. *Acta Musei Moraviae*, 63: 125–136.
- Macek J., Dvořák J., Traxler L. & Červinka V. (2007): Motýli a housenky střední Evropy. Noční motýli I. *Academia*, Praha, 371 pp.
- Macek J., Laštůvka Z., Beneš J. & Traxler L. (2016): Motýli a housenky střední Evropy IV. Denní motýli. *Academia*, Praha. 540 pp.
- Mackovčín P., Jatiová M. (eds) (2002): Zlínsko. In: Mackovčín P., Sedláček M. (eds): *Chráněná území ČR, svazek II. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha*.
- Machač O. (2017): Pavučenka stupínkatá *Cinetata gradata* (Simon, 1881) (Araneae: Linyphiidae) v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 8: 34–37.
- Malaníková E. (2016): Obnova druhově bohatých travních porostů v Bílých Karpatech z hlediska fytofágního hmyzu. *Diplomová práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ústav botaniky a zoologie, Brno*, 140 pp.
- Malenovský I. & Lauterer P. (1997): A new psyllid for the fauna of the Czech Republic, with faunistic notes (Homoptera, Psylloidea). *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales*, 81(1996): 403–404.
- Malenovský I. & Lauterer P. (2012a): Jumping plant-lice (Hemiptera: Psylloidea) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, 96 (2) 2011: 105–154.
- Malenovský I. & Lauterer P. (2012b): Leafhoppers and planthoppers (Hemiptera: Auchenorrhyncha) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, 96(2) 2011: 155–322.
- Malenovský I., Kment P. & Konvička O. (eds) (2011): Species inventories of selected insect groups in the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic), *Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae*, 96(2), 933 pp.
- Merta L., Zavadil V. & Sychra J. (2016): Atlas rozšíření velkých lupenonožců České republiky. *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR*, 111 pp.
- Mertlík J. (2014): Faunistické mapování *Crepidophorus mutilatus* (Coleoptera: Elateridae) na území České republiky a Slovenska. *Elateridarium*, 8: 36–56.
- Novák V. (2014): Brouci čeledi potemníkovití (Tenebrionidae) střední Evropy. *Academia*, Praha, 418 pp.
- Pižl V. (2002): Žížaly České republiky (Earthworms of the Czech Republic). *Sborník Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti, Supplementum 9*: 154 pp.
- Resl K. (1996): Faunistické zprávy z regionu. Faunistic records from SE Moravia. *Sborník Přírodovědného klubu v Uherském Hradišti*, 1: 69.
- Řezáč M. (2009): Rozšíření a ochrana pavouků sklípčáků (*Araneae: Atypus* spp.) v České republice. *Příroda*, 28: 3–43.
- Řezáč M., Kůrka A., Růžička V. & Heneberg P. (2015): Red List of Czech spiders: 3rd edition, adjusted according to evidence-based national conservation priorities. *Biologia*, 70 (5): 645–666.
- Řezáč M., Macík S., Dolanský J., Henriques S., Chvátalová I., Korba J., Korenko S., Macek R., Šnajdara P., Vinkler S. & Chmelová K. (2008): Návrat tarantule aneb slídák tatarský opět v České republice. *Živa*, 1: 25–27.
- Sabol O. (2014): Výskat tesaříka *Ropalopus ungaricus* (Coleoptera: Cerambycidae) na Moravě, s poznámkami k jeho bionomii. *Klapalekiana*, 50: 89–100.

- Seckerka L. & Kment P. (2008): Faunistic records from the Czech Republic – 267. Coleoptera: Chrysomelidae. Klapalekiana, 44: 297–298.
- Sláma M. E. F. (1995): Tesaříkovití, Cerambycidae České a Slovenské republiky (Brouci–Coleoptera). Milan Sláma, Krhanice, 383 pp.
- Spitzer L. & Beneš J. (2008): Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohoří Karpat v České republice: Mapování denních motýlů (Lepidoptera) na území CHKO Beskydy: období 2006–2008. Depon. in: Správa CHKO Beskydy, Rožnov pod Radhoštěm, 28 pp.
- Spitzer L. & Beneš J. (2010): Nové a významné nálezy denních motýlů a vřetenuškovitých (Lepidoptera) na Valašsku (okres Vsetín, Česká republika). Acta Carpathica Occidentalis, 1: 19–39.
- Spitzer L. & Beneš J. (2011): Nálezy pernatěnký čistcové (Alucita desmodactyla, Lepidoptera: Alucitidae) na Moravě (Česká republika). Acta Musei Beskidensis, 3: 198–200.
- Spitzer L. & Beneš J. (2017): Rozšíření pabourovce jestřábníkového (*Lemonia dumi*) a pabourovce pampeliškového (*Lemonia taraxaci*) (Lepidoptera: Brahmaeidae) na Valašsku. Acta Carpathica Occidentalis, 8 : 86–96.
- Spitzer L. & Hřibová H. (2009): Nález tesaříka *Rhamnusium bicolor* (Coleoptera: Cerambycidae) v podhůří Vsetínských vrchů (Česká republika). Acta Musei Beskidensis, 1: 125–126.
- Spitzer L. & Konvička O. (2010): Rozšíření střevlíka *Carabus variolosus*, Fabr. (Coleoptera: Carabidae) na Valašsku (okres Vsetín, Česká republika) s poznámkami k jeho biologii. Časopis Slezského Muzea v Opavě, Serie A 59: 59–70.
- Spitzer L., Beneš J. & Konvička M. (2009a): Oviposition of the Niobe fritillary (*Argynnis niobe* Linnaeus, 1758) at sub-mountain conditions in the Czech Carpathians (Lepidoptera, Nymphalidae). Nachrichten des Entomologischen Vereins Apollo, N.F., 30 (3): 165–168.
- Spitzer L., Dandová J., Jašková V., Beneš J. & Konvička M. (2009b): The Large Blue butterfly, *Phengaris [Maculinea] arion*, as a conservation umbrella on a landscape scale: The case of the Czech Carpathians. Ecological Indicators, 9: 1056–1063.
- Spitzer L., Kašpar T. & Pittner R. (2011): Nové nálezy roháče obecného (*Lucanus cervus*) a páchníka hnědého (*Osmoderma barnabita*) na Valašsku (Česká republika). Acta Carpathica Occidentalis, 2: 83–85.
- Stanovský J. & Pulpán J. (2006): Střevlíkovití brouci Slezska (severovýchodní Moravy). Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, 159 pp.
- Stanovský J. (2003): Nosatcovití brouci (Coleoptera: Curculionidae) navrhovaného maloplošného zvláště chráněného území Skalická Morávka u Frýdku-Místku (Podbeskydský bioregion). Práce a Studie Muzea Beskyd (Přírodní vědy), 13: 111–116.
- Staufer M. & Holuša O. (2010): First record of *Cordulegaster heros* in the Czech Republic, with notes on *Cordulegaster* spp. in southern Moravia (Odonata: Cordulegastridae). Libellula, 29 (3/4) 2010: 197–204.
- Stejskal R. & Trnka F. (2012): Rozšíření a ochrana nosatců rodu *Minyops* v České republice (Coleoptera: Curculionidae). Klapalekiana, 48: 207–223.
- Stejskal, R., Trnka F. & Skuhrovec J. (2014): Biology and morphology of immature stages of *Coniocleonus nigrosuturatus* (Coleoptera: Curculionidae: Lixinae). Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae, 54: 337–354.
- Škorpík M, Křivan V. & Kraus Z. (2011): Faunistika krascovitých (Coleoptera: Buprestidae) Znojemska, poznámky k jejich rozšíření, biologii a ochraně. Thayensia, 8: 109–291.
- Šnajdarová M. & Šnajdara P. (2019): První nálezy pakudlanky jižní (*Mantispia styriaca*) ve Zlínském kraji. Acta Carpathica Occidentalis, 10: 64–67.
- Trávníček D. (2014): Výskyt medúzky sladkovodní (*Craspedacusta sowerbii* Lankester, 1880) na jihovýchodní Moravě. Acta Carpathica Occidentalis, 5: 61–63.
- Trávníček D. (2016): Vodní brouci Kurovického lomu (Coleoptera: Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Dytiscidae, Helophoridae, Hydrochidae, Hydrophilidae, Hydraenidae, Dryopidae, Limnichidae). Acta Carpathica Occidentalis, 7: 67–77.
- Trávníček D. (2017): Slídák běhový (*Arctosa cinerea*) na šterkových lavicích řeky Bečvy u obce Skalička. Acta Carpathica Occidentalis, 8: 38–41.
- Trávníček D., Hájek J., Straka M. & Sychra J. (2012): Adephegan and hydrophiloid water beetles (Coleoptera: Gyrinidae, Haliplidae, Noteridae, Dytiscidae, Helophoridae, Hydrophilidae) of the Bílé Karpaty Protected Landscape Area and Biosphere Reserve (Czech Republic), Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae, 96(2): 629–665.
- Trnka F., Dedek P., Kandrnl L. & Stejskal R. (2020): Faunistic records from the Czech Republic. Coleoptera: Curculionidae: Lixinae. Klapalekiana, 56: (in press).
- Tyralík F. & Kuras T. (2010): Noční motýli (Lepidoptera) severovýchodní části Hostýnských vrchů Acta Carpathica Occidentalis, 1: 38–50.
- Vávra J. (2007): Příspěvek k faunistice *Sitaris muralis* (Coleoptera: Meloidea) na Moravě. Práce a Studie Muzea Beskyd, 19: 258–259.
- Vrabec V., Šálek L. & Vybíral J. (2000): Výskyt druhu *Sitaris muralis* (Coleoptera: Meloidea) na území ČR. In: Bryja J. & Zukal J.: Abstrakta referátů z konference Zoologické dny Brno 2000, 9.–10.11.2000, pp. 38–39, Česká zoologická společnost, pobočka Brno.
- Zapletal M. & Spitzer L. (2009): Nález modrásky komonicevého (*Polyommatus dorylas*) – (Lepidoptera: Lycaenidae) v podhůří Vsetínských vrchů (Česká republika). Klapalekiana, 45: 225–227.

www.lepidoptera.cz

www.elateridae.com

www.naturabohemica.cz

VZÁCNÉ A OHROŽENÉ DRUHY BEZOBRATLÝCH ZLÍNSKÉHO KRAJE

Pavel Šnajdara a kolektiv

Vydal Zlínský kraj v roce 2020, první vydání

Autorský kolektiv: Pavel Šnajdara, Dušan Trávníček, Ondřej Konvička, Lukáš Spitzer, Jiří Beneš, Magdaléna Šnajdarová

Oponenti: RNDr. Tomáš Kuras, Ph.D., doc. RNDr. Petr Kočárek, Ph.D.

Odborná spolupráce: Pavel Bezděčka, Ludvík Bobot, Jan Bořucký, Jan Dolanský, Libor Dvořák, Eduard Ezer, Albert Gottwald, Otakar Holuša, Michal Horsák, Ladislav Kandrnál, Petr Kment, František Kopeček, David Král, Antonín Kůrka, Igor Malenovský, Lukáš Merta, Květoslav Resl, Tomáš Sitek, Jiří Stanovský, Filip Trnka, František Urbánek, Jiří Vávra, Daniel Vít, Michal Zapletal

Autoři fotografií: Luboš Beran, Pavel Bezděčka, Lech Borowiec, Hervé Bouyon, David Breiter, Radovan Coufal, Martin Černý, Petr Červenka, Petr Čížek, Jan Dolanský, Miroslav Dolanský, Jiřina Drlíková, Peter Filipovič, Erwin Holzer, Vít Hotárek, Michal Horsák, Martin Hrouzek, Josef Jančálek, Jan Jurníček, Vít Kabourek, Ladislav Kandrnál, Lubomír Klátil, Petr Kment, Petr Kočárek, Ondřej Konvička, Blanka Kopečková, Ondřej Koukolík, Pavel Krásenský, Václav Křivan, Boris Loboda, Ondřej Machač, Igor Malenovský, Lukáš Merta, Tamás Németh, Petr Pavelčík, Jan Pelikán, Zdeněk Podešva, Lubomír Pospěch, Miroslav Pospíšil, Aleš Sedláček, Gabriel Seljak, Jan Sitek, Jozef Šeršeň, Radek Ších, Pavel Šnajdara, Magdaléna Šnajdarová, Laco Tabi, Petr Tomáš, Dušan Trávníček, Filip Trnka, Zdeněk Valchář, Daniel Vít, Robert Vlč, Marek Vojtišek, Tomáš Vrána

Doporučená citace knihy: Šnajdara P., Trávníček D., Konvička O., Spitzer L., Beneš J. & Šnajdarová M. (eds)(2020): Vzácné a ohrožené druhy bezobratlých Zlínského kraje. Zlínský kraj, Zlín, 180 pp.

Grafická úprava: Petr Charvát

Tisk: Tisk Centrum s.r.o., Modřická 645/62, Moravany u Brna

Náklad: 800 ks

NEPRODEJNÉ

ISBN 978-80-87833-39-1